UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato in primam Digesti Veteris Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Petitione hæreditatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96393

Visual Library

opponet in modū contradictionis in l.papinianus.§.ſi filius.
⁊ not.in l.qui repudiantis.in princ.ſ.eodem.

ADDITIO.

a ALEX.¶ Si heres. Et not.quod huius l.preſumptio non ſem
per locum hꝫ vt per Bar.in l.pen.de condi.ob tur.cau.ſ.

LEX XXXII.

SI exheredatus. Qui eſt aduocat' ꝑ herede, videtur
a approbare ᵃteſtamentum.h.d.

ADDITIO.

a ALEX.¶ Approbare. Quid in executore teſtamenti exercēte
officiū an videtur approbare teſtamentū.vide Jo.An.in ad
di.Spe.de inſtr.edi.§.nūc vero aliqua.ī addi.q̄ incip.adiuuat,
⁊c.Et ad iſtā l.vide qđ legitur ⁊ not.in c.ex literis.de tranſac.

§. Si legatario. Qui eſt hr̄s legatarij,⁊ legatū
petit,videtur teſtamentum ap
probare.hoc dicit.Et vide quod dixi in l.poſt legatū.§.qui ac
cuſauit.infra de his quibus vt indignis.

De petitione hereditatis. Rub.iij.

1 ☞ Hereditas de iure ciuili ex l.filio preterito,adiri nō poteſt.

HEreditas. Hereditas ad nos perti
net ex teſtamēto,vel ab in
teſtato,de iure antiquo vel nouo.h.d.¶ Opp.ſ.
de iniuſt.teſt.l.j.Sol.quod hic dicit, iure factū,
intelligas pro omni teſtamēto,qđ non ſit ruptū
irritum,iniuſtum,vel inofficioſum. Ex nullo em̄
illorum,pōt deberi hereditas.¶ Contra hoc oppo.ſ.de iniuſt.
teſt.l.poſthumus.ver.idem ⁊ circa.⁊ l.filio.eo.tit.Sol.ex teſta
1 mento rupto,non poteſt deberi hereditas,vt hic,⁊ dixi.ſ.licet
quādoq; poſſit peti bonorū poſſeſſio ſm tab.¶ ✝Not.iſtā gl.
que intellexit d.l.filio.qꝛ de iure ciuili ex ea nō poſſit adiri here
ditas,vt dixi vobis C.vnde leg.l.certū.¶ Venio ad l.ij. Quero
in quo differt,ſiue hereditas deueniat in aliquē ſuo nomine, ſi
ue ꝑ ſe? Gl.hic variat,dic breuiter ſuo noīe,qñ inſtitut' eſt fi
lius vel ſeruus ꝯtemplatione patris vel domini.per ſe,qñ dire
cto inſtitutus eſt ꝑ alios,qñ ſuccedit ei q eſt inſtitutus.¶ Ul
timo dicit gl.in l.prox.ſe.l.no.malam grāmaticā,qꝛ pronomen
tertie perſone cōſtruitur cū verbo,⁊ ꝓnomine prime perſone.

LEX III.

1 ☞ Heres heredis Titij,quando debet dici heres Titij,ex te
ſtamento vel ab inteſtato.
2 Libellus in peti.hered.non requirit ꝙ exprimatur,an ſit hr̄s
ex teſtamento vel ab inteſtato,an per ſe vel per mediā perſonā
alterius,cogitur tamē ex cauſa.
3 Concludendi in petitione hereditatis forma.
4 Jus omne poſt leges xij.tab.dicitur ius nouum.

a **V**Eluti. ᵃCirca iſtā l.glo.ponit vnam q.quando
1 ✝ergo ſum heres heredis Titij,vtrum
ego debeam dici heres Titij ex teſtamento,vel ab in
teſtato gl.hic arguit pro ⁊ cōtra. Finaliter determi
nat ꝙ prima cauſa debeat inſpici,vt eo iure quo ego ſum heres
illi cui ego ſū heres directo,eo iure dicar eſſe heres ei,cui ille
heres fuerit.Tu vero dicas breuiter,quādoq; hr̄ditas defert
ad nos directo,⁊ ſic eſt vna tantum cauſa proxima. Quandoq;
ꝑ mediā perſonam alterius defertur hereditas ad nos,⁊ ſic eſt
cauſa alia remota,⁊ tūc nihil repugnat quin ex duab' cauſis ſi
mus hr̄des.Unde ſi quis interrogaret me an ſim heres Titij,
cui heres ſum ꝑ mediā perſonā,ex teſtamēto vel ab inteſtato,
ego poſſum licite reſpōdere.Si quidē queris de cā proxima,
ſum heres ex cauſa,qua ei qui de proximo deceſſit,ſucceſſi. Si
quidē queris de cā remota,reſpōdebo de illa cā qua ſucceſſit il
2 le,cui ego ſucceſſi.Sed quero ✝vtrū in libello quis teneaꝛ hec
exprimere,vtrū ſit hr̄s ex teſtamento vel ab inteſtato,⁊ vtrū ꝑ
ſe an ꝑ mediā perſonā alterius.Rñd.peti.hr̄di.eſt in rē,⁊ ideo
admittiꝛ petitio vniuerſalis,cauſa nō expreſſa.ſ.eo.l.ſꝫ ⁊ ſi lege.
§.petitio.⁊ l.ſi mater.in prin.ſ.de exce.rei iudi.cauſa tamē co
gnita ſi videret iudex multū intereſſe rei, poſſet cogere actorē
b ad declarādū.l.ſi defenſor.§.illđ.ᵇde interrog.act.¶ ✝Ultimo
3 tangit hic Juriſcōſultus ᶜformā ꝯcludēdiᵈ in libello ī peti.hr̄.
c qꝛ pars dꝫ petere ꝓnūtiari ſe heredē eſſe,vel hereditatē ad ſe
c ptinere ibi ſicut Titij hr̄ditatē,⁊c.de hoc dicā ī.e.l.ſꝫ.¶ ✝Ve
d nio ad vltimā partē.ibi,nouo iure,⁊c.¶ No.qđ ius nouum di
4 citur omne ius,qꝛ eſt poſt leges xij.tab.De hoc pleniſſime in l.
ſi.§.pen.de reg.Cato.tetigi aliqualiter in l.j.ſ.de condi.ex lege.

ADDITIONES.

a ALEX.¶ Veluti.vide ꝑ intellectu hui' l.tex.⁊ ibi Bar.⁊ doct.
in l.q ī aliena.§.iterdū.de acq.her.vide Jmo.in l.ex filio.de vul.
⁊ pupil.⁊ in l.⁊ an eadē.§.actiōes,in fi.de excep.rei iud.Jmo.in
l.ij.§.ex plurib'.in prin.de acqui.poſſ.vide Alex.cōſi.xi.ij.vol.
b ALEX.¶ Illud.Et ibi Bar.⁊ Jo.⁊ doc.in c.ij.de libel.obla.
c P.PAV.P.¶ Juriſcon.Vide Com.conſi.xvij.incip.Hierony.de
Boſcorijs.vbi dixit requiri ꝙ agēs dicat ſe heredē,⁊ ita petat
ſe declarari.Itē aduerſariū ſuum pro herede,vel pro poſſeſſo
re poſſidere.Nam ſi cum titulo poſſideret,non daretur cōtra
eum petitio hereditatis.
d ALEX.¶ Concludendi.Vide etiā Bar.in l.ex diuerſo.§.ſi
rei ven.⁊ adde gl.⁊ doct.in c.ij.de lib.ob.ſcripſi poſt Salv
edita.⁊ Bar.ī l.j.in ꝓn.C.de edē.Bal.in l.ij.ad fi.C.de pet.he.

LEX IIII.

SI hereditatem. In iudicio vniuerſa
li veniūt ea q̄ poſt
lit.conteſt.reus ceperit poſſidere.h.d.¶ Opp.ſ.ri.
ij.l.non poteſt.Sol.vt ibi,⁊ etiam hic in gl.

LEX V.

1 ☞ Controuerſia dicitur ante lit.conteſta.
2 Alienatio rei,de qua eſt cōtrouerſia,eſt prohibita ante liti cō
teſta.etiam in iudicijs particularibus.
3 Poſſeſſor hr̄ditatis cui fuit mota cōtrouerſia,ſi ſatiſdedit de
hereditate non minuenda,quando poſſit alienare.

a **D**Iuus Pius. ᵃPoſſeſſio hr̄ditatis q̄
eſt in controuerſia non
poteſt alienari niſi preſtita ſatiſdatione,vel cauſa co
gnita,ſi neceſſitas vrgeat.h.d.ſcđm opin.quam intē
do tenere.¶ Primo loquiꝛ quando poſſeſſor volebat alienare
volūtarie.¶ Scđo qñ vult alienare ex neceſſitate.ſcđa ibi,cau
1 ſa autē.¶ No.hic tex.✝ꝙ controuerſia dicitur ante lit.conte.
⁊ de hoc vidiſtis.ſ.de trāſac.l.q fidē.⁊ C.de trāſac.l.cauſas.ſ.
rem rat.habe.l.amplius.¶ Opp.ſ.de excep.l.ſi poſt litē.Sol.
vt ibi.⁊ non ob.¶ Opp.⁊ videꝛ,ꝙ ex eo ꝙ eſt cōtrouerſia,ſint
alie prohibite alienationes,vt ſ.famil.erciſ.l.alienatiōes,⁊
no.⁊ ſ.eo.l.item veniunt.§.petitam.hic autē innuit ꝙ debeat
ri expreſſa prohibitio.Sol.expone prohibendum,id eſt,nō co
✶2 cedēdū.¶ ✝Opp.ꝙ imo nō eſt ꝓhibita alienatio,niſi poſt lit.
cōt.vt C.cōmu.diuidun.l.j.de litigio.l.j.Sol.ibi in iudicijs par
b ticularibus,hic in vniuerſalibusᵇ.ſimile C.de trāſ.l.ſi poſt mo
tam.lꝫ.hodie ſit idē in particularibus,ſimile no.in auē.litigio
ſa.C.de litigio.¶ Opp.hic innuitur,ꝙ ꝑſtita ſatiſdatione poſ
ſet alienari.Cōtra,iſta ſatiſdatio eſt de hereditate nō diminuē
da,vt ſ.proxi.§.diuus.ergo per eam nō dꝫ permitti alienatio,
qꝛ eſt ei ꝯtraria.Iſtā opi.tangit gl.hic in verbo,inchoaret.in
fi.Hui' ꝯtrarij timore fuit facta quedā additio parua,'qꝛ di
xit,expone niſi,pro ſed,⁊ omitte verbū maluerit.q.d.non poſ
alienare,ſed dꝫ ſatiſdare.Iſta gl.deſtruit tex.vt vides.Vnde
volētes hoc euadere exponunt,ſic,ꝙ dꝫ ſatiſdare de heredita
tē nō diminueda,ſed de reſtituenda eius eſtimatione ſi aliena
cōtingat,qđ fieri nō dꝫ:⁊ iſta dictio,niſi,nō ponit. Et hoc vi
dicere quedā gl.ſuper verbo,ſatiſdare.Certe etiam iſta gl.
deſtruit tex.nam ſemper dictio,niſi,ponit quādo precedit o
tio negatiua.l.actione ⁊ ibi no.C.de trāſac.Cū ergo predicta
nō concedendam alienationem,niſi maluerit,⁊c.ſequitur ꝙ
3 caſu poſſit alienari,⁊ ideo,✝pro huius declaratiōe debes ſcire
qꝛ aut poſſeſſor vult alienare ex permiſſione iuris,aut vult alie
nare expreſſa permiſſione pretoris.Primo caſu,aut nō ſatiſ
dit,⁊ nullo modo permittitur alienare.aut ſatiſdedit,⁊ poteſt
alienare res tēpore perituras ex reſcripto Diui Pij vt hic
prin.Aut vult alienare expreſſa permiſſione pretoris,⁊ poteſt
etiā non preſtita ſatiſdatione,ſed preſtita cautione ⁊ habito
iudicem cum cauſe cognitiōe vt hic in verſi.cauſa cognita.
diſtinctio probatur in l.pen.ſ.ad Carbon.⁊ l.j.§.mulier.de
in poſſ.de here.inſti.l.ſi quis inſtituaꝛ.⁊ qui.ex cauſis in poſſ.
ea.l.Fulcinius.§.adeo.⁊ ſ.de iure delib.ait pretor.

ADDITIONES.

a POMA.¶ Diuus Pius.Vide Alex.in l.principalibus.in fi.
ſi cer.peta.ANT.ALEX.Vide Bal.ī l.ſi fideiuſſor.§.ſi ad ſatiſ
ſat.cog.vbi dicit quod pretium de quo hic, poteſt fieri ſtatim li
te mota,etiam ceſſante ſuſpicione.
b ¶ Hic in vniuerſalibus.vide Rom.conſi.xvij.Bart.in l.aliena
tione.ſ.famil.erciſcun.

1 ☞ Petitio hereditatis differtur propter accuſationem falſi.
2 Hereditas nō debet diminui,quādo pendet queſtio falſi teſta
menti,ſicut quando pendet petitio hereditatis.
3 Teſtibus ſi obijcitur exceptio falſi,vel detur accuſatio falſi cau
ſa principalis an differatur.
4 Hereditatis poſſeſſor in caſu hui' §.ſatiſdat de hr̄editate nō di
minuenda ſꝫ ď ea reſtituēda, vł ei' eſtimatiōe ī caſu alienatiōis.

§. Diuus Adrianus. Sicut qñ eſt contro
uerſia ſup petitione
hered.

heredi.poſſeſſor cogitur ſatiſdare,ita qñ eſt cõtrouerſia de fal-
ſo teſtamento.hoc dicit. ¶ Nota ex iſto tex.qḋ petitio heredi-
tatis differtur ꝓpter accuſationẽ falſi teſtamẽti. ¶ † Secũdo
1 nota,qḋ ſicut qñ pendet petitio hereditatis, non debet aliquid
diminui,ita qñ pẽdet queſtio falſi teſtamẽti, ⁊ ideo dꝫ pſtari ſa
tiſdatio. ¶ Opp.C.de edic.diui Adr.tol.l.ij.Sol. per accuſa-
tionẽ falſi impeditur iudiciũ petitoriũ hereditatis nõ poſſeſſo
rium,vt ibi. ¶ Scḋo opp.hec queſtio falſi eſt incidens ad peti-
tionem hereditatis,ergo videtur ꝙ ſuper falſo non ſit pronun
tiandũ,vt l.j.C.de ord.cog.Huius timore ſunt hic in gl.due le-
ctu.vna qḋ cõcedamus contrarium, qḋ incidẽter hic agitur de
falſo,⁊ ſuper ea nõ pronũtiabitur.⁊ hic eſt quedã gl. ſuper ver
bo petitur.⁊ gl.ſup verbo,ſuſtinetur.⁊ eſt ſatis bona. Alia lec.
eſt qḋ hic principaliter ꝓponebatur accuſatio falſi,⁊ q̄r eſt pre
iudicialis ad petitionẽ hereditatis differtur, vt videbitis j.l.
2 proxi.Et ex hoc habes,† qḋ ſiue teſtes,ex quib⁹ reus debebat
condẽnari,accuſentur de falſo principaliter,ſiue incidẽter op-
ponatur ꝙ ſint falſi,dꝫ ſuſtineri cauſa principalis.tangam in l.
3 pri. ¶ † Quero qualiter cõcipietur iſta ſatiſdatio? Dicit gl.
ꝙ ſatiſdabit de hr̃ditate non diminuẽda,vel reſtituẽda.Tu di-
cas ꝙ dꝫ ſatiſdare de hr̃ditate nõ diminuẽda,ſed reſtituẽda ea
vel ei⁹ eſtimatiõe,ſi alienari ↄtingat vt vidiſtis ſ.in pñ. legis.
Ex vigore aũt hui⁹ ſatiſdationis qḋ poſſit alienari vidiſtis ſ.
¶ Quero dr̃ hic,quorũ iudiciorũ,de quib⁹ iudiciũs loquitur?
Gl.exponit quorũ iudiciorũ.i.cui⁹ iudiciũ. Tu dicas breuiter
omiſſis his que dicũtur in gl.quorũ iudicior̃.i.petitionis he-
reditatis,⁊ eor̃ que ſunt ꝓparatoria ad illã,vt accuſatio falſi,
⁊ querela inofficioſi,vt hic.⁊ j.l.proxi.⁊ l.ſi quis libertatem.

LEX VI.

1 Accuſatione pẽdente falſi teſtamẽti qñ peti poſſit legatũ.
2 Falſi qui accuſauit ⁊ ſuccubuit,non petit legatum.
3 Teſtes ſi accuſantur de falſo,vel cõtra eos obijciatur, non ſu-
perſedetur in cauſa principali,ſecus ſi producẽs accuſatur de
falſo vel contra ipſum excipitur.

SI teſtamentũ. Pendẽte accuſatione falſi nõ poteſt peti le-
gatũ ex teſtamẽto.h.d. Vel breuius. Accuſatio falſi
eſt preiudicialis ad omnẽ cauſam que ex teſtamento
depẽdet h.d. ¶ Opp.de principio ad finẽ. Sol.principium lo
1 quitur quãdo ab vno dr̃ falſum,⁊ ab alio petit legatũ,finis loq-
tur quãdo vnus,⁊ idẽ dicit falſum ⁊ petit legatum. ¶ † Op-
po.pẽdente accuſatione falſi,nullũ aliud iudicium poteſt agita
ri per qḋ liti fiat aliqḋ preiudicium.vt ſ.l.proxi.in fi.⁊ j.l.pro-
xi.in prin.ſed hic fieret aliquod preiudicium,q̄r ſi pronũtiare-
tur deberi legatũ,preſumeretur teſtm̃ verũ,⁊c. Huius timore
ſunt hic tres opiniones,vna qḋ illa exceptio,ne agitẽtur alia iu
dicia,eſt inducta in fauorem accuſatoris de falſo,qui intẽdit pe
tere hereditatẽ,⁊ ideo eſt in electiõe ſua,vel ꝙ ſtatim cognoſca
tur de virib⁹ teſtamẽti,ſi probationes hꝫ in promptu, vt ſolua
tur legatũ preſtita cautione,⁊ ſic accuſatoris erit electio iſtius
alternatiue. Alij dicũt ꝙ in electione legatarij eſt,⁊ iſtud eſt ve
rũ hodie per l.ſi.C.eo.licet olim ſecus j.l.pri.⁊ ibi dicã. Ter-
tij dicũt ꝙ eſt in electione heredis,vel ꝙ ſoluat preſtita cautio-
ne,vel ꝙ cognoſcatur de legato. ¶ Sed tũc opp.ſi heres elige
ret ꝙ de legato cognoſcatur,ergo fieret aliquod preiudicium
accuſatori de falſo,ꝙ non dꝫ eſſe.vt ſ.l.proxi.⁊ j.l.pri. Huius
timore dicit gl.ꝙ illud qḋ dr̃,de legato quereretur,ſcꝫ ꝑ quan
dam ↄñam,q̄r expectabitur ſentẽtia ſuper querela falſi,⁊ iſtud
placet mihi. Alij dicunt ꝙ ante pronũtiabitur ſuper legato,q̄r
hoc fit volũtate heredis ſcripti,ſed hec non videtur vera, quia
heres ſcriptus,⁊ legatarius ſemper de hoc fuerũt in cõcordia
ꝙ valeat teſtamẽtum,⁊ debeatur legatum,⁊ ſic ſolum eſt cõten-
tio propter accuſationẽ de falſo. Alij dicunt,qñ vnus dicit fal-
ſum,⁊ alius petit legatũ,non eſt neceſſe ꝙ deferatur vtriqꝫ,ſed
2 hoc non videtur verũ,vt videbitis j.l.proxi. ¶ † Vltimo que-
rit gl qḋ ſi ille q accuſauit de falſo,ſuccubuit,an petet legatuꝫ?
3 dic ꝙ non,vt in gl. ¶ † Quero quid ſi accuſo teſtes de falſo,ex
quib⁹ cõuincor,an debeat differri cõdẽnatio ſup cauſa prima?
Hic videtur caſus ꝙ ſic,⁊ ſ.l.pri.Cõtrariũ eſt veritas,q̄r licet
teſtes cõdẽnarẽtur de falſo,hoc ꝓducẽti non preiudicat,⁊ ideo
non differtur cauſa prima,eſſet enim neceſſe ꝙ accuſarentur te-
ſtes ⁊ producẽtes,vel qḋ in modũ exceptionis de falſo dicatur
4 cõtra ꝓducentẽ. De hoc ꝑ Cy.C.qui accu.non poſſ.ª l.j.⁊ videt
tex.⁊ quaſi caſus ſ.de his qui not.infa.l.Lucius.dic vt ibi.

ADDITIO.

a P.PAV.P. ¶ C.qui accu.non poſ.Vide ibi Dy.in vlti.q.⁊ Bal.
in l.ſi quis teſtibus.verſi.ſed cum preced.C.de teſtib.

LEX VII.

1 Tertius qñ duo inter ſe litigãt,põt cõparere pro intereſſe
ſuo,⁊ opponere exceptionẽ,⁊ facere qḋ iudicium differatur.
2 Libertas quando ſeruo fuit relicta extraneus inſtitutus,⁊ fi-
lius exheredatus,inſtitutus poteſt obijcere quod non proceda
tur in cauſa liberali,ne fiat preiudicium teſtamento.
3 Iudex ex officio poteſt differe queſtionẽ libertatis,ne fiat pre
iudicium teſtamento.
4 Iudex ſupplet etiam parte non opponẽte in illis,in quibus iu
dicio vel iuriſdictioni pararetur preiudicium.
5 Sententia lata ſuper queſtiõe libertatis facit qualequale ꝓiu
dicium queſtioni de teſtamento,licet ſit inter alios lata.
Teſtes examinati inter alios faciunt preſumptionem,⁊ forte
ſemiplenam probationem.
6 Inducere,cancellare,⁊ circunducere,licet differãt in modo,ta
men in effectu non differunt.
7 Excipiens inepte ſuccumbit ſicut qui inepte agit.
8 Iudex poteſt ſtatuere certum tempus ad agendum.
9 Libertatis ſimplicis cauſa delegari poteſt.
10 Teſtis inductus ſuper vno articulo,quando poſſit ſuper alio
examinari.
11 Tranſactio eſt facta inter me ⁊ te,ex certa cã expreſſa,⁊ poſt
agam rei vendicatione, nulla cauſa expreſſa,ſi excipiatur de
tranſactione,non impeditur litis conteſta.
12 Iudicia particularia quando inuicem ſe impediant,⁊ quando
particulare vniuerſale.
13 Iudicium vniuerſale quãdo per aliud vniuerſale impediatur.
14 Iudicia particularia ſilent,etiaꝫ ſi eſt queſtio de hereditate,⁊
nõ teſtamento:iudicium particulare ſilet,quando eſt queſtio de
prebenda,vel iuriſdictione alicuius caſtri.⁊ num.15.

SI quis libertatem. Iudicia par
ticularia, ꝑ
que fieret preiudicium petitioni hered.vel ꝓparato
riũs eius,debent differri quoad iudicium vniuerſale
finẽ accipiat,ad quod põt per iudicẽ certus termin⁹ ſtatui:ſe-
cus in iudiciũs particularibus que vniuerſali preiudiciũ nõ pa
riunt.h.d. Diuidit in tres partes princ.ſm veram lec.quã intẽ
do tenere. Prima qñ quis petebat libertatẽ ex teſtõ,⁊ fili⁹ ex
heredatus agebat querela ↄtra teſtm̃. Secunda,qñ quis pete
bat ex teſtamento libertatẽ ⁊ hereditatem.tertia, qñ quis pe-
tebat libertatẽ,nõ ex teſtõ,ſꝫ aliũde.Scḋa ibi,nã cũ.Tertia ibi,
quoties aũt. Prima ſubdiuiditur in tres,q̄r primo recitat mẽ
tẽ ſenatuſconſulti. Secundo mentẽ reſcripti Imperatoris cir
ca idẽ.Tertio ponit vnam limita.ad predicta. Scḋa ibi,ſꝫ ⁊ di
uus. Tertia ibi,ita demum. Secunda pars ſubdiuidit in qua-
tuor. ¶ Primo format q̃ſtio. Secũdo rñdet ad eã,eo caſu quo
ſeruus erat in poſſeſſione libertatis,⁊ hereditatis. Tertio qñ
erat in poſſeſſione libertatis ⁊ non hereditatis. Quarto ponit
circa predicta deciſionẽ vnius dubij. Secunda ibi,diuus Pius.
Tertia ibi,non vero. Quarta ibi,plane. Itẽ tertia pars ſubdi
uidit in duas. Primo ponit vnũ dictum. Secundo ad remouẽ
dum dubiũ dat vnum cõſiliũ. Secũda ibi adiecit. ¶ Reaſſumo
quãlibet particulã noſtre legis per ſe.⁊ primo,quero de intelle
ctu principali huius.l. Circa quod ſciendũ eſt quod prima glo.
mag.poſuit caſũ in quod quidã Licinianus ſeruus erat inſtitu
tus heres,⁊ iuſſus eſſe liber coherede ſibi dato ⁊ filio exhr̃da-
to:⁊ iſtã lec.proſequit gl.vſqꝫ ad verſi. ideoque alij in eadẽ gl.
Sed q̄r hic de hereditate Liciniani nulla ſit mentio,ideo glo.
ab iſta lec.recedit nec de ea vobis faciã mentionẽ de cetero,ſed
quia gloſ.circa eam dicit aliqua vtilia reaſſummã eam per que
ſtiones. Vera lec.eſt in iſto prin.que ponitur hic in glo.ante ſi.
Vel dic qḋ ſimpliciter fuit relicta libertas,⁊c. Pone ergo ca-
ſum quod ſeruo fuit relicta libertas:extraneus fuit inſtitut⁹,
filius fuit exheredatus. Certe ſi ſeruus petit libertatẽ,differet
cauſa libertatis propter queſtio.de teſtamẽto. ⁊ iſtũ caſum ꝑ-
ſequere in tota prima parte principali. ¶ Circa iſtã partẽ pri
mo quero,qs poſſet obijcere iſtã exceptionẽ quod nõ proceda-
tur in cauſa liberali,ne fiat preiudiciũ queſtioni de teſtamẽto?
Gl. in hac caſus poſitione dicit qḋ hoc petit filius exheredat⁹.
¶ Idẽ expreſſi⁹ dicit in prima caſus poſitiõe,quã reprobaui.
1 Ex quo dicto not.ꝙ licet duo litigẽt inter ſe,põt venire terti⁹,
cuius intereſt,⁊ opponere exceptionẽ,⁊ facere differri illḋ iudi
ciũ:qḋ in ſe puto verũ. Facit l.Titia j.ſol.mat.ſm verã lec.quã
ibi dedi,vbi filia venit,⁊ impedit iudiciũ inter patrẽ ⁊ maritũ.
Ad idẽ ſ.tit.j.l.ſi ſuſpecta.in prin.⁊ C.de litig.aut.nũc ſi hr̃s.
⁊ j.ad Treb.l.ita tñ § quoties. Iſtud tamẽ examinem⁹ latius.
Aut enim iſtã exceptionẽ vult opponere filius,⁊ põt, vt dict ĩ
eſt. Aut heres conuentus,⁊ non põt,ſꝫ gl hic in prin.⁊ l.proxi.
in ſi.j. gl.qḋ nõ placet,q̄r videt ↄ caſum l.ij.j. de excep. rei iudic.
⁊ de actio.⁊ ob.l.qui cũ herede.⁊ de bo.q̃ libe.l.quãdiu.⁊ de bo.
2 poſ contratab.l.ſi preteritus.⁊ C.eo.l.ſi.in prin. Vnde dico † ꝙ
hr̃s põt iſtã exceptionẽ opponere. Et hoc forte voluit dicere gl.
hic circa prin. gl.ma.vbi dicit niſi id peteret nomine exhr̃dati.

q.d. heres cõuentus iſtam exceptionem opponit pro intereſſe exheredati, licet non pro ſuo. ¶ Itẽ eſt videndũ an ille, q̃ ſe petit in libertatẽ, poſſit petere hoc iudiciũ differri? ⁊ glo. dicit ꝙ non ⁊ bene, q̃ ſua ſpõte venit ad iudiciũ, ergo cogitur perſiſte
3 re, vt in aut. q ſemel. C. quomodo ⁊ qñ iudex. ¶ † Itẽ q̃ro an iudex ex officio ſuo, etiã nulla parte opponẽte, poſſit cãm libertatis offerre? Reſpond. quod ſic, licet glo. nõ tãgat, ⁊ hic eſt caſus in primo dicto huius legis, vbi omnia verba referunt̃ ad iudicẽ, ſi bene inſpicias. Et huiꝰ ratio eſt, q̃ iudex nõ dʒ manifeſtare motum animi ſui, vt ṡ. de offic. preſid. l. obſeruãdum. C. de fal. l. vbi. ſed ſi pronũtiaret aliquẽ eſſe liberũ ex teſtamento, iaʒ videt̃ oſtẽdere motum animi ſui quod teſtamentũ eſſet validũ: ⁊ ſic ipſi iudici fieret preiudicium, ſi ſup hoc pronũtiaret. Merito dʒ differri. ⁊ hoc vult mens Senatuſcõſ. vt tex. hic aperte
4 dicit. ¶ Ex quo nota, quod in his in quibus iudici, vel iuriſdictioni pararet̃ aliquod preiudiciũ, iudex poteſt ſupplere ex ſe, etiã nõ opponẽte parte. ṡ. de poſtu. l. quos prohibet. ⁊ facit, ṡ. de procur. l. fil. uſfa. §. veterani dixi in l. iiij. §. hoc autẽ iudiciuʒ. ĩ. de damno infecto. tetigi de ſepul. viola. l. ſepulchri. eo. ti. ver.
5 circa ſcdm quando. in fi. ¶ † Quero circa iſtud principium, q̃d preiudicium fieri poſſet per ſententiam latam ſuper libertatis queſtione queſtioni de teſtamento, cũ ſit inter diuerſas perſonas, ergo, ⁊c. C. res inter alios acta, ⁊c. per totum, ⁊c. Reſpondeo dicit gl. fiet qualequale preiudicium. licet non plenum. ĩ. de appel. l. a ſententia, cum ſimil. hoc tangit̃ in prima glo. magna. ⁊ etiam in ſecunda. Et ex hoc dixi ibi in l. admonẽdi. ĩ. de iureiu. quod teſtes recepti inter alios faciunt preſumptionem, ⁊ forte ſemiplenã probationẽ inter alios. ¶ Venio ad verſi. ſʒ ⁊ diuꝰ. ⁊ primo quero quid eſt hoc dictum, aut inducatur, aut finẽ accipiat. Expone vt in glo. inducat̃ hoc eſt, fiat abſolutio ab obſertione iudiciĩ. Finẽ accipiat ꝑ diffinitiuã ſententiam. ¶ No. ex
a glo. ᵃdifferentiam inter inducere, † circũducere, ⁊ cãcellare. Si
6 mile. C. de ſolu. l. inductum. ⁊ licet ſit differẽtia in modo, tamẽ in effectu nulla differentia eſt. ¶ Quero in quo differat iſte verſi. a precedenti? dicũt quidã in illo, ſed ṡ. fuerunt recitata verba, vel mens Senatuſconſulti, ⁊ verba reſcripti. Tu dic q̃d. ṡ. loquit̃ generalius, q̃ queſtio de libertate differt̃, ſi ſperat̃ moueri queſtio de teſtõ, ſiue teſtamentum dicat̃ falſum, vt ṡ. l. pri. ⁊ l. diuus. in fin. ſiue dicatur nullũ, vel inofficioſum, ſiue ſperat̃ moueri ↄ tab. vt l. ita tñ. §. quoties. ad Treb. hic vero verba reſcripti erant ſpecialia in queſtione inofficioſi. ⁊ ita dicit gl. hic ſita ſup verbo, ſed ⁊ diuus, ⁊c. Itẽ. ṡ. verba fuerũt relata ad iudicẽ, ex quo apparet q̃d cõmittitur officio iudicis, hic fuerũt ꝓlata ſimpliciter. Venio ad verſi. ita demũ. dicitur hic, ſi iã de inofficioſo iudiciũ cõteſtatũ eſt, quid eſt hoc dictũ? Quidã intelligũt ſi lis eſt cõteſtata, tũc dʒ ſubaudiri, vel cõteſtari ſperet̃, ⁊ ita ſentit gl. q̃d verũ, eſt vt d. l. ſi preteritus. de bon. poſſeſ. ↄtra tabul. Poſſes etiã exponere conteſtatũ, hoc eſt proteſtatũ, vt l. poſthumus. in fi. ṡ. ti. j. Venio ad ſecũdã partẽ principalẽ ſcʒ ad verſic. nã cum quidam. Et primo quero de intellectu huius ver. Reſpond. quod gl. in iſta parte tãgit caſum verum in glo. magna circa medium. ibi. ideoq̃ʒ aliĩ ponũt Licinianum, ⁊c. Et ponas caſum Licinianũ fuiſſe heredẽ inſtitutũ, ⁊ iuſſum eſſe liberum, ⁊ filium exheredatum, quem Licinianũ filius exheredatus vẽdicat in ſeruitute, Licinianus opponit hoc nõ poſſe fieri niſi prius agat̃ querela, ⁊ petitione hereditatis, querit̃ an iſta exceptio obſtet? Et ſic vides q̃d in formatione queſtionis non declaratur vtrũ Licinianus ſit in poſſeſſione libertatis vel nõ, declarat̃ autẽ hoc in reſponſione, vt videbitis. Sed iuxta hoc dubitat̃ de tex. ibi dicẽs ſe ſuſceptur ũ, ⁊c. Ex hoc innuit q̃d ipſe poſſidebat hereditatẽ, vt ĩ. ſequitur, ⁊ petiturũ hereditateʒ. Ex hoc innuit q̃d nõ poſſidebat, q̃ ſi poſſideret, nõ peteret. Reſpon. illa verba ſunt ambigua: ideo Imperator declarat in reſpõſione per diſtinctionẽ, poſſunt enim dicta verba intelligi de poſſidente hoc modo, ſuſcepturũ. iſtud ſtat ꝓprie ⁊ q̃d infra ſequit̃, ⁊ petiturũ, repete ⁊ ſe ſuſcepturũ. Petiturum, hoc eſt illũ q petit hereditatẽ, quaſi dicat paratus eſt ſe defendere ab eo q petiturus eſt hereditatẽ. poſſunt etiã intelligi in non poſſidente. ⁊ illud q̃d dicit ſe ſuſcepturũ in non poſſidente, ſtat improprie: q̃ in modũ exceptionis ei opponetur, ⁊ q̃d infra dt petiturum ſtat proprie. Venio ad ver. diuus Pius. ⁊ iſte eſt ver. planus: q̃ ſi ſeruus poſſidet hereditatẽ, differtur queſtio de libertate niſi prius agatur de teſtamento ⁊ hereditate. Venio ad ꝟ. nõ vero. iſte verſi. legit̃ in gl. tribus modis. Primo ſcdm Azo. gl. que incipit, nunc mutat caſum quã lec. tenuit diuidẽdo legẽ. ṡ. dixit differendã eſſe cauſam libertatis, qñ ſeruus eſt in poſſeſſione libertatis, ⁊ hereditatis, hic dicit quando non eſt in poſſeſſione hereditatis, ſed libertatis nõ eſſe differẽdã ꝓpter queſtionẽ ſeparatã inofficioſi teſtamẽti. Ratio eſt q̃ eſt i poteſtate ſerui agere petitione hereditatis, ⁊ ille cogit̃ in modũ cõ

ditiõis opponere de querela, vt l. Papin. §. ſi filius. ṡ. ti. pri[…] Si igitur ſeruus non agit, imputet ſibi. Sed cõtra hoc in[…] ſaltem iſte ſeruus dʒ agere petitione hereditatis, ergo do[…] finiatur petitio hereditatis, nõ dʒ agi de libertate, vt ṡ. de […] l. non diſtinguemus. §. ſi is. Reſponde, ⁊ iſtud nota. Cõcedo[…] ſi ſeruus ita oppoſuiſſet exceptionem debet differri iudiciũ […] libertate, q̃ intendo agere ↄ te petitione hereditatis cui n[…] fieri preiudiciũ. certe queſtio de libertate fuiſſet dilata, vt […] trario. Sed hic male oppoſuit exceptionẽ, q̃ dixit, dico […] queſtio de libertate dʒ differri, niſi priꝰ agas querela ino[…] teſtamenti, ideo hoc pretextu ſeruus nõ poteſt obtinere, […]
7 eſt q̃d tex. dicit, vide literam, non vero, ⁊c. † No. ergo ex h[…] qui exceptionẽ proponit inepte, ita ſuccumbit, ſicut qui p[…] nit actionẽ inepte, vt l. j. §. Labeo. ĩ. de flu. ⁊ de do. exceptio[…] cũda, poſt prin. dixi plene in l. prima, infra de exceptio. Se[…] modo legitur ſecundum Guar. vt nõ mutet caſum, ⁊ ſic totũ d[…] vna parte cum ſequẽt. ver. plane. ⁊ dicas ſic, domine, ſi dʒ differri donec iudicium de teſtamento finem accipiat, expectabimus ergo vſq̃ʒ ad quinquennium. quoniã tanto tempore durat querela. Reſpondet Iuriſcõſultus quod nõ dʒ expectari plane iudex debebit cauſa cognita certũ tẽpus ſtatuere. hoc dicit vſq̃ʒ ad §. quoties. ⁊ iſta lectura eſt ſatis vera in ſe. Tertio modo legitur ſecundum Ioan. vt nõ mutet caſum, ſed parat quandã limitationem ad precedentia. Dictum eſt ſupra, q̃d queſtio de libertate dʒ differri, donec iudicium de inofficioſo finẽ accipiat, nũc limitat q̃d hoc eſt verũ intra quinquẽniũ. Nam poſt quinquenniũ querela inofficioſi nõ dʒ durare, ⁊ ideo propterea n[…] differt̃ queſtio de libertate. Iſta etiã poteſt eſſe vera, tene […] vis. Sequitur ver. plane. Iſte verſi. legitur duobꝰ modis, […] modo quod referatur ad primã partem, alio modo quod re[…] rat̃ ad proxima precedentia. mihi placet quod referatur a[…] xima precedentia, ⁊ ad dicta ĩ prima parte, ⁊ ſic ad vtrũq̃ʒ […] cit duo, quãdo opponitur dicta exceptio ꝙ cauſa libertat[…] differri, propter ſeparatã litem de inofficioſo. iudex pri[…] examinare vtrum iſta exceptio opponat̃ bona fide an anim[…] lũnie, ⁊ cauſa differẽdi, nam ſi cauſa differẽdi, exceptio iſta n[…] admittetur, vt l. hec autẽ. in prin. ĩ. ſi cui plus quã per leg. Fa[…] ⁊ C. de fal. l. ij. ⁊ q̃d dixi tibi. ṡ. titul. ij. l. ſi pretor. §. Marcellus.
8 Secũdo dicit † ꝙ iudex poteſt ſtatuere certum tẽpus ad agendum, q̃d not. licet glo. ṡ. ti. j. l. Papinianus. §. ſi quis poſt. dicat hoc non eſſe verum in ciuilibus, tamẽ male dicit, vt ibi dixi. de quo per Dy. in re. in altum. extra de reg. iur. lib. vj. pleniſſime d[…] xi in l. Titia. ĩ. de accu. Circa iſtam parteʒ quero, q̃ hic dicitur […] iudicem libertatis, ⁊c. cui loquitur hic Imperator? Reſpõ[…] quitur iudici ordinario, qui iubeat iudicẽ delegatum co[…]
b reᵇ de libertate, ⁊ ſic eſt hic caſus † ꝙ cauſa ſimplicis libe[…]
9 poteſt delegari. Ita not. Iac. de Are. ĩ. de dam. infec. l. […] per Cy. C. de ped. iudi. l. placet. vbi refert verba Iaco. de b[…]
c Venio ad vlt.ᶜ partẽ, ⁊ primũ dictũ eſt clarũ, ꝙ cauſa que […] lo modo contingit petitionem hereditatis, non debet pe[…] differri, quod examinabo plene infra in materia illa. Venio[…]
10 finem gloſſ. que inducit iſtum tex. in argumen. † q̃d teſtes p[…] cti ſuper vno articulo, non debent interrogari ſuper alio. […] tra hoc inducitur gl. C. de teſti. authen. ſi teſtis productus […] teſtis interrogatur de conditione ſua. Solu. Teſtis non d[…]
d interrogariᵈ ſuper alio, niſi illud aliud pertineat ad fineʒ […] de quo principaliter interrogatur. Ita loquitur lex cõtra, […] nam ſcire conditionem teſtis pertinet ad iudicẽ, vt l. ij. ⁊ ib[…] not. ĩ. de teſti. ⁊ de hoc dixi in l. ſi duo patroni. § ideʒ Iul[…]
11 iureiuran. Ego induco in argumen. † imo pro caſu iſtũ te[…] notabilem practicam, ſi inter me ⁊ te tranſactum eſt de li[…] ex certa cauſa, ⁊ tu poſtea proponis cõtra me rei vendica[…] nulla cauſa expreſſa, ſi ego oppono de tranſactione prec[…] que fuit limitata ex certa cauſa, iudex debebit pronuntia[…] tem eſſe conteſtandam, ita tamen quod in hoc iudicio nu[…] do deducatur illa cauſa de qua fuit tranſactuʒ, ⁊ hoc exp[…] in pronuntiatione, caſus eſt hic. ¶ Expedita litera, ve[…] ad cõtraria, ⁊ examinabitur materia. Oppo. primo q̃d queſtio de libertate debet ante omnia examinari. C. de adul. l. […] Alex. dicit gl. ibi in modum exceptionis quod etiã […] terem, hic autem in modum reconuentionis. Tu dic […] queſtio de libertate erat preiudicialis ad accuſationẽ, non acc[…] ſatio ad eam, ideo de ea prius cognoſcitur. Facit l. ordinata. […] lib. cau. hic autẽ queſtio de libertate erat preiudicialis ad q[…] ſtionẽ de teſtamẽto, ⁊ queſtio de teſtamento erat preiudicia[…] ad eam, ideo ſuperſedetur in cauſa liberali, ⁊ ꝓfertur cauſa […] teſtamẽto tanq̃ maior ⁊ vniuerſalis, vt ſtatim dicã. Opp. […] iudi. l. qui prior. Sol. dicit gl. hec eſt cauſa magna vniuerſa[…] ⁊ centũuiralis, vt C. eod. l. vlti. ibi eſt cauſa ciuilis, ⁊ ſingula[…]
12 † Pro huiꝰ declaratiõe debes ſcire ꝙ in hoc iudicio vniuer[…]

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

tria ſunt ſpâlia. Primo qđ in iudiciis particularibus illa cau
ſa dz preferri, que prius intêtetur, ſi ſunt inuicê preiudiciales,
vt dicta l.q prior. hic vero differtur cauſa vniuerſalis. Secûdo
qꝛ illa iudicia particularia ita demû inuicê ſe impediût, ſi ſunt
inuicem ꝑiudicialia omnino ratione pleni ꝑiudicii, ita qđ abſo
lutoria lata in prima parit exceptionê rei iudicate in ſcđa, vt l.
fundi. ⁊ l. fundum. de exceptioni. alias ſecus, vt l. ſed ſi ante. eo
dem titulo. Sꝫ in vniuerſali eſt hoc ſpâle, qđ differût alia iudi
cia, etiâ ratione qualiſqualis preiudicii, vt hic ptꝫ. Tertio, qꝛ
in illis iudiciis particularibꝰ ꝯſiderant̃ câe ꝑiudiciales, inter
eaſdê pſonas tm̃. d. l. fundi. ⁊ l. fundû. ſꝫ hoc inter diuerſas pſo
nas, vt hac l. Et huiꝰ rô eſt, vt tangit iſta gl. qꝛ illa câ dꝛ eſſe ma
gna, vlis, ⁊ cêtumuiralis, hoc eſt, inducta a ſenatoribꝰ, q erât cê
tû numero, iô ꝑpꝑ eius nobilitatê aſſumit ſibi iſtud priuilegiû.
¶ Opp. C. e. l. ſi dr gl. in hoc lex iſta hodie corrigitur, qꝛ hodie
ſi legatarii vel creditores vel ſerui libertate donati volût age
re, adhibet̃ diſtinctio q̃ ponit̃ in d. l. vlt. C. eod. nec differût iſta
iudicia ſimplr, vt ibi ptꝫ. Iſta gl. dicit veritatê qñ petitor vel
poſſeſſor côuenitur a tertio: ſed hic côueniût ſe inuicem aliquo
iudicio particulari, per illâ legem nihil diſponitur, ⁊ ſic remâ
net incorrecta hec lex in verſi. nâ cû quidâ. l. ⁊ nô diſtinguemꝰ.
§. ſi is. ꝟ. de arbitris. Itê l. ſi. C. eo. loquitur qñ côuenitur poſ
ſeſſor vel petitor, ſꝫ qñ ipſi agerêt nihil ibi dr, ⁊ ideo hoc caſu
remanet incorrecta. l. ſi bone fidei. ⁊ ibi notat̃, ꝟ. eo. ⁊ ideo ꝑ hu
ius declaratione diſtingue in iſta materia breuiter, quod aut in
ter petitorem ⁊ poſſeſſorem mouetur aliqua queſtio particula
ris, aut mouet̃ cû extraneis. Primo caſu aut illa particularis
erat de poſſeſſiôe, ⁊ nô ipedit̃, vt l. ii. C. de edic. diui Adri. tol. ⁊
notat̃ in l. diuus. in fi. ꝟ. e. Aut nô erat de poſſeſſione, ⁊ tûc aut
erat câ ſummaria, ⁊ nô differtur, vt l. ille a quo. §. ſi de teſtô. ꝟ.
ad Trebellianû. Aut erat câ q̃ requirebat plenâ cauſe cogni
tionê, ⁊ illa differt̃ hodie, ⁊ olim vt hac l. ver. nâ cû quidâ. ⁊ ꝟ. de
arbitris. l. nô diſtinguemus. §. ſi is. Scđo caſu aut poſſeſſor, vel
petitor côuenit̃ ab alio, aut agit. primo caſu olim differebat̃, vt
hic, hodie vero adhibetur diſtinctio, q̃ ponit̃ in d. l. vlti. C. eo.
ſi vero ipſi agût, tûc aut res vel actio erat tempore peritura,
⁊ pñt agere. l. ſi bone fidei. ꝟ. e. ⁊ l. cû hr̃ditas ex Trebelliano. ꝟ.
ad ſenatuſconſultû Trebellianû. Sꝫ ſi res nô eſſet tpe peritu
ra, non poſſunt agere, imo debet differri. l. ii. ꝟ. de exceptiôe rei
iudic. ⁊ l. cui cum herede. ꝟ. de actio. ⁊ obli. ⁊ de bo. liber. l. quan
do. facit l. ſi preteritus. de bon. poſſ. côtrata. nec iura antiqua
in hoc corriguntur per iura noua, ſcilicet p l. ſi. C. eo. Et ꝑdicta
vera, donec iudiciû vniuerſale pendet, vel moueri ſperat̃, ſecus
eo finito. vt hac l. ii. ſecûdo reſpon. ⁊ in §. nô vr̃. ſm vnâ lect. ⁊ ꝟ.
de exce. l. ſi poſt. ſm vnâ lect. vbi tractatur iſta materia. Itê pre
dicta vera in iudiciis particularibus, q̃ tâgût iudiciû vle, quo
quomô, ſaltê ratione qualiſqualis preiudicii, ſecꝰ ſi nullo mo
13 do vt hac l. in fi. ¶ † Quero vtrum vnû iudicium vle propter
aliud differatur? Rñđ. ſi quidem iſta duo iudicia ſic ſe habent
q vnum eſt ſm teſtamentum, aliud contra teſtamentuꝫ, differ
tur illud iudiciû qđ eſt ſm teſtamentum, ne fiat preiudiciuꝫ ꝗ̄ô
nit de teſtamento. Hoc voluit hec l. in prin. ꝟ. l. pxi. ⁊ l. diuus. in
fi. probatur expreſſe in l. ita tamen. §. quoties. ꝟ. ad Treb. ⁊ in l.
ii. §. expectandi. ꝟ. de bon. poſ. ſm tab. ſi vero vtrunque iudiciû
eſt ſecundû teſtamentû, vel vtrunque contra teſtamentum, ſeu
14 ab inteſtato, tûc vnû per aliud non differt̃. l. pe. ꝟ. eo. ¶ † Que
ro quid ſi eſt queſtio de hereditate, ⁊ non de teſtamento, an ſile
c bûtᶜ iudicia particularia? Videtur q non, nam verba ſenatuſ
côſulti, ⁊ verba reſcriptorû, de qbus hic ſit mêtio, ſolûmodo lo
quuntur, quando eſt queſtio de teſtamento, ſed puto quod quo
cunque modo petetur queſtio vniuerſalis de hereditate, iudi
cia particularia debent ſilere, vt de arbi. l. nô diſtinguemus. §.
15 ſi is. ⁊ l. vlt. C. eo. ⁊ de exce. l. ſi poſt. † Iuxta hoc quero quidᶠ in
f aliis iudiciis particularibꝰ, vel vniuerſalibꝰ. puta inter duos
eſt côtentio de ꝓbêda, vel iuriſdictiôe alicuius caſtri, vtrû iudi
cia particularia debent interim ſilere? Inn. dicit q idê, de con
ceſ. pbê. c. qꝛ cunctis. in fi. gl. magne. quod eſt hodie c. j. de con
ceſ. preb. lib. vj. Vltimo gl. ſignat vnum argu. contrarium, ⁊ nô
ſoluit. vide ea ibi arg. ꝟ. C. de ſen. l. nemo iudex. Sol. non pre
iudicat ad plenum preiudicium ſed ad qualequale ſic.

ADDITIONES.

a ¶ Hoc et glo. Vide Feli. in c. ſignificauit. de teſti. in fi.
b ALEX. ¶ Cognoſcere. An cauſa libertatis poſſit delegari, ad
qđ vide l. imperium de iuriſd. omni. iudi. vide in auth. de col. §.
prohibemus. ⁊ not. gl. in d. l. placet.
c POMA. ¶ Venio ad vlti. De iſta queſt. vide Fel. c. de teſtibus.
in gl. j. de teſtib.
d ALEX. ¶ Interrogari. Teſtis extra articulos pôt interroga
ri, circa id qđ pertinet ad fidê eius, ⁊ ſic pôt interrogari, an ali
quid attineat parti, vt dixi poſt Bar. in l. Luciꝰ. ꝟ. de infa. Vi
de qđ habes p Gui. de Suza. in aut. ſꝫ iudex. C. de epiſ. ⁊ cle. et
Inn. in c. cû Bertoldus. de re iud. vbi ponit q ſpectant ad of
ficiû examinâtis teſtes, ⁊ dr q ſi tabellio interroget de aliqui
bus ꝯtingêtibꝰ fcm̃, ⁊ rñdeat, valêt vltimo poſita in interroga
toriis. Et dr Bal. in l. pe. C. de trâſac. q iurm̃ teſtis non refert̃
ad articulos impertinêtes. ⁊ Bal. no. in l. nô nudis. C. de pba.
cđ ſi in articulo ponit̃ q Titiꝰ eſt filiꝰ Caii, ⁊ teſtis deponit de
fama, vel q Caius tractabat eû, vt filiû, vel ſimilia, dicit Bald.
hec probatio valet: ſecꝰ ſi pono q fama eſt q Io. eſt Rex Frâ
cie, ⁊ teſtis deponit de veritate, ⁊ nô de fama, ⁊ qñ articulus eſt
ineptus, ſꝫ pbatio eſt apta, vide Bal. in l. j. in fi. ꝟ. de iuriſ. om.
iud. ⁊ vide Ange. in l. ii. in prin. eo. ti. ⁊ Ang. ⁊ Imo. in l. iam du
bitari. ꝟ. de here. inſti. ⁊ Bar. in l. j. ꝟ. ſi cer. peta.
e ALEX. ¶ An ſilebût. Pêdente iudicio vniuerſali, an interiꝫ de
beant iudicia particularia ſilere, facit ad no. p Bal. in l. fundû.
ꝟ. de exce. ⁊ adde ꝟ. e. l. ſi bone fidei. ⁊ ad no. hic, vide latius Bar.
in l. ſi poſt ꝟ. de excep.
f ALEX. ¶ Quero quid. Facit ad qđ. Bal. in l. emptorê. in verſi.
ſed pone quidam. C. loca. ⁊ ibi an interim poſſit ſolui lite pend.

LEX VIII.

LEgitimam. † Qui eligit ius côpetês nou
vr̃ renûtiare iuri q ſibi igno
rabat côpetere. h. d. Lex iſta legitur duobus modis.
¶ Primo in teſtamêto rûpêdo per querelâ. et hoc
ſm prin. gl. ibi dû ponit caſum per l. mater. ꝟ. tit. pxi. Alio mo
do legitur in teſtamento rupto ipſo iure. ⁊ hoc innuit ſequens
gl. parua, ſuper ver. vires. hec tamê gl. ſuper dicto verbo, vi
res. nullibi extat. Opp. de l. poſtq. ꝟ. e. dicit gl. intellige hoc qñ
agnouit ignoranter, ſecus ſi ſcienter. Prout te refers ad teſta
mentû rumpendû gl. eſt clara, qꝛ agnoſcendo ſcienter videt̃ ap
probare. Hoc habuiſtis in multis legibus ꝟ. ti. j. Prout te re
fers ad teſtamentû nullû ipſo iure, tûc ſi quidê eſt nullû pro
pter fauorem iſtius qui agnouit, vt puta, qꝛ erat ꝑteritus, tûc
idem, vt l. filio preterito. de iniuſt. teſt. Si vero eſſet nullû pro
pter defectum ſolênitatis, tunc agnoſcêdo ſcienter nô poſſet ap
probare. C. de teſta. l. nô dubiû. circa ſi. Sꝫ licet nô poſſit teſta
mentum approbare, an ex hoc videatur repudiare ab inteſta
to, dic vt in l. Clodius. ꝟ. de acqui. here.

LEX IX.

a REgulariterᵃ. Iuriſconſultus ad euiden
tiâ dicendorû ꝑmiſit vnâ di
ſtinctionê vſqꝫ ad l. diuus. poſtea poſuit quedâ reſcri
pta pertinêtia ad hâc materiâ, vſqꝫ ad hâc l. hic po
nit vniuerſam iuris antiqui, quâ declarat vſqꝫ ad l. item veniût.
§. ꝑtor ibi recitat ſenatuſcôſultû factû in hac materia, ⁊ illđ ꝓ
ſequit̃ exponêdo vſqꝫ ad fi. l. ⁊ qꝛ ponit regulam, nô poteſt bre
uius ſummari quâ ſe ſummat. ¶ Opp. ꝟ. eo. l. etiâ ſi putauit. §.
itê ſi quis. Sol. hic de directa, ibi de vtili petitiôe hereditatis.
Itê opp. q ius nô poſſit poſſideri. l. ſeruus. §. incorporales. de
ac. re. do. Sol. dicit gl. quedâ eſt poſſeſſio propria, quedâ im
propria, quedâ improprijſſima, licet docto. dicant contra. C. de
ſerui. l. ii. quod non intendo hic examinare.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Regulr. Vide qđ no. in l. j. C. de inoffi. teſta. P. PAV. P.
¶ Limita iſtâ l. vt p Iaſ. in l. ſi. C. de edic. diui Adria. tollend.

LEX X.

1 ☞ Petitio hereditatis datur pro minima re, ⁊ ſic curandum
eſt de minimis.
2 Concluſio in petitione hereditatis.
1 LIcet. No. † hâc actionê dari etiam pro minima
re, ⁊ ſic de minimis curamus, dic vt ꝟ. de
2 dam. infec. l. ſi proprietarius. ¶ Secûdo no. † moduꝫ
concludêdi in libello ſuper petitione hereditatis, q
quis petat pronûtiari ſe heredê in ſolidû, vel pro parte. Teti
gi ꝟ l. ii. in prin. ⁊ q officio iudicis cogatur reſtituere. de quo di
xiꝫ in l. j. in prin. de edendo.
1 ☞ Pro herede, ſumitur tribus modis.
2 Petitio hereditatis quare nô datur contra titulo poſſidêtem.
PRo herede. Hic incipit exponere vbum,
pro herede. contra, iſta actio
nô dat̃ contra titulo poſſidêtê. l. cogi. C. eo. ⁊ l. heredi
tatem. C. in quib. cau. ceſ. long. têp. preſcri. ſed poſſide
re p hr̃de eſt habere titulû, vt ꝟ. pro herede per totû, ergo ⁊c.
1 Sol. † ꝑ hr̃de pôt ſumi tribꝰ modis, vt in gl. hic vero accipit̃ ꝑ
a eo qui non eſt heresᵃ, ſed putatᵃ ſe eſſe heredem. ¶ Quero qđ

a de eo q putat ſe nõ eſſe heredẽ. Rñ. notabiliter vt hic. ¶ † Se
cũdo quero, que eſt ratio quare petitio hereditatis nõ dat cõ-
tra titulo poſſidentẽ. gl. ponit vnam rationẽ in d. l. hereditatẽ.
C. in quib. cau. ceſ. long. temp. preſcrip. docto. ponũt vnã ratio-
nem in d. l. cogi. C. eo. Et eſt ratio, q2 qui agit petitione hẽdita
tis, nititur ſolũ ex titulo. nõ enim fundat ſe ex aliquo iure ſuo,
qd habet in re. Si igitur aduerſarius poſſidet, ⁊ cũ titulo hꝫ
tale ius quale hꝫ ipſe, ⁊ tantum plus, q2 poſſidet: merito nõ po
teſt conueniri petitione hereditatis. Ad hoc facit de publicia.
l. ſiue autem. §. j. ⁊ ibi no.

ADDITIO.

a P.PAV.P. Sed putat. Uide Alex. cõſi. lxxxv. volu. ij. Iaſo. in l.
fi. ad fi. C. de edict. diui adri. tol.

§. Pro poſſeſſore.

Hic incipit exponere qd dixerat, pro poſſeſſore.

LEX XII.

1 ☞ Teſtis ratio quando eſt eadem cum dicto, nihil valet.
Teſtis ſi in reddenda ratione dicat, ſcio, q2 ſcio, non probat.
2 Heredem qui falſo ſe contendit eſſe conuenitur, vt predo.
3 Poſſidere pro herede, vel poſſeſſore, quomodo cognoſcatur.
4 Interrogatus qui reſpondit ſe emiſſe a compote mẽtis, pote
rit iterum interrogari an emerit magno, vel paruo pretio.

1 **Qui interrogatus.** Not. † q qñ rõ eſt eadẽ cuꝫ di-
cto, nihil ꝯcludit, ⁊ iõ dictũ teſtꝭ nihil vꝫ, quãdo dixit
a teſtis, ſcio, q2 ſcio[a]. Et eſt rõ[b], q2 opꝫ q illud qd pbat
b aliquid ſit clarius ⁊ manifeſtius illo quod probatur. Uñ ſi di
co, fuit ne vulneratus Titius? dices tu q ſic. Interrogat' qũo
ſcis, dicis tu, ſcio q2 ſcio. Iſtd nihil pbat, q2 opꝫ q rõ ſit clarior
2 dicto. ¶ † Quero, qd ſi cõtẽdat qs ſe eſſe heredẽ, ſꝫ p menda-
3 cium? Rñ. ꝯuenit tãq pdo. ¶ † Quero qño ſcias vtrũ qs poſ
ſideat p herede, vel pro poſſeſſore? Gl. hic ponit tres opinio-
nes. inter als ponit opinio. Pla. q fuit multũ lacerat' i hac ma
teria. Finalr ordinẽ iterrogãdi ponit h gl. ⁊ aduerte circa pnci
piũ hui' interrogatiõis. ¶ Quero qd ſi rñderit ſe nõ poſſide
4 re? Et certe hꝫ locũ l. vlti. j. de rei vẽ. † Itẽ q̃ro circa finẽ, poſi-
to q dicat ſe emiſſe, ⁊ a compote mentis, vtrũ iterũ interroga
bo eũ a quo? Azo' hoc clarius dt in ſumma huius tit. l. cogi. in
w. ſi dicat, qd ad te. Certe doc. dicũt q ſic, vtrũ emerit magno
vel paruo p̃tio, vt j. eod. ſi quid poſſeſſor. §. iuſtus. ⁊ Cy. refert.
C. eo. l. cogi.

ADDITIONES.

a P.PAV.P. ¶ Q2 ſcio. Uide Are. in l. q hereditates. j. de acqui.
here. vide ad reg. Ale. ꝯſ. cxxxvj. j. vol. Iaſ. in l. fi. j. de offi. proc.
Ceſa.
b ALEX. ¶ Eſt ratio. Adde Bar. p illũ tex. in l. fi. de offic. pcur.
Ceſ. oĩno Bal. in l. ꝯ ẽticulã. C. de epi. ⁊ cle. Bart. in l. ſi qs ita.
j. de teſt. tute. vide no. p Bal. in repe. l. ij. C. de reſcin. ven. ⁊ q ſal
tẽ remiſſiue ſcripſi in l. q teſtõ. in fi. de teſt. ⁊ cum hoc dicto con
cor. Inn. in c. cũ cauſam. extra de teſti. ⁊ Bal. in l. ſolaꝫ. de teſti.

LEX XIII.

Nec vllam aliam.

§. Omnibus.

Quando titulus hꝫ p nõ titulo, qs pro poſſeſſore, vꝫ
p herede poſſidere dr. h. d. Dicit i tex. ſciẽs, qd ſi fuit ignorãs.
Breuiter aut fuit ignorãtia talis q pſtat cãm iuſtã vſucapien-
di. ⁊ nõ tenet peti. here. als ſec', facit l. eũ q. in prin. de publicia.
Uide gl. q ponit duas opi. finaliter vꝫ tenere primã opi. q nõ
teneat pro herede vel pro poſſeſſore. Iſtud facit aliquãtulũ ꝯ
id qd habuiſtis no. in l. nõ ſolũ. ſ. de alie. iudi. mut. cau. Cogita-
bitis. ¶ Querit gl. quid ſi predo habeat titulũ? Dicit gl. titu-
lum magis attendi. l. etiam. §. ſi quis ſciens. j. eo.

§. Is autem.

Qui nõ poſſidet, non tenet hac actio
ne, niſi dolo deſierit poſſidere. h. d.

LEX XIIII.

1 ☞ Succeſſor vniuerſalis non preſcribit, quãdo defunctus ha-
buit malam fidem.

Neratius. Alias eſt §. l. nec vllã. Lꝫ qs poſ
ſideat vero titulo, tamen ex ea p-
ſona authoris ſui, qui p herede vel p poſſeſſore poſ-
a ſidebat, poterit cõueniri[a] peti. here. ¶ Opp iſte poſ
ſidet vero titulo pro herede, ergo petitione hereditatis non te
net. l. pro herede. ſ. eo. Sol. hic cõuenitur ex perſona defuncti,
q2 heres ⁊ defunctus videntꝛ eſſe eadem perſona. Iſta lex indu-
1 cit p gl. margu. q † ſucceſſor vniuerſalis non preſcribat, qñ de-
functus habeat malã fidẽ, quod dic vt l. cum heres. de diuer. et
tempo. preſcri. ⁊ per Dy. in c. poſſeſſor. de reg. iur. li. vj. ⁊ C. de
preſcrip. long. temp. l. j.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Cõueniri. No. q poſſidẽs titulo, cõuenit hac actio[ne]
Sꝫ an publiciana det ꝯ titulo poſſidẽtẽ p herede, alias dubi[ta]
ui in q. facti, ⁊ mihi viſum eſt q nõ, q2 poſſidẽs p herede h[abet pu]
blicianã ex pſona ſua. l. cũ ſpõſus. § j. ⁊ ibi no. p doc. ergo [cum]
poſſidens p herede dr hẽre titulũ parẽ titulo actoris, erg[o po]
tior eſt cã poſſidentis. l. ſiue aũt. §. duobus. de Publi. vid[e quod]
ſcripſi Inſt. de act. §. actionũ. dũ tractaui an pet. here. de[t con]
tra titulo poſſidentem. ¶ Adde Rom. conſi. cccclxxxiiij.

LEX XV.

Etiam ſi putauit heres. Al[ias] eſt §. l.
nec vllam. ⁊ incipit, Idem eſſe libro ſeptimo ait, etiã
ſi putauit.

§. Quid ſi quis

No. in duobus caſibus hic ex[pre]ſ-
ſis petitionẽ hẽditatis dari ꝯ-
tra titulo poſſidentem. Opp. j. e. l. ſed ⁊ ſi. §. itẽ ſi res. Sol. hi[c]
loquit qñ vẽdita fuit res particularis, hic quando vẽdita fuit
res vniuerſalis. ¶ Querit gl. hic, lꝫ iſte teneat petitiõe heredi-
tatis, an iſte preſcribat? Uidetur q nõ. Contrariũ eſt verũ. [Si]
enim hic excedat ſuos terminos, excedit a nõ ſuis terminis.
1 ☞ Predo non eſt, qui pretium numerauit.
2 Poſſeſſionem qui poſt titulum inuadit, non dicitur pdo q[uan]
tum ad hanc actionem, ſed quantum ad vſucapionem.
3 Donatarius ſi poſt mortem donantis ingreſſus fuit rem do[na]
tam ſua authoritate, eſt predo.

§. Sed ſi quis ſciens.

Poſſidens titulo[, ſed]
mala fide nõ põt h[ac]
actiõe ꝯueniri ſꝫ tãq emptor vlis põt vtili cõueniri. h. d. [Tenet]
1 vnã gl. q incipit, ergo. ⁊ no. finẽ eius. ¶ † No. q nemo pdo e[ſt qui]
p̃tiũ numerauit, vt de reg. iur. l. nemo. ¶ Opp. de l. ex ſtipu-
tione. j. de acq. poſ. ⁊ C. de acq. poſ. l. nec ex vera. Sol. glo. h. fir-
2 mat illã opi. q etiã ſi poſt titulũ ſequat inuaſio poſſeſſiõis, nõ
dicat pdo quãtũ ad hoc vt poſſit cõueniri hac actione, lꝫ q̃tuꝫ
ad vſucapionẽ, ⁊ als dicat p̃do. ¶ Idẽ no. ſ. e. l. nec vllã. § j. i gl.
3 ſuper ver. ſciẽs. qd tene mẽti p qõne, Teſtõr donauerat cuidã
quãdã rẽ, nec tradiderat, eo mortuo donatarius ingreſſus eſt
ſua authoritate, certe lꝫ ſit p̃do quo ad alia, nõ tñ poterit peti-
tiõe hẽditatis cõueniri. ¶ Opp. ⁊ vꝫ q nõ teneat vtili ſimpl[r]
ſed dꝫ diſtingui, vt ſ. pri. §. Sol. hic loquit qñ emit mala fi[de]
quo caſu tenet vtili, ſed bona fide, diſtingue vt in preced. [l. ⁊ ſe]
de gl. que circa hoc plene diſtinguit. ¶ Opp. ad vltimũ
a de l. bene a Zenone. C. de quadri. preſcri. Sol. illa loquit [in alie]
nationibus ſingularũ rerũ, ſm Azo. vel illa corrigit iſta[m ut]
hanc tenet Petr. qd vꝫ verius, qñ emptor habiturus eſſet re[]
greſſum contra fiſcum.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Illa loquitur. Sed Bal. in l. j. C. de here. vel act. v[end.]
aliter reſpondet.

§. Apud Marcellum.

Et ita cõiter [...]
Si hereditas [...]
in dotẽ, maritus vtili petitione hereditatis tenet. h. d. ¶ Q[ue]
ritur vtrũ iſta lex habeat locũ, ſiue maritus fuerit ſciens [ſi]
ue ignorãs. Gl. videtur dicere q fuerit ſciẽs, vt ſ. §. prox. [Ego]
contra, quod puto verum, q2 mulier nõ habet dotem, nec do[]
ex ca. tionem. ergo, ⁊c. vt ſ. l. proxi. §. quid ſi quis.

§. Heredem aũt.

Iſte eſt fortis §. ⁊ hꝫ [duas]
partes. In pria variat [gl.]
trib' modis, ſꝫ vltima lec. eſt vera, ſm quã h. d. breuiter. [Heres]
poſſeſſoris cũ titulo põt vtili cõueniri, ſicut defunct' pot[erat]
⁊ directa, qñ defunct' abſq titulo poſſidebat. h. d. ¶ Op[p. ad pri]
mã partẽ, heres poſſidet titulo, tã ex pſona ſui, q ex pſona [de]
functi. l. iij. §. ex plurib'. de acq. poſ. ergo peti. here. nõ põt [conue]
neri. Sol. dicebat Io. q iſte erat hẽs, ſꝫ nõ in oib'. Ra[]
nõ habebat dñiũ. Certe de hoc nõ curo. q2 ſiue hẽat dñiũ, ſiue
non, titulus excuſat eũ ab hac actione, vt vidiſtis ſ. l. pro. §. ſi
quis ſciẽs. Uñ ala ſoluũt q h loquit qñ defunctus poſſidebat
mala fide. Certe nec hoc plꝫ, vt d. §. ſi qs ſciẽs. Nõ eñ põt cõue-
niri ex pſona defuncti, vt ibi pꝫ, nec ex pſona ſua. Lꝫ eñ poſſi-
deat pro herede, poſſidet p herede vnius, ⁊ petit hẽditas alte-
rius, ⁊ ſic petitione hereditatis nõ tenet. l. j. ſ. eo. l. Neratius []
ca ſi. magne gl. Pone ergo caſum vt in vltima parte gl. hic po[]
nit, vcꝫ q defunctus poſſidebat titulo, q2 emerat vniuerſita[tem]
eodem modo ergo poterit conueniri heres eius.

a **§. Si quis abſentis.** [a] Qui alieno nõie p[oſ]
ſidet, nõ põt nom[ine]
proprio petitione hereditatis conueniri. h. d. quem caſuꝫ [...]

¶ No. ꝙ ille qui poſſidet nomine alieno, quandiu durat, ⁊ iu ſte tenere, ea finita, ⁊ tenere iniuſte. ¶ Opp. de l. officium. ſ. de rei vendic. ⁊ l. ij. vbi in rem act. Sol. aliud in rei vendicatione, vbi ex ſola detentione quis pōt cōueniri: aliud in petitione he reditatis vbi nō pōt cōueniri, niſi poſſideat ꝓ herede, vel ꝓ poſ ſeſſore, puto tñ qꝺ hic qñ iſte conuent⁹ nominat dñm in iudi cio, erit expediēdus ꝓceſſus ſm formā l. ij. C. vbi in rem actio.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Si quis abſentis. Et vnum qꝺ ponīt hic not. doc. vi de per Bald. in l. cogi. C. eod.

§. Non ſolum. Qui nō poſſidet, ſʒ vt poſſeſſor ſe obtulit, hac actione tenetur. h. d.

1 ☞ Poſſeſſoris ſolutio liberat doloſum, non econtra.
2 Exceptio competēs actori quando tranſeat in ſucceſſorem.

§. Item ſi quis dolo. Qui dolo deſijt poſ ſidere, vt poſſeſſor te net. ꝗ liberat, ſi poſſeſſor liti ſe offert, ſʒ ſatiſfactio ei⁹, q dolo de ſijt poſſidere, nō liberat poſſeſſorē. h. d. ¶ † No. ꝙ ſolutio poſ 1 ſeſſoris liberat doloſum, nō eʒ. cōcor. ſunt in gl. ¶ Opp. ſ. ꝺ no xa. l. de illo. in fi. ⁊ l. ſeq. ⁊ ſ. ſi fa. fur. ſe. di. l. quoties. ⁊ de dolo. l. ſi plures. So. ꝺt gl. ibi loquit̃ in actionibus ꝑſonalib⁹, hic in rea li, ſeu miſta. hec nō vr̃ vera, q2 idē in ꝑſonalib⁹. C. de cōdict. fur a ti. l. j. ⁊ iō dicas ꝙ in ꝯtio ꝯuenit̃ q̃s ad q̃titatē, merito vni⁹ ſo lutio liberat aliū. Hic cōuenit̃ ad ſpēm, merito ſi vn⁹ ſoluit q̃ titatē, nō liberat debitorē ſpeciei. ¶ Opp. fortiſſime ſ. de reb. eo. l. illicite. Sol. ꝺt gl. qꝺ ibi fuit ſoluta ꝓ̃a eſtimatio, hic vero fuit iuratū in litē. Et ſic vr̃ pena eſſe ſoluta. Et ſic etiā ꝑtranſi bat Jac. but. q̃ ſolutio rōt eſſe bona, ſic intelligēdo qꝺ hic loq̃t in ijs q fuerūt in dolo. Uñ ſolutio vnius nō liberat aliū. ibi ꝓ ceſſauit dol⁹. Et hoc vult ſentire glo. in eo qꝺ hic ꝺt de iur̃o in litē, qꝺ nō ꝑ̃ſtat̃ niſi ꝯ doloſum. l. in actionibus. ſ. de in li. iuran. b Poſſumus etiā aliter ſoluere, vt ibi not. in gl. Opp. ſi fa. fur.[b] 2 ſe. di. l. quoties. §. plane. Sol. gl. hic, ⁊ bene qꝺ dʒ intelligi † qñ poſſeſſor nō erat habiturus regreſſum ꝯ doloſum, al̃s ſecus, vt in l. ꝯtia, qꝺ mihi plʒ, ⁊ hec poſſet eſſe ſolutio etiam precedētis ꝯtī. Alij dicūt diſtinguēdū, aut exceptio incipit cōpetere au thori meo añ ꝯctū vēditiōis, aut poſt. q̃ diſtinctio nō eſt bona, cū indiſtincte exceptio ſuperueniēs authori trāſeat ad ſucceſ ſorem. l. etiā ſi in rē. ſ. de iureiur. l. ſi tibi. §. pactū. ſ. de pac. et ꝑ Dy. in l. ſi terti⁹. §. ſi quis prius. de aqua plu. arcē. Uñ teneas iſtā, ſiue ꝓcedētē, q̃ bona eſt. de qua ꝑ Cy. C. de alie. iudi. mu. cā fa. l. j. in j. q. ⁊ ſ. de ꝯdic. fur. l. j. ego dixi in d. l. quoties. ſi fa. furt. ſe. dica.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ De condi. furt. Adde Bal. in l. j. C. de condi. furt.
b ALEX. ¶ Opp. ſi fa. fur. Et adde qꝺ no. Bar. in l. ſeruus. §. bo ue. ſ. de cōdi. fur. Uide etiā no. ꝑ Bart. in l. ſi q̃s dolo. §. j. poſt gl. de re iud. ⁊ l. locū. §. condemnatio. de tab. exhi. Et iſtam ſol. etiam approbat Dy. in regula, bona fides, in vj. plene ꝑ Ange. in l. ſi duo. §. j. ſi quis cautio.

§. Item que a debitore. Debitor q̃ſi poſ ſeſſor iuris hac actione tenetur, ſiue ſit ex ꝯctu, ſiue ex delicto, dū tñ ꝑ̃ſens ſit debitū. Itē ſi ꝯxerit cū defuncto, ſiue cū hr̃ditate, ſecus ſi cum hr̃de. Itē qui hereditario noīe hʒ actionē, hac actiōe tenetur, tāq̃uā iuris poſſeſſor. h. d. cū l. ſequ. vſqʒ ad finē l. qꝺ ſi in diem. ¶ Opp. de l. ſi debitor. ſ. e. Sol. vt in gl. q2 quo ad qꝺ d̃ria eſt vtrū ſit debitū ex delicto, vel ex ꝯctu. ¶ Opp. ſ. e. l. qꝺ ſi in diē. §. non ſolū. verſi. ſed ſi heredis. Sol. ibi cōtraxerat cuʒ herede, hic cum hereditate vel ſeruo hereditario.

LEX XVIII.

1 ☞ Cautio dʒ preſtari in omni debito, ſiue in diem ſiue ſub con ditione.

Quod ſi in diem. Summaui cū ꝓcedē ti. Op. qꝺ añ diē non potuerit agere, ſʒ debuerūt inducie duplicari, vt in ſti. de excep. §. tpales. Dicūt quidā ꝓ ſol. qꝺ hic de fa cto fuit admiſſus, qꝺ nō plʒ. Sʒ dic qꝺ egit petitione heredita tis ſimplr nō ꝓ illo debito. ¶ Op. de l. q̃ſitū. ſ. de pec. Solu. vt 1 ibi dixi, ⁊ ſ. de iud. l. nō pōt. † Ultimo tene mēti §. ſinaūt. Ex q̃ vr̃ ꝓbari, qꝺ in oī debito, ſiue in diē, ſiue ſub conditione ꝑ̃ſtari debeat cautio. ⁊ hoc gl. expreſſe tenuit ſuper verbo, officio.
☞ Actiones deſcendentes ex delicto cedi poſſunt.

§. Julianus. Supra dixit de eo q eſt poſſeſſor, hic de eo qui eſt creditor. hoc eſt, q hʒ[a]
1 aliquam actionem perſonalē ad hereditatē. ¶ † No. ꝙ actiōes deſcendentes ex delicto poſſunt cedi.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Qui hʒ. Aliquid per Bal. in l. per diuerſas. in xvj. q. C. mand.

LEX XIX.

Quod ſi poſſeſſor. Poſſeſſor vict⁹ hʒ retētionē rerū pro pter expēſas ꝑ eū factas, ⁊ pecuniā ſolutā, ſi ſibi cul pa imputari nō poſſit. h. d. ¶ Opp. q2 cū indebite ſol uit, nō debeat imputari, vt ſ. e. l. ſi poſſeſſor. §. ait ſenatus. Plu a res ſol. in gl. teneas illā[a], ꝙ ibi mota erat cōtrouerſia, hic non. Uel teneas aliā, hic nō potuit ſibi īputari aliqua culpa, ibi ſic.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Teneas illam. Adde gl. ⁊ Bal. in l. cum indebitū. ſ. de condi. inde.

LEX XX.

Item videndum. Si pecunia per poſ ſeſſorē depoſita per dit, poſſeſſor cedendo actionē liberatur.

§. Si quis cum. Poſſeſſor iuris, vel rei pēdēte iudicio, ſuperueniens, venit in hanc actionem. h. d.

1 ☞ Feudum nō venit in iudicio petitionis hereditatis.
2 Frater ſi fecit fratri quietationeʒ de omni eo qꝺ petere poſſet in hereditate paterna, non impeditur petere feuda, nec partē bonorum emphyteuticorum.

a §. Nunc videamus. [a]Hic exponit verbū vel reʒ hereditariā, poſitā in l. regulariter. ſ. e. ⁊ breuiter hoc intēdit. In hoc iudiciū ve niūt oēs res, ſiue ſint iura, ſiue ſint corpora ſiue ad defunctum b ſpectabāt iure dñij, ſiue poſſeſſionis, ſiue detētiōis[b]. h. d. cū ꝓ̃n. l. ſeq. ¶ Op. ſ. l. ꝓxi. in fi. Sol. ꝺt gl. excipe ſeruitutē, vt ibi, q2 in 1 tellige vt ibi dicā ſtatim. ¶ † Querit gl. vtrū[c] feudū[d] veniat ī c hoc iudiciū. Et gl. vr̃ tenere ꝙ ſic. Reperio Cyn. in quibuſdam d ſuis addi. tenere ꝯtiū. Nā feudū nō hr̃ iure hr̃ditario. de ſuc ceſ. feud. c. j. ⁊ hoc in extraneo eſt indubitāter verū, ſʒ in filio, lʒ nō poſſit repudiata hereditate pr̃na hr̃e feudū in vſi. feudo. an filius vel agn. repu. here. c. j. tñ cū adhuc nō adijt, nō hʒ vt hr̃s, ſʒ ex pacto, vel ex lege d. c. j. ꝺ ſuc. feu. Facit optime ſ. de acq. he re. l. ꝓ herede. §. ſi qꝺ tñ. de ope. lib. l. vt iuriſiurādi. §. ſi liberi. ⁊ 2 iō nō venit in petitione hr̃ditatis. ⁊ iō reperi Dy. ꝯſulētē, † qꝺ e ſi frater fr̃i fecit q̃etatiōnē de oī eo qꝺ petere poſſit[e] in hr̃dita f te pr̃na, ꝙ ꝓ hoc nō impedit̃[f] petere feuda vel partē poſſeſſionū emphyteuticarū, q2 nō petuntur tanquā ex hereditate pater na. Facit quod dixi vobis in d. l. vt iuriſiurādi. §. ſi liberi.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Nūc videamus. An feudū veniat in hac actiōe, vide Bal. in l. liberti liberteqʒ. C. ꝺ ope. lib. ⁊ in l. q ſe p̃ris. C. vñ lib. ¶ Adde Bal. cōſi. cclxxvij. lib. iiij. ⁊ cōſi. lxxiiij. li. iij. ij. vol. ꝯſi. cccxxvj. ⁊ con. lxxxij. lib. ij.
b P. PAV. P. ¶ Detentionis. Uide Aret. in l. gerit. inf. no. ſ. de ac qui. here.
c AND. BARB. ¶ Querit gl. vtrū. Adde que no. Bal. in c. j. ꝺ ſuc ceſ. feu. Et ad Bal. in l. liberti. C. de ope. lib. vide Bal. in l. cū vi rū. C. de fideic. Sʒ aduerte q2 Bar. eſt in hoc ſibi ꝯtius, vide eū dem in l. vt iuriſiurandi. §. ſi liberi. de ope. libe. ⁊ l. ſi patroni. ſ. ad Treb. ⁊ ibi vide Jo. de imo. qui concludit ꝙ non, poſt Bar. ⁊ dicit ſe nō legiſſe apud Cano. Uide Alex. conſi. xciij. ⁊ conſil. xxviij. conſi. ccxxvj.
d P. PAV. P. ¶ Utrum feudum. Uide in preludijs feud. Alexā. in l. ſi patroni. ſ. ad Treb.
e P. PAV. P. ¶ Petere poſſit. Secus ſi facta eſſet ꝑ verbū bonis, ſm Spe. in ti. de loc. §. nūc aliqua. ver. clviij. in vlti. iuribus. vi de de vtroqʒ Jaſ. in aut. vnde ſi parens. C. de inof. teſt. ⁊ in pre ludijs feu. ⁊ latius in l. ſi nō fortē. §. libertus. ſ. de cōdi. inde. et in l. gallus. §. j. de lib. ⁊ poſthu. vbi hoc nō firmat in feudis. vide ad dicta Bar. Alex. in conſi. c. vo. j. ad fi. limitātem dictū Bart. hic, niſi feudum eſſet hereditariū, q2 receptū pro filijs, ⁊ here dibus. ſuper quo vide late Alex. cōſi. xix. vol. v. vide omnino ꝑ alia limitatiōe Ja. de S. Geor. ſuper feu. Itē cū pacto ipo feu do ꝙ videtur verū, niſi ageretur ꝯ tertium non habentē ius ali quod in feud. ſuper quo vide etiā Ale. in l. ſi procurator. in ꝓ̃n ci. ſ. ad treb. poſt Bar. ibi.
f POMA. ¶ Nō impedit̃. Idē tʒ Bal. ī l. iſ q. de re ꝑ diui. ⁊ l. aut. ſi q̃s. C. de ſac. ſan. ec. late Alex. l. tres fr̃es. ꝺ pact. Et iſtud vr̃ ꝓcedere ēt ſi renūtiatio hr̃ditatis pr̃ne eēt cū iur̃o, ꝑ illꝺ q̃ ꝺt Bal. c. j. in ti. de cog. ꝟ. filia. Sʒ q̃ro qꝺ ſi fili⁹. Et limita iſtū vt ꝑ Jaſ. ī plu. feu. qñ vtit̃ ꝟ. hr̃ditatis. ſec⁹ in ꝟ. bonor. vt ibi ꝑ eū.

LEX XXI.

1 ☞ In petitione hereditatis veniunt res, quas defunctus detinebat.
2 Officio iudicis agit, qui rem ſibi commodatam apud alium reperit.

ET non tantum. Summaui cũ precedenti. ¶ † No. ꝙ in
1 petitione hereditatis veniũt res, quas defunct⁹ nõ
a poſſidebat, ſʒ ſolũ detinebat[a]. † Quero, quid ſi reʒ ti
2 bi alias cõmodatam reperis apud aliũ, vtrũ habeas aliquod remediũ ꝫ illũ? Dicit gl. ꝙ nõ de facili, ſed forte officio iudicis. Hoc ego dixi vobis in l. 2 ideo. §. Neratius. ĩ. de condic. furti. Caſus eſt ĩ. de va. ꝛ extraor. cog. l. de vſu aque.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Detinebat. Ille enim in hereditate eſſe dicitur, vt l. ſi de eo. §. j. ĩ. de acqui. poſ. ꝛ ideo ſm Ang. ibi deberet poni in inuentario, vt ponit Bal. hic.

a **§. Quod ſi pro emptore.** [a] Qd non fuit defuncti, ſʒ eſt heredis, in hac petitione non venit. h. d.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Qd ſi ꝑ empto. Et vide q̃ no. Spe. de ſol. §. j. ver. ſed quid debitor.

§. Ueniunt. Res, pro quibus defuncto non cõpetebat actio, ſed retentio, veniunt in hoc iudicio.

§. Seruitutes. Qd nõ põt reſtitui. in hac actione nõ venit. h. d. ¶ Oppo. de l. j. §. quod ait. ĩ. quo. leg. Sol. ibi loquitur in ſeruitutibus debitis a predio hereditario, hic in debitis a predio poſſeſſoris, ꝑdio hereditario. Ipſe enim ſeruitutes nõ veniũt in hoc iudicio, q2 nõ poſſunt reſtitui. Et ſi dicis, poſſeſſor nõ preſtat patientiam. Certe tunc incipit eſſe debitor heredis, nõ hereditatis, merito in hoc iudicio nõ veniunt, vt ꝰ. eo. l. quod ſi in diem. §. nõ ſolum.

LEX XXII.

1 ☞ Empta hereditatis occaſione, veniunt in petitiõe hereditatis.
2 Empta cauſa poſſeſſoris non veniunt in hac actione.

ITem veniunt. Empta cauſa hereditatis, ſi hereditati ſunt ne
1 ceſſaria, veniũt in hac actione. h. d. ¶ † No. ꝙ empta occaſione hereditatis, veniũt in petitione heredita
2 tis. ¶ † No. ꝙ ſi eſſent empta cauſa poſſeſſoris, in hac actione nõ veniũt. vt ibi ſi ſui cauſa, ꝛc. Et iſta ſunt multũ vtilia, q2 qñ agit̃ petitione hereditatis, res ſunt quandoqꝫ maioris pretij, q̃ empte fuerunt, vt puta animalia impinguata, ꝛ ſimilia. Quero, de quo poſſeſſore loquatur hec lex? Gl. hic intelligit in male fidei poſſeſſore, quod dic vt in eadem.

§. Simili modo. Res vendita abſqꝫ neceſſitate, venit in hãc actionẽ: ꝙ ſi vẽdita eſt ex neceſſitate, tunc pretium eius venit in hãc actioneʒ. h. d. ¶ Opp. ĩ. eo. l. ſi poſſeſſor. §. ſi. Gl. ponit hic plures ſo. dic vt ibi videbitis. tota enim gl. magna eſt de hoc.

1 ☞ Fructus ꝛ alie acceſſiones augent hereditatem.
2 Rei vendicatio, ꝛ petitio hereditatis circa fructus differunt.
3 Dos eſt nomen iuris, ſicut hereditas ꝛ peculium.

§. Item non ſolum. Hereditas auget̃ acceſſionib⁹ ideo omnes ac
1 ceſſiones eius in hãc actionẽ veniunt. h. d. † No. ꝙ fructus ꝛ alie actiões augẽt hereditatẽ. Et ex hoc dicebat Guar. antiqu⁹ gl. ꝙ fructus nõ efficiunt̃ poſſeſſoris etiã bone fidei, quo dicto
2 nihil eſt falſius. dt gl. vt habes in ea. ¶ † Quero vtrũ in fructib⁹ ſit aliqua dñia in petitione hereditatis, ꝛ in rei vẽdi. Gl. ſubtiliter loquitur, ꝙ in male fidei poſſeſſore quis nõ facit fructus ſuos, in rei vendicatione fructus poſſunt vendicari, ſʒ eſt alia vendicatio, quã ea que cõpetit pro re, ſed in petitione he
a reditatis veniũt illi fruct⁹[a]. ꝛ eſt eadẽ hereditatis petitio. Ratio, q2 hereditas eſt quid vniuerſale, ꝛ ideo recipit augmẽtum in ſe, ſed res ſingularis que vendicatur, non auget̃ fructibus. Fructus enim ſunt ſeparati a re, ꝛ ideo noua vendicatione op⁹ eſt. qd tene menti. Simile vidiſtis in peculio. l. peculiũ naſcit̃.
3 ĩ. de pec. Simile in dote. l. ſi marito. in fi. ſolu. matri. † Eſt enim dos nomen iuris, ſicut hereditas ꝛ peculiũ. l. qd dicitur. ꝛ ibi no. ĩ. de impen. De hoc dicã ĩ. ſolu. matri. ſuper rub.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Ueniunt illi fructus. Et hic not. quod in iudicio vli fructus veniunt, licet nõ petantur: ſecus in particulari. latius per Bald. in l. j. de fruct. ꝛ lit. expen. ꝛ Barto. in l. ij. C. eod. Ad de gloſſ. ſimilem in §. j. Inſtitut. de offic. iudic. in verſiculo, fructibus.

§. Cum prediximus. Qd ſi vna actio deuoluitur in alia intelligitur deuolui ſecundum eius naturã priuatã, nõ ſm accidentalem. h. d. Idẽ dicit gl. in actione qd met. cau. idem in certi condictione, quando proponitur locus actionis legis Aquilie. vt no. in l. certi condi. ĩ. ſi cert. peta. in gl. j. magna.

1 ☞ Soluẽdo facultas durat vſqꝫ ad executionẽ, ſi vnum eſt in obligatione, aliud in ſolutione. Secus, ſi ex diſpoſitione hominis, q2 durat vſqꝫ ad litem conteſtatam.
2 Debitor ſi ad centum poſſit etiam pro illa quantitate dare terrenum lite cõteſtata ſuper debito, nõ poterit amplius dare terrenum.
4 Debitor in obligationibus facti, vſqꝫ ad qd tempus habeat facultatem ſoluendi intereſſe vt liberetur.
5 Iudicati actio nõ habet executionem paratam, ꝛ ſuper ea lis cõteſtatur.

a **§. Idem recte.** [a] Quãdo vnum eſt in obligatiõe, aliud in ſolutione, ex diſpoſitione legis, tũc permittit̃ poteſtas ſoluẽdi, donec ſuper actione iudicati lis fuerit ꝯteſtata. h. d. ¶ No. qd dixi in ſummario. ¶ Op. ꝛ videt̃ ꝙ facultas ſoluẽdi perimat̃ litis cõteſtatiõe, ſup actione principali. l. ſi quis ſtipulatus fuerit x. in melle. ĩ. de ſol. Sol.
1 † qñ vnũ eſt in obligatiõe, aliud in ſolutione, ex diſpoſitione le
b gis, tũc durat facultas ſoluẽdi, quo ad qs ꝯueniat̃ iudicati, vt hic. Aut ex diſpoſitione hominis, ꝛ tũc durat quo ad quis ꝯue
2 niatur ſuper actiõe prima, vt ibi. Et † ꝑ hoc in diſpoſitiõe facto, qdã tenebatur dare alicui cẽtũ hoc acto, ꝙ ſi debitor vellet dare ꝑ iſta q̃titate terrenũ, cogatur accipere. Certe ꝑdit
c facultatem dãdi terrenũ, ex quo patitur litẽ cõteſtari[c] ſuper de
3 bito. † Si aũt eſſet debitum ex diſpoſitione teſtatoris, dic vt ſ. qñ. §. heres. ĩ. de lega. j. ꝑ hoc l. ſtipulationes nõ diuidu
4 ĩ. de verb. obli. Ego † quero, in obligatione facti habemus qs ſoluẽdo intereſſe liberat̃, vſqꝫ ad qd tp̃s hʒ iſtã facultatem. Et ſolutio colligit̃ ex ꝑdictis. Plenius dixi in d. l. ſi ita ſtipulatus fuerit x. in melle. ¶ Quero hic dr quoad iudicati cõueniatur, qño hoc intelligit̃? Guar. dt id eſt quoad iudicati põt ꝯueniri hoc eſt, vſqꝫ ad quadrimeſtre tp̃s. Azo dicit vſqꝫ ad lit. cõteſtatam etiã poſt quatuor menſes, ꝛ hoc expreſſe hic dicit tex. ſi bene aduertatis. loquitur enim de eo qui ſuſcipit iudiciũ qd ſit per
5 lit. conteſt. ¶ Ex quo not. † illud ad quod allegaui tibi hũc §. ſ. tit. j. l. qui de inoffi. quod ſuper actione iudicati debet lis cõteſt. hec hʒ paratam executionem. licet gl. aliter ibi dicat.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Idẽ recte. Uide qd dixit Bar. in l. j. in fin. de p...
b ALEX. ¶ Ex diſpoſitione. Adde Bar. in l. ſi maior. C. de tranſac. qd ſi vnũ eſt in obligatiõe, aliud in ſolutiõe ex ptãte teſt... vide per Bar. in l. ſi quando. §. j. de leg. j. ꝛ iſtũ text. limita... Ang. in l. inſulam. ĩ. de verb. ob. niſi reus ante lit. conteſt. in ... mo iudicio fuiſſet in mora. ſed Imo. ibi contra tenuit.
c ALEX. ¶ Cõteſtari. Si ſuper actione iudicati dʒ lis cõteſt... nõ hʒ executionem paratam, vide Bar. in l. ij. C. de execu. rei iud. Uide in l. minor xx. annis. ꝰ. de mino. vtrũ aũt ſuper ea dica... tur dari inſtantia, vltra alios, per Ludo. in rub. de arbit. ... Bar. hic, vide latius in l. intra. ĩ. de re iud. vbi plene. Et in... tellige quando intentatur actio, ſecus ſi iudicis officium ... in l. j. C. de iudi. ꝛ in c. cũ ad ſedẽ. de reſti. ſpol. in nouel. ꝛ S... in tit. de ſen. §. pen. in ver. ſed ſi cauſa. ꝛ de lit. conte. §. nũc dum. ver. xxv.

§. Preter hec. Hic incipit quarta pars huius legis, in qua Iuriſconſultus cõtinuat, volẽs recitare ꝟba ſenatuſcõſulti, ꝛ eius expoſitionẽ in hac materia. Et primo continuat ſe. Secũdo ponit narrationẽ. Tertio ponit ſtatutũ ſenatuſcõſulti, vſqꝫ ad §. aptanda. ... pridie. Tertia ibi, cũ antequã. ꝛ q2 ſenatuſconſultum ... eſt multũ breuiter, ꝛ non recipit ſummariũ, ideo ſequitur pridie, ꝛc. aptanda ꝛc.

1 ☞ Dicta in lege extenduntur ad omnes res, caſus ꝛ perſonas in quibus eſt eadem ratio.
2 Bona vacantia in ciuitatibus non recognoſcentibus ſuperiorẽ applicantur ipſis, in alijs ciuitatibus fiſco.

a **§. Ait ſenatus.** [a] Dicta † in lege extẽdunt̃ ad om
1 nes res, ꝛ ꝑſonas, in qb⁹ eſt ea
2 dẽ ratio. h. d. ¶ No. gl. que dicit que bona vacãtia nõ applicantur alteri ciuitati, ſed fiſco. ꝛ verũ dicit in ciuitatibus, q̃ recognoſcũt ſuperiorẽ, ſʒ in his q̃ nõ recognoſcũt ſuperiorẽ de iu
b re vel de facto[b], vt ciuitates Tuſcie, eſt ipſamet ciuitas fiſcus. Uocat̃ enim ppl's liber, de quo fit mentio in l. hoſtes. de cap...

ideo in marchia, ⁊ in alijs prouincijs eccleſie, omnia que dicuntur de fiſco, intelligũtur de eccleſia. In illis vero ciuitatibus, q̃ non recognoſcunt aliquẽ in dominum, que dicũtur de fiſco, intelligũtur de ſuo communi.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Ait ſenatus. Que ciuitates habeant fiſcum, vr̃ ꝙ ſola ciuitas Romana habet fiſcum, nõ alia. l. properandũ. in prin. ⁊ ibi Bal. C. de iud. Adde Barto. in l. j. C. de bo. vac. li. x. in l. ſi. ĩ prin. de iu. fiſ. ⁊ adde Bald. in l. j. ad fi. C. de her. vel act. vẽ. vbi ponit qui dicãtur proprie habere fiſcũ. ⁊ qđ no. Bar. in rub. C. de iur. fiſc. lib. x. ⁊ Bar. l. cunctos populos. in fi. Adde que ciuitates habeant fiſcum. Rom. cõſi. ccxxvij. vbi ponit an do. Pandulphus Mala teſta haberet fiſcum Arimini.

b P. PAV. P. ¶ Vel de facto. Vide Alexan. cõſi. vi. in fi. volu. j.

1 ☞ Scientia ſimplex quando ſufficiat, ⁊ quando requirat̃ denũtiatio non refert a quo quid fiat. 2.

a §. Petitam. [a] Incipit exponere quintum dictũ poſitum in §. cũ ante, ⁊ breuiter. h. d. vbi
b denũtiatio fit ad notificandum, [b] idẽ operatur ſcientia ſimplex
c quod denuntiatio, ⁊ nõ refert a quo denũtietur [c]. h. d. † Not. qđ
1 idem operatur ſcientia ſimplex, ꝙ denũtiatio, contra l. denuntiaſſe. in prin. ĩ. de adul. Sol. quandoque fit denuntiatio ad notificãdũ tm̃, ⁊ tũc quocũq; modo veniat in notitiã, ſufficit vt h. Quãq; fit denũtiatio nõ ſolum ad notificãdũ, ſꝫ ad incitandum, vt aliquid fiat, vel ad prohibendũ ne qđ fiat, ⁊ tũc ſimplex ſciẽtia nõ ſufficit. Ratio, q̃ lꝫ ſcias, nõ tñ eſt facta illa incitatio, vel prohibitio que reqrit̃, vt plene dixi in d. l. denũtiaſſe. ⁊ ſcripſi latiſſime in l. nõ ſolũ. §. fi. ĩ. de ope. no. nũ. vbi poſui materiã proteſtationis. De hoc per Dy. in c. eũ qui certꝰ. extra de reg. in.
2 li. vi. Scđo no. illud quod dicitur quod non refert a quo quid fiat, de quo in l. cũ ſeruus. de verb. obli.

ADDITIONES.

a ALEX ¶ Petitam. Qualis petitio ſufficiat ad hos fructꝰ cõſequendos in hoc iudicio, vide Bal. in l. j. C. eod.

b ALEX. ¶ Ad notificandũ. Item not. quod ſufficiat denũtiare p̃curatori, q̃ iſta denũtiatio non eſt in rem, ſed in perſonã. Aliquando autem ſufficit ſcientia procuratoris, ⁊ nocet domino in Cle. conſtitutionem. de elec. quandoque non nocet. c. gratia. de reſcrip. in vj. Pro concordia, vide in l. cum mancipiũ. de edilitio edic. ⁊ qđ no. in c. ſi eṕs. extra de p̃b. in vj. ⁊ lꝫ hic dicat̃, qđ proteſtatio nõ vꝫ ab eo facta, qui nõ hꝫ ius proteſtandi, qđ eſt verũ, vbi requiritur ſola ſciẽtia, ſecus ſi fieret ad finẽ aliquid inducẽdi, vel p̃hibẽdi nõ arctaret, niſi facta ab eo, q hr̃et ius p̃teſtandi. l. tutor. ff. de mino. faciunt, que not. Inn. in c. inquiſitionis. extra de ſñia excõ. ⁊ qđ no. in c. cupientes. poſt princi. de electio. in vj. ⁊ in c. j. de poſtu. p̃la. ⁊ ad hoc d. l. tutor. alleg. Bal. in l. pacta nouiſſima. C. de pact. ⁊ adde Bal. in l. ſi fundus. C. de rei ven. et Bar. in §. morte. in iij. o. principali. Adde an ſcientia p̃curatoris noceat dño. Ro. cõſ. cclxxxix. Et an valeat proteſtatio facta ab eo qui nõ habet ius, vide eundem conſi. cciiij.

c P. PAV. P. ¶ Denũtietur. Vide Felinum in c. cũ cõtingat. verſ. dixit. de reſcrip.

§. Ceterum. Iuriſconſultus exponẽdo verba ſenatuſcõſulti fecit mẽtionẽ de prima parte, que tractat de his q ſe heredes exiſtimaſſent, idẽ h̃ reintrat in expoſitionẽ prime partis ſenatuſcõſulti. h. d. Poſſeſſor bone fidei tenet̃ ad rẽ, lꝫ eam vẽdiderit, ſed ſi eaꝫ vendi expediebat, eſt in electione actoris vt rem vel pretium conſequatur. h. d.

§. Licet autem. Quod iuris eſt de eo, q ſe heredẽ putat, idẽ ſi q̃libet alio modo arbitrabatur ſe ſucceſſorem. h. d. Vel ſic, Idẽ eſt ſe putare heredẽ, vel aliter ſucceſſorem. h. d.

LEX XXIII.

Si poſſeſſor. Qui hereditariam pecuniã nõ attigit, ad vſuras non tenetur. hoc dicit.

§. Redacte. Hic exponit verbum redacte, ⁊ breuiter h. d. redactuꝫ videtur, quod non eſt exactum, ſed exigi poteſt.

§. Quod ſi poſt. Poſt motã cõtrouerſiã vẽdẽs tenet̃ ad res, niſi eſſent res ſteriles, q̃ tũc actoris eſſet eletio. h. d. ¶ Op. quod indiſtincte teneatur ad pretiũ, vt ĩ. eo. l. in eſtimationibus. Sol. ibi vendidit ex neceſſitate perſone, hic ex neceſſitate rei. ¶ Opp. ⁊ videtur ꝙ etiam quando ex neceſſitate rei vendidit, veniat pretiũ ſimpliciter, nec ſit electio actoris. vt ĩ. e. l. niſi. §. Iulia. Sol. gl. ponit hic plures ſol. finaliter dicit, ⁊ hoc tenebat Iac. but. Aut poſſeſſor malefidei aut bone fidei poſt cõtrouerſiã motã, qđ idẽ eſt, vẽdidit res vtiles, ⁊ tenetur ad ipſas res, quas ſi nõ reſtituit, fit eſtimatio, vt dicet̃ ĩ. eo. l. fin. in fi. Aut vendidit res inutiles, quas vẽdi erat neceſſe, ⁊ tũc aut ante litẽ motã, ⁊ debet̃ p̃tiuꝫ. l. niſi. §. Iulianus. ĩ. eo. Aut poſt litem motam, ſeu vbi habetur pro lite mota, ⁊ eſt electio actoris vtrum proſequatur rem vel pretium, vt ſ. l. proxi. ver. ceterũ. ⁊ hic, qđ intellige, quãdo fuit neceſſitas ex parte rei, ſecus ſi ex parte perſone, vt ſ. dixi, ⁊c.

1 ☞ Poſſeſſor nõ debet reſtituere indebitum, quod exegit.

§. Ait ſenatus. Hic incipit exponere ſecundam partẽ ſenatuſcõſulti, ⁊ ponit eaꝫ totã ad literã. ⁊ h. d. Si bonefidei poſſeſſor vẽdiderit, tenetur ad pretiũ quod exegit, vel cedere actionẽ, niſi p̃tiũ re euicta re-
1 ſtituerit, vel redhibita fuerit. h. d. ¶ † No. ex hac l. ꝙ plura cõprehẽdit hec oratio, ex hereditate, quã cum dico, res hereditarias, vt in ver. ſed ſi vendidit. ſ. eo. l. item videndum. §. fi. cum l. ſeq. Et ſic eſt arg. qđ plures perſonas comprehendo cum dico de Peruſio, quam cum dico Peruſinus, tamen in veritate idẽ importat. l. j. ĩ. ad muni. ⁊ ibi de hoc dixi, melius etiam in l. pro-
2 uinciales. ĩ. de ver. ſig. ¶ † Secundo not. ꝙ poſſeſſor reſtituere non debet indebitum, quod exegit. De quo vide ĩ. eod. l. ſi quid poſſeſſor. in prin. hic non ſunt alia.
1 ☞ Iuramentum in litem defertur propter dolum commiſſuꝫ in nõ reſtituendo.

§. Reſtituere. Bonefidei poſſeſſor tenet̃ ad p̃tiũ, malefidei poſſeſſor tenet̃ ad rẽ eſtimandam per iuramentũ in litẽ ſi extat, alias ad verũ p̃tiũ. h. d.
1 ¶ † Not. ꝙ iurm̃ in litem defertur propter dolum qui cõmittitur in nõ reſtituendo, nõ propter dolũ preteritũ. Dixi in l. in actionibus. ĩ. de in litẽ iurã. ⁊ l. arbitrio. §. j. ſ. de dolo. ¶ Querit gl. quid ſi malefidei poſſeſſor vendidit plus, quam valeret?
a Dic vt in ea, ⁊ quod dixi [a] in l. mater. C. de rei vendicatio.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Quod dixi. Vide qđ no. Bar. ⁊ Bal. in d. l. mater.

LEX XXIIII.

Deperditum. Deperditum refertur ad actũ naturalem, diminutum ad actum ciuilem. h. d.

LEX XXV.

1 ☞ Pretium in vniuerſalibus ſuccedit loco rei, nõ in particularibus.

Si ⁊ rem ⁊ pretiũ. Bonefidei poſſeſſor tenetur reſtituere rem, quam habet, ⁊ ſi quid eius occaſione acceſ-
a ſerit. h. d. ¶ Not. ꝙ pretium ſuccedit [a] loco rei, quod dicam ſtatim. ¶ Oppo. ꝙ poſſeſſor, qui rem redemit habet in ea titulum, ergo nõ venit in hereditatis petitione. l. regulariter. ſ. eo. Glo. ponit duas ſolutiones, hic neutra plꝫ. Prĩa eñ non continet diminutionẽ, q̃ innuit, ꝙ hic contractus emptionis non valeret. nec ſecũda, que innuit, ꝙ deterioris conditionis ſit, qui habet plures cauſas poſſidendi, quã qui habet vnã tantũ. Dic ergo ꝙ contractus emptionis tenuit, tamen titulꝰ habetur pro non titulo ex eo qđ rem emit ab eo, qui emit ab ipſo poſſeſſore, vnde non habet plus iuris, quã haberet prius.
1 ¶ † Opp. ꝙ pretiũ nõ ſuccedit [b] loco rei. l. qui vas. in fi. de fur.
b Sol. in vniuerſalibus iudicijs p̃tiũ ſuccedit loco rei. vt hic, ⁊ l. imperator. in fi. ĩ. de leg. iij. in particularibus ſecus. Ita dꝫ intelligi iſta gl. ita tenẽt doc. C. de rei vendi. l. mater. qđ no. Item dicitur hic, ꝙ nõ admittitur quis ad petendũ id, cuius cõtrarium non eſſet poſtulaturus. contra l. non eo minus. C. de procu. Sol. vt l. pe. C. de ſol.

ADDITIONES.

a P. PAV. P. ¶ Succedit. Vide Com. cõſi. lxvij. vbi videtur dixiſſe contra iſtum tex. ⁊ pondera verba ſua, ⁊ quod in vniuerſalibꝰ ſuccedat, non in particularibus, vide Com. cõſi. cxxxij. incipiẽ. filius a patre. ante medium. An autem in hypothecaria p̃tiuꝫ ſuccedat loco rei, vide Roma. ſingu. dcxxxvij. incipi. tu habes. Item vbi conſtat de mẽte teſtatoris, ⁊ in particularibus, quomodo vna res ſuccedit loco alterius, vide Soci. in l. filie. §. j. in prin. de condi. ⁊ demon. Item de materia quomodo pretiũ ſuccedat loco rei. ⁊ ꝙ in feudo, ⁊ emphyteuſi dato, ⁊ ſimilibꝰ, et de hypotheca, vide Iaſo. in l. ſi eum ſeruum. ĩ. ſi certũ petatur. et in hypothecaria, vide Alexand. late conſi. cviij. volum. v. Item in feudo, quod non ſuccedat pretium loco rei, nec in ſingularibus, vide Are. cõſi. xiiij. Itẽ circa declarationẽ, ⁊ ampliationeꝫ

UNIVERSITÄTS- BIBLIOTHEK PADERBORN

huius regule, quod in vniuerſalibus pretiuȝ ſuccedat loco rei ⁊ vltra, vide Alex. cõſi. cxxiiij. vol. iiij. vbi loqˀ de dote que cõſiſtebat in pecunia, pro qua fuit data res in ſolutum minoribꝰ, vide eundẽ conſi. xlv. vo. ij. Et in dote loquitur Ale. cõſi. lxxix. volu. v. vbi tenet quod pretium ſuccedat loco rei in dote. Item quod licet pretium ſuccedat loco rei, non tamen res ſuccedit loco pretij. l. ſȝ ⁊ ſi lege. §. i. ĩ. e. vbi Bar. ⁊ alij ad iſtuȝ §. Vide Feli. in c. de quarta. ꝟ. doc. ⁊ in c. ſi diligẽti. ver. ſi dt Abb. de ꝑſcri.
b ALEX. ¶ Nõ ſuccedit. Qualiter intelligaꝛ ꝑtiũ non ſuccedere loco rei, ⁊ de hoc eſt bona gl. in l. Labeo. ⁊ Sabinꝰ. §. i. de ꝟ. ſig. ⁊ no. Bar. in rub. ĩ. ſol. mat. ⁊ in conſi. pũctus talis eſt, dom. P. ⁊c. Et adde qd not. in l. ſi eũ ſeruũ. ĩ. ſi cert. pet. late ꝑ Bal. in l. q a debitore. in princip. q̃ in fraudẽ credi. nõ tñ in oĩbꝰ dr vere ſuccedere loco rei. ⁊ iõ interrogatus an rẽ habeat põt negare. lȝ ꝑtiũ hẽat, ſm Bal. late in l. cogi. de peti. her. Et de hac materia vide poſt Bar. Bal. late in d. l. mater. vbi etiã ponit an res ſuccedat loco pecunie. ⁊ hr̃ in l. ſi vt poponis. maxime per Bal. C. de rei vend. ⁊ vide Bar. in l. imperator. §. ſi. de le. ij. ⁊ dt Bal. C. de ſer. pi. da. ma. in l. pen. qd regula eſt qd ꝑtiũ ſuccedat loco rei. Alleg. l. ſi ita fideiuſſorẽ accepero. de fideiuſ. adde qd idẽ eſt in ꝑſonalibus, ſicut in realibus vt hic, ⁊ l. vẽditor ex hereditate. ĩ. de heredita. vel actione vẽdita. ⁊ d. l. mr̃. Sȝ qd in hypothecaria, an ꝑtiũ ſuccedat loco rei. Bar. in l. q a debitore. ĩ. de his q̃ in frau. credi. ⁊c. gl. ſing. in l. j. ĩ. de pign. ⁊ ibi Bar. ꝑ Bal. in l. ſi. §. ⁊ ſi ꝑfatã. in princ. C. de iure delibe. ⁊ Ange. hic. ¶ Adde qd res, ⁊ ꝑtiũ adeo ſunt correlatiua, qd ꝓbata traditiõe rei, quodãmõ pretiũ ꝓbatũ eſt, quod iudex declarabit. ita eiꝰ cõſ. ccxl. li. ij. POMA. ¶ Alex. conſi. xij. alias cxxiij. iiij. volu.

LEX XXVI.

1 ☞ Verbum obſcurũ poſitum in vno capite interpretaꝛ per verba poſita in ſequentibus capitibus.

a **V Trum autem.** [a] Bonefidei poſſeſſor nõ tenetur ad pretium, niſi quatenus eſt factus locupletior. h. d. ¶ No. ꝙ verbũ
b obſcurũ[b] poſitũ ĩ vno capite, declaratur † ſeu interp-
1 tari põt ꝑ verba poſita in ſequentibus capitulis. facit ad l. Aquil. l. quẽadmodũ. ⁊ Inſti. ad leg. Aqui. §. ex hoc tamẽ capite.

ADDITIO.

a POMA. ¶ Vtrum autem. Vide Ro. conſi. cxlix.
b ALEX. ¶ Verbũ obſcurũ. Et facit ad l. ſi quis ex argẽtarijs. §. ſi initium. de edend.

§. Proinde. Bone fidei poſſeſſor teneꝛ ad ꝑtium, et penã que loco pretij acceſſit, ſecus de pena que occaſione iniurie perſonalis exacta fuerit. hoc dicit cũ l. ſequen.

LEX XXVIII.

1 ☞ Dictio, ſed, iũcta cũ copula, ⁊, aduerſaꝛ ad factũ, nõ ad ius.
2 Poſſeſſor tenetur ad ea que extrinſecus veniunt, que accidũt rei vel rei occaſione.

a **S Ed ⁊ ſi lege.** [a] No. ex hac l. cum gl. † ꝙ di-
1 ctio, ſȝ, cum copula, ⁊, aduerſatur ad factũ, ⁊ nõ ad ius. ¶ Idem no. ſ. ne quis eũ qui in ius voc. l. ij. in gl. ſuper verbo ſed ⁊ fortius. facit de dam. infe. l. hoc amplius. §. de his autem. ⁊ ibi gloſſella. ⁊
b l. qui vſumfructum. de verb. obli. ¶ Opp. quod iſta[b] pena non poterit peti, qꝛ in fraudem vſurarum, vt ĩ. de actio. emp. l. Iul. §. idem Pompo. Gl. ponit plures ſolu. dic quod hic pena fuit
2 exacta vſq; ad legitimum modum vſurarum. ¶ † Op. ꝙ poſſeſſor nõ tenetur ad ea que extrinſecus veniunt, vt l. item veniũt. §. nõ ſolum. ſ. eod. Solu. ibi loquitur de his que veniũt extrinſecus, ⁊ accedunt perſone, ⁊ hic de his que accedũt rei vel rei occaſione. ¶ Quero, que eſt ratio differẽtie inter §. proinde. l. vtrũ. ſ. e. ⁊ l. at vbi. q̃ eſt l. ſ. proxi. Gl. ponit plures ſolu. bonas.
3 vna colligitur ex ſummario. Dic vt in gl. ⁊ d hac materia † vtrũ illud, quod poſſeſſor nomine pene exigit, teneaꝛ reſtituere, habuiſtis in l. ſi pignore. ĩ. de pigno. actio[c]. Plene dixi in l. ꝑtor. §. quod de fructibus. ĩ. de bonis author. iud. poſſidendis.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Sȝ ⁊ ſi lege. Vide Bar. in l. ꝑr̃is ⁊ filij. de vul. ⁊ pup. ¶ POMA. ¶ Vide Barb. conſi. lv. volu. ij.
b AND. BARB. ¶ Opp. ꝙ iſta. Adde conſi. Ludo. Roma. xlj. ⁊ q̃ ibi remiſſ. ⁊ conſi. Io. de Imo. xij.
c ALEX. ¶ De pig. act. Et vide ꝑ Bar. plenius in l. pretor. §. qd fructibus. de bonis autho. iudi. poſſid.

§. Item ſi rem. Bone fidei poſſeſſor teneꝛ [...] tũ ſt factus locupletior, [...]
a vltra. h. d. ¶ No. ꝙ lȝ[a] pretiũ ſuccedat loco rei, tamen res [...] ſuccedit loco pretij. Contra hoc facit l. imperator. in ſi. ĩ. de [...] gatis ſecũdo. Glo. ſoluit qd ibi emit nomine heredis, [...] mine proprio. Dic vt ibi dixi, qꝛ eſt longa examinatio.

ADDITIO.

a ¶ Not. qd lȝ. Vide aliquid per Abb. alias per Anton[...] ſi. xxvj.

§. Quod ait. Hic iuriſcõſultꝰ incipit exponere [...] tiaȝ partẽ ſenatuſcõſulti, de male[...] poſſeſſore, ideo recitat eius verba ad literam. h. d. Pred[...] poſſideat, ſiue dolo deſierit poſſidere, ſiue eius culpa al[...] acciderit, hac actione tenetur. h. d. ¶ Opp. ſine actione [...] experiꝛ. l. ſi pupilli. §. videamus. ſ. de neg. geſt. ſȝ ꝑdo nõ h[...] actionem contra debitores hereditarios, ergo ⁊c. Huius [...] re facta eſt tota gl. magna. ⁊ ita ſoluere debes. Intellige [...] caſu quo predo agere poteſt, forte qꝛ teſtm̃ erat validũ, [...] iacebat querele, vel dic qd erat vnus ex cognatis heredi[...] go poterat agere, eo ꝙ cõiũcta perſona. Vel vlterius d[...] modis poteſt cõtingere, vel ꝙ erant debitores, qui cõtra[...] cum ꝑdone. puta coloni, ⁊ ſimiles, qui ab eo res heredita[...] conduxerant. l. ſi vrbana. ĩ. de condi. inde. vel erant tales, [...] ſub cura ꝑdonis, ⁊ adminiſtratiõe, vñ ab eis exigere po[...]
1 ☞ Predo in vniuerſalibus teneꝛ de fructibus, quos ip[...] cipere potuit, in rei vẽdicatione, quos petitor potuit p[...]

§. Quod autem ait. Predo dr, qui [...] cauſaȝ poſſidẽdi [...] ⁊ tenetur de fructibus perceptis ⁊ percipiẽdis. h. d. ¶ [...] malefidei poſſeſſor teneꝛ hoc iudicio vniuerſali. Idem in [...] dicatione, vt Inſtit. de offi. iud. §. ⁊ ſi hereditas. ver. illo[...] de rei vendi. l. certum. ⁊ l. ſi nauis. in ſi. ĩ. de rei vendi. Et a[...]
1 te † ꝙ in rei vẽdicatione predo tenetur de fructibus, quos [...] tor percipere potuit, vt d. l. ſi nauis. in ſi. hic vero teneꝛ de fru[...] ctibus quos ipſe predo potuiſſet ꝑcipere, vt hic dicit text. ⁊ [...] apparet ex verbis ſenatuſconſulti. Sed contra hoc eſt tex. in l. [...] domũ. C. de rei vendi. Solu. vt ibi dixi. ⁊ plene dixi in l. ⁊ ex di[...] uerſo. ĩ. de rei vendica.
1 ☞ Malam fidem ſuperueniſſe ex poſtfacto, qd opereꝛ quo a[...] fructus.
2 Fama ſequens tollit effectum fame precedentis.

§. De eo autem. Quantũ ad fructꝰ paria [...] ab initio malam fidẽ ſubeſſ[...] ex poſtfacto ſuperuenire. h. d. ¶ Opp. ĩ. eo. l. Illud quod. [...]
1 lu. † quo ad fructus nõ refert ab initio, an ex poſt facto ſu[...] ueniat mala fides, vt hic, ſed quo ad periculũ interitus re[...] fert. l. ꝯria. ⁊ in hoc reſidet gl. Vel aliter, ibi nõ ſuperuen[...] la fides vere, qꝛ credebat ſe iuſte adhuc poſſidere, ſed ficte [...] cõtrouerſiã motã, vel per lit. conte. vt ibi. ¶ Opp. de l. q[...] in alieno. in ſi. ĩ. de vſur. Solu. dicit gl. in eo q hȝ titulũ [...] fructus, refert vtrũ ab initio, vel ex poſtfacto ſuperue[...] la fides vt ibi. Secus in eo qui nõ habet titulum, vt hic. [...] plȝ. Tamen licet quo ad acquiſitionem ſit differentia nõ [...] ferentia, quo ad reſtitutionẽ, cum illos fructus tenetur [...] tuere. vt dicam ĩ. proximo §. ⁊ nota glo. in dicto §. in alie[...] gunt Doctores in l. certum. C. de rei vendica. ¶ Item [...] l. clam poſſidere. in princi. de acqu. poſſ. ⁊ C. de vſu. tran[...] ſufficit ab initio bona fides. Solu. quo ad vſucapionem [...] bona fides ab initio, ⁊ per ſuperuenientem malam fidẽ [...] terrumpitur de iure ciuili, ſecus de iure canonico, vt in [...] ſeſſor, extra de reg. iur. lib. vj. ſed quo ad fructus nõ eſt [...] tia, vtrum mala fides ſit ab initio, an ex poſt facto, pro [...]
a cogitabitis[a], ⁊ dicã ĩ. pxi. §. ¶ Opp. de l. nõ diſtingu[...] cerdotio. Sol. aliquid eſſe ab initio, vel ſuperuenire [...] cto, ſunt paria, qñ eſt eadem ratio. Ita loquitur [...] rõ eſt diuerſa, vt in contrario patet. Poſſunt ta[...] bo ſolui hec ꝯria, vt dicit glo. l. qui ſcit. §. in alien[...] dei emptori. ĩ. de vſur. ꝙ omnia. ſ. ſcripta cõtraria [...] dicare ſibi locũ in ſingulari petitione, ſecus in petitione [...] ditatis. vbi nõ refert an ex poſtfacto, vel ab initio [...]
2 lã fidem, vt hic. Vltimo habui † pridie vnam q. de facto [...] ta eſt fama ꝯ accuſatũ de maleficio, de mẽſe Ianuarij, per [...] contrariũ probatum eſt quod fuit de mẽſe Februar. [...] vtrũ fama ſequens tollat effectuȝ precedentis fame. [...] naui quod ſic, naȝ fama eſt communis opinio voce man[...] dixi in l. de minore. §. tormenta. ĩ. de queſtioni. ſed ſeque[...] nio tollit ⁊ euacuat precedentem, vt hic, ⁊ l. qui bona. §. [...] pulatus. ĩ. de dam. infec. ergo, ⁊c. Et hoc videtur velle g[...]

euens cõſuetudo tollit precedentem ꝯrĩã, vt l.nõ vĩ.de re.iur. De iſta q.eſt caſus in l.ij.poſt prin.ſ.quis ordo in bon.poſſ.ſer.

ADDITIO.

P.PAV.P. ¶ Ratione cogitabits. Uide Jaſo.in l.iij.§.ex cõtrario.vbi ponit rationem.ſ.de acqui.poſ.

☞ Error iuris impedit vſucapionẽ, nõ fructuũ acquiſitionez.
Uſucapio ⁊ fructuũ acquiſitio in errante an in iure differũt.
Alleganti iuris errorem incumbit onus probandi.
Errans in iure quando preſumitur in mala fide.
Juris ignorãtia quando ⁊ quomodo excuſet a fructibus.

§. Scire. [a] Error iuris non inducit malam fidem.h.d. ¶ Op.quod error iuris non prodeſt in acquirẽdo, vt l.error.de iur.⁊ facti igno. Soluit gl.multipliciter, ſinaliter tz, quod hic efficaciter non acquirit fructus, qꝛ eos reſtituere tenetur. Quedã alie glo.videntur aliter dicere, vt dicam ſtatim. ¶ † Op.de l.nũquam.in prin.⁊ l.ſi fur.§.j.de vſuc. Sol.
1
b Error iuris [b] impedit vſucapionem, vt in ꝯrijs non acquiſitio
c nem fructuum [c], vt hic. Jta dicit gl.in d.l.ſi fur.§.j.⁊ Dy.extra de reg.iur.c.poſſeſſor. Sed hec ſol.videtur contra precedentẽ ſol.nam ſupra dicit quod fructus reſtituere tenetur, ſed nõ cõtradicit, ſi bene aduertatur. Nam dicit, quod tenetur reſtitue-
d re eo caſu quo eſt poſſeſſor bone fidei, ſic error iuris nõ nocet [d]
* in acquiſitione fructuum, *cum pro bone fidei poſſeſſore habe-
2 tur †. Sed quero que eſt ratio differentie inter vſucapionem ⁊ fructuũ acquiſitionẽ? Rñdeo, ad vſucapionem requiritur verꝰ titulus vel iuſtus error.l.Celſus.ſ.de vſuca.ſꝫ error iuris non eſt iuſtus, ergo ad vſucapionẽ nõ ſufficit. Sꝫ quo ad acquiſitionẽ fructuũ nõ requiritur titulus, ſꝫ ſufficit quod abſit mala fi-
3 des, q̄ abeſt, vbi eſt iuris error, vt hic. Ad vnum † tamen aduerte [e] quod iſte qui allegat iuris errorẽ, dꝫ hoc probare, qꝛ ſcientia preſumitur regulariter.l.leges.C.de legib. Sed ꝯ predicta opp.C.de agr.⁊ cenſ.l.quemadmodũ.vt extra de reg.iur.
4 c.qui contra iura.li.vj. Solutio. † Quedam ſunt iura interdictoria, ſeu prohibentia aliquos actus, tũc qui facit contra illa iura dicitur habere malam fidem.d.l.quemadmodum.ibi.q ali quid contra legum interdicta ⁊c. Jta intelligo gl. hic poſitam .iiij.ſe. Quedã ſunt iura, q̄ ñ ꝓhibẽt, ſꝫ actui nõ aſſiſtũt vt puta, teſtamentũ nõ ſolẽne nõ vꝫ, qꝛ leges non aſſiſtũt ſibi, vt puta agnatus remotior nõ admittitur, qꝛ lex ſibi nõ aſſiſtit, nõ autez reſiſtit iſto caſu. Qui ergo in tali iure errat nõ preſumit male fidei, vt hic in text. nec bone fidei, vt d.capitulo, q ꝯ iura.extra de reg.iur.lib.vj. Eſt enim medium inter bonã fidem ⁊ malam, vt no.C.de acqui.poſ.l.j.⁊ l.iij.§.ſi.ſ.de acqui.poſſ. Jſtud nõ ſufficit ad vſucapionẽ in qua requirit bona fides poſitiue, ſufficit tñ ad acquiſitionẽ fructuũ in qua ſufficit malã fidẽ abeſſe, vt
5 hic. Ex hoc ptꝫ † declaratio oĩm gl.⁊ tex.q dicũt, qđ iuris ignorãtia excuſat a fructibus, qđ eſt intelligendum, ſicut ceteri bone fidei poſſeſſores. Sic eas gl.limita ſm gl.poſitas in l.⁊ ex diuerſo.ſ.de rei vẽ.⁊ inſti de re.diui.§.ſi quis a non domino.in qbus queritur an bone fidei poſſeſſor de fructibus teneatur,

ADDITIONES,

a ¶ Scire. Pro ꝯcordia, aduerte quod error iuris nõ excuſat in pſcriptioptiõe. Jta Bar.in ſuo cõ.cxix.inci.do. Dominicꝰ. pl.iiiꝗ.ſ.de vſuc.ꝯdicere tamen alleg.in hac l.ſed ⁊ ſi l.§.ſcire. Tu dic quod dicit in hoc §. ſcire. eſt ſpeciale in preſcriptione fructuum. Jta Pano.in c.ſi diligẽti.de preſcri. faciũt ad ea que habẽtur in l.ſi fur.ſ.de vſuc. Adde ad cõſilia Alexan.xx.et cij.in iiij.par.⁊ conſi.lxxij.in ſi.in ij.volu.ad conſ. Pau.de caſtr. xlviij.⁊ xvij.⁊ lxxij.in ſi.in ij.volumi.ad cõſilia Pauli de Caſtro xlviij.xxvij.⁊ lxxij.col.ſi.⁊ cõſi.cxviij.in ſi.⁊ per Fel.in c.de quarta.in iij.reſtrictione fallen. Lud.in ſuo ſing.xcij.
b P.PAV P. ¶ Error iuris. Uide apoſt.ad Bar.in apoſt.ſequẽ.
b ALEX. ¶ Fructuum. Et ad iſta an vbi nõ procedit vſucapio, ꝓcedat acquiſitio fructuũ, ⁊ an error iuris impediat acquiſitionẽ fructuũ, vide gl.mirabilem, ⁊ ibi Bal.in l.ij.C.ſi quis rẽ mi. ign. Uide omnino Bar.in l.quod nerua.ſ.dep.⁊ Adde Bal.in l.j.multi.col.de vſufru.C.
d ALEX. ¶ Nõ nocet error iuris. Quo ad fructuũ acquiſitionẽ nõ nocet, niſi poſſideret iure reſiſtente. Jta cum opin. Bar.trãſit Abb.in c.dilecto.de pb.dicat qcquid velit Dy.in rĩa ⁊ poſſeſſor. ⁊ ibi tꝫ Ab.qđ ñ teneat ad reſtitutionẽ fructuũ errãs i iure niſi eſſet poſſeſſor iure reſiſtẽte. Et hoc dico, qꝛ nõ ſunt parta, fructus acquirere, ⁊ nõ teneri ad reſtitutionẽ.no. Bal.in l. ex diuerſo.§.ſi.de rei vẽd.⁊ hic adde Bal in l.vend.C.pro emptore.in l.j.C.de his quib.vt indi.vide hic gl.q̄ vult qđ errans in iure teneat ad reſtitutionẽ fructuũ quatenꝰ eſt locupletior, fallit in caſu l.fructus.ſ.de vſur. De ratione vide Bal.in l.pro oneribus.C.de iure dot.dicit tamen Bal.in l.ij.C.de ſer.ꝙ miſſus in poſſeſſionẽ authoritate iudicis inordinate, non facit fructus ſuos. Et de materia vide poſt Bar.⁊ Bal.in l.j.C.de his qui.vt indi.⁊ ibi per Frã.Tig. Et Sal. Et quomodo ꝓbet error iuris, vide Bal.in d.l.ij.C.ſi quis rem mi ign. ¶ Adde an error iurius impediat acquiſitionẽ fructuum. Ro.conſi.cxlix.
e P.PAV.P. ¶ Tamẽ aduerte. Uide ad iſta, q̄ ſcripſi ad Bar. in l.fundo.ſ.de rei vend.vbi loquit de emente rẽ eccleſie minus ſolenniter, an poſſit petere inſtrumẽta, ⁊ fructꝰ allegando Felin. vt ibi habes in prin.apoſt.⁊ circa materiã huius §. an errãs in iure faciat fructus ſuos, ⁊ quos fructus, vide omnino Fel. in c.de quarta.vbi multa pulchra ponit, ⁊ ibi refert Abb.impugnãtẽ in iſta ſua diſt.an quis ꝯhat lege reſiſtẽte, an nõ aſſiſtẽte tñ ſtatuto. Feli.cũ Bar.hic, ⁊ ibi etiã in j.limit.ad l.magiſtratus.de vſuca.ponit de eo, qđ dt Bar.hic, ꝙ in dubio error non pſumitur, ſꝫ allegãs dꝫ hoc ꝓbare: de quo etiã per Alex.cõſi. xlvj.in iij.vol.⁊ cõſi.lxxiij.in ij.vo.inci.viſo themate.ad ſi.in quibus cõſilijs ponit de materia huius §.quomodo errãs in iure faciat fructus ſuos, ⁊ quid iuris, qñ quis cõtrahit, lege reſiſtẽte, ⁊ an errans faciat fructus ſuos, vide que habes ad Bart.in l.ex aduerſo.ſ.de rei ven. Jtẽ vide late omnino de materia huius §.qño errãs de iure faciat fructus ſuos, ⁊ quis debeat probare errorẽ, ⁊ quomodo probet, ⁊ qd de eo q poſſidebat ex titulo, inualido vł reprobato, Curtiũ in cõſ.lxxj.inci. p̃ceps defunctus.vide Bar.in c.ad noſtrã.de reb.eccl.non alie. Uide Are. in l.ꝙ vxor.ſ.de acqui.poſ.vbi ponit rationẽ, quare error iuris ꝓdeſt ad acquiſitionẽ fructuum, ⁊ nõ ad vſucapionẽ: et quomodo probet error, vel preſumatur, ⁊ poſſit probari per ſolnꝫ iuramentum, qñ allegans eum, eſt homo probate fidei.vide latiſſime Bar.conſi.lj.vol.iiij.vbi ponit de emente, vel conducẽte rẽ eccleſie ſine debitis ſolennitatibus, vide Alex.conſil. cxxj. in j. vol. Abb.conſi.xxxiiij.j.volu.
* CLAV. ¶ Fructuum. Jſtud no.limitat Alex.in cõſi.clxxiij.volu.ij. Aret.in l.quod vxor.ſ.de acqui.poſ.latiſſime ponit Feli. c.de quarta.de preſcrip.

1 ☞ Uniuerſalibus in iudicijs, quis efficitur male fidei poſt motam controuerſiam, in particularibus vero poſt lit conteſt.
2 Denuntiatione ſimplici in vniuerſalibus quis efficitur male fidei, non ſic in particularibus.
3 Preſcriptio an interrumpatur per ſimplicem controuerſiam.

§. Etiam ſi ante. Poſt cõtrouerſiã motã oẽs poſſeſſores ſunt pares, ⁊ te-
1 nẽtur vt ꝓdones.h.d. ¶ † Opp.dꝛ hic, ꝙ poſt cõtrouerſiã motam incipit eſſe male fidei.cõtra de rei ven.l.certũ.cũ ſimi. Solu.dicit glo.ſpeciale in iudicio vniuerſali, ſecus in ſingularibꝰ
2 actionibus, vbi nõ dꝛ male fidei, niſi poſt lit.conte. ¶ † Sꝫ quero, que eſt ratio diuerſitatis? Reſpõdeo, in vniuerſalibus indicijs ſimplex denũtiatio facit quẽ male fidei, vt ſ.e.l.itẽ veniũt. §.petitam.⁊ hoc eſt mere poſitiuum, vt colligitur ex verbis ſenatuſcõſulti, ſed per ſimplicem motum controuerſie, ⁊ dationẽ libelli ſit iſta notificatio, ⁊ denũtiatio, ergo eſt male fidei. Sed in iudicijs particularibus per denuntiationẽ ſimplicez, ex poſt facto quis non conſtituitur male fidei, vt in gl.l.pe.ſ.pro emp. ergo per ſolã dationẽ libelli conſtituit male fidei. ¶ Oppo. ſ. eo.l.illud. Sol.hic quo ad fructus, ibi quo ad periculũ interitus, rationẽ ibi vidiſtis. ¶ Quero de duobus. Primo vtrum poſt lit.conteſt.poſito ꝙ quis remaneat in ſe bone fidei, teneatur ad fructus? Glo.dicit quod eſt preſumptio iuris ⁊ de iure, ꝙ per lit.conte.quis ſit male fidei quo ad fructꝰ. ¶ Querit
3 gl. † vtrũ ꝑ ſimplicẽ cõtrouerſiam interrumpatur preſcriptio vel vſucapio? dicã in l.ſi.de eo, per quem fact.erit.

§. Perinde. Qui dolo malo deſijt poſſidere, vł dolo nõ acquiſiuit, poſſeſſor tenet ad rẽ, ⁊ ad fructus, ⁊ ꝯ eum iuratur in litem.h.d. Gl.ſignat contrariũ, ⁊ non ſoluit. Uide eã ſol.vt ibi per gl.no.per Dy.de tab.exhiben.l.j.in prin.

1 ☞ Donatarius tenetur naturaliter ad antidora donatori.
2 Remuneratio dicitur conceſſuꝫ alicui occaſione beneficij antea illati.

a §. Conſuluit. [a] Hic incipit Juriſconſultus exponere quartã partẽ ſenatuſcõſulti, q̄ loquitur de bone fidei poſſeſſore.⁊ breuiter hoc intẽdit. Bone fidei poſſeſſor tenet in quãtũ factus eſt locupletior, nec dicitur qs locupletior, lꝫ alium obligatum habeat naturaliter ad anti
1 dora niſi antidora ſint ſoluta.h.d. ¶ † Not. quod donatariꝰ te-
b netur naturaliter ad antidora [b] donatori ad remunerandũ. De effectu iſtiꝰ obligatiõis tangit gl.ex hoc iure.de iuſti.⁊ iure. dixi plene in l.ſi teſtõ.§.j.ſ.de fideiuſ.⁊ gl.etiam circa hoc dicit, ꝙ obligatio naturalis ad antidora non eſt ita efficax, ſicut naturalis, que oritur ex pacto, ⁊ dixi late in l.ſi non ſortem.§.

2 libertus. ſ. de condi. inde. ¶ † Secūdo no. quod illud quod cōceditur alicui occaſione beneficij antea per eum illati dr remuneratio, vt hic ⁊ l. ſi remunerandi. ſ. mandati. Sʒ an hec remuneratio egeat inſinuatiōe ſicut alia ſimplex donatio. gl. tāgit in l. Aquilius. al's Attili⁹. ſ. de do. ⁊ Bal. in l. illā. C. de ſacr. ſan. ecc.

ADDITIONES.

a AND. BAR. ¶ Cōſuluit. Adde gl. in c. ſi funerau eris. xiiij. q. iij. q̄ dr ſi mutuo tibi pecuniā cū pacto, qđ mutues mihi qñ habebo neceſſe, qđ nō vʒ pactū, q2 nō pōt deduci in pactū obligatio naturalis, vt bñ facieti benefaciamus, ⁊ ſic intelligit iſtū text. tu pōdera, q2 vr̄ qđ procedit in mutuo. de quo ibi loquitur gl. ⁊ vide Bal. in c. j. de vſu. li. vj. vbi alle. iſtū tex. ſi. vide de iſta obligatione Dominic. ⁊ ibi dixi in c. cum in officijs. de teſti. ⁊ in ru. de don. ⁊ ibi dixit Ange. in auth. de nō eli. ſec. nub. in prin. gl. in cle. j. de iureiur. ⁊ in d. c. cum in officijs. ⁊ vide que dixi.

b P. PAV. R. ¶ Antidora. De iſta obligatione ad antidora, vide q̄ habes ad Bar. in l. Aquilius. ſ. de do. Alex. Adde Bar. late in l. ſi nō ſortem. §. libertus. de condic. inde.

§. Si quis re. Poſſeſſor dr locupletior, ſi res extant apud eū, licet earum contēplatione de ſuo latius expenderit. h. d.

§. Adeo autem. Expēſa preſumit in dubio fctā de parte expendētis ⁊ alteri⁹. h. d. ¶ Opp. gl. de l. Neſennius. ſ. de negot. geſt. ⁊ non bñ ſoluit. Dic ibi, expenderat in negotijs alienis, ⁊ erat dubiū quo animo expenderat, hic erat certū q̄ expenderat bona fide in re aliena tanquam ſua.

§. Quod autem. De eo quod bona fide poſſeſſor ex[illegible] de hereditate, illđ ſibi imputatur, quod alias erat impēſurus, ſi ſe heredē nō eſtimaſſet. h. d. ¶ No. iſtū caſum no. in ver. plane diuus. quod ille q̄ rogatus eſſet quicquid ex hereditate ſuperfuiſſet reſtituere, pōt alienare, ſi fraudē nō facit, ⁊ verba reſcripti ſunt in l. Titius rogatus. ad Treb. hodie debet ſeruare quartam, vt in authē. contra rogatus. ad Treb.

1 ☞ Poſſeſſor hereditatis cōuentus rei vendicatione, an poſſit opponere exceptionem ne fiat preiudicium petitioni hereditatis, vel ne conueniatur vltra quam ſit locupletior.

2 Emptor ſi cecidit a poſſeſſione, ⁊ poſſeſſio ſit reuerſa ad veruʒ dominum, an poſſit agere Publiciana.

3 Emptor quando poſſit vti exceptione ex perſona venditoris, ſi eſt habiturus regreſſum contra eum.

4 b Venditor ſi offert ſe defenſioni, an ex hoc paretur exceptio emptori.

a §. Itē ſi res. *Difficilis eſt §. ⁊ hoc itēdit. Si iudiciū vle vel particulare conſumit, nō obſtaret exceptio ne ei preiudicium fiat. Item emptor poteſt vti exceptione ex perſona venditoris ne bone fidei poſſeſſor teneatur vltra quam ſit locupletior. Item venditore offerēte ſe defenſioni, emptor tutus eſt exceptione ex perſona ſua. h. d. Primo ponit thema. Secundo tres rationes ad pbādū partē negatiuā. Tertio ponit determinatio queſtionis. Quarto ponit noua queſtio, ⁊ eius determinatio. Scđa ibi, qđ preiudicium. ¶ Tertia ibi, ⁊ puto. Quarta ibi, ⁊ qđ tamen. In prima parte caſus eſt clarus. Sequitur verſi. quod preiudiciū. Hec eſt ſecunda pars, in qua ponuntur tres queſtiones ad partem negatiuā. Secunda ibi, q2. Tertia ibi, quanquam. In prima ſic forma argumētū, cū dr illa exceptio nō obſtat, quoniā iudiciū particulare, quod proponitur, nullum facit preiudicium petitioni hereditatis, ⁊ tunc non differt. Iſtud probatur in l. ſi qs libertatem. in fi. ſ. eod. Sed iſtud eſt huiuſmodi, q2 per ipſum non fit preiudicium petitioni hereditatis, ergo non ꝺʒ differri, ſed pōt intētari, ⁊ actor nō repellitur. h. d. ⁊ ſic tex. ponit minorem tātum. Sequitur ver. q2. in hoc ver. pone caſum ſic, inſtat querens, que eſt probatio minoris, quod iſtud iudiciū petitioni hereditatis non fiat preiudicium: Ad quod reſpondet iuriſconſultus hoc modo. Illi iudicio quod nō poteſt eſſe non poteſt fieri preiudicium. hoc eſt notuʒ per ſe. ſed de pretio iſtarum rerum non poteſt eſſe iudicium petitionis hr̄ditatis inter emptorem ⁊ vēditorē, alias inter poſſeſſorem ⁊ petitoreʒ: ergo ⁊c. h. d. Et ſic tex. iſtius ſecunde rationis ponit minorem tm̄. In ver. quanquam inſtat querens probetis mihi iſtā minorē, quod de hoc pretio nō poſſit eſſe iudiciū petitionis hereditatis. Ad hoc reſpōdet iuriſcōſultus, actor ſi auocabit reʒ ab emptore, emptor auocabit p̄tiū a venditore agēdo de euictione, ergo ab ipſo venditore nō poterit peti p̄tiū, per petitionem hereditatis iam ab eo auocatum. Sequitur ver. ⁊ puto. hec eſt tertia pars principalis in qua ponit determinatio queſtiōis, ⁊ dicit iuriſconſultus quod res poteſt vendicari, niſi e[…] res ſint habituri regreſſum contra bone fidei poſſeſſore[…] ſi dicat, dicta exceptione fiat preiudiciū hereditatis pe[…] nō obſtat. ⁊ ſic res non poteſt vendicari, ſʒ bene obſtaret e[…]ptio, ſi per hoc bone fidei poſſeſſor conueniretur, vltra q[…] factus locupletior: ⁊ ideo eo caſu, quo emptores ſunt h[…]ri regreſſum contra bone fidei poſſeſſoreʒ, poſſunt exc[…] pſona venditoris h. d. Sequitur ver. quid tamen. iſta eſt [...]ta pars, ⁊ clara. Prima pars, vt dixi, ponit thema ⁊ q̄[…] ⁊ ſic non hʒ 3ria. Aduertendum tamen, q2 querit an re[…] ſunt vendicari per rei vendicationem, q2 de petitione he[…]

b tatis non eſt dubiū, cū emptores poſſideant titulo. V[…] ſecundam partem, ⁊ aſſumo tertiam rationem. Et vide[…] illa non ſit bona ratio, q2 ſm hoc nonnunquam bone fid[…] ſeſſor vendens aliquid de hereditate poſſet conueniri[…] victi emptores ſunt reuerſuri ad eum, hoc autem eſt c[…] ſum l. quod ſi in diem. §. ſed ⁊ is. ſ. eod. Huius timor[…] cōtrariū, ⁊ dicit quod iſta eſt mala ratio. Sʒ bona r[…] venditor non erat factus locupletior. Iacob. Butri[…] hat rationem tex. Ad contrarium reſpondet, aut vē[…] que poſſeſſor conuenitur prius ⁊ habet locum lex cont[…] tunc emptores non poterunt poſtea conueniri, q2 actor […]git pretium, vt ſ. proximo §. ⁊ ſic non poteſt dici quod e[…] res victi ſunt habituri regreſſum contra eum, quoniam […]tuerit vinci. Et ſi dicis, poſſit euinci ab alio de hoc t[…]bitur, vt ſ. eodem. l. ſi poſſeſſor. §. ait ſenatus. ver. ſed ſi […]ditionem. Aut prius conuenitur emptor, ⁊ habet locū be[…] ⁊ hoc puto verum tenendo lec. gloſſ. puto tamen quod t[…]xtus poſſit legi alio modo, ⁊ ratiōes eſſent clare ⁊ bone […]do iſtā ſcđaʒ partē ſic. Primo ponit duas rationes ad p[…] negatiuam. Scđo ponit vnam rationem ad partem affir[…]uam, ſcilicet quod exceptione repellatur. Secunda ibi, […] Primas duas rationes ſic forma. Videtur quod actor […]pellatur exceptione, quia non fit preiudicium petitioni he[…]ditatis, vt in ver. quod preiudicium. Probatio huius hab[…] quia pretium iſtarum non poteſt peruenire in petitionē here[…]ditatis, cum ſit conſumptum, vt dictum eſt in themate. h. d. […] ſi. q2. Veni o ad ver. quanquam. hec non eſt ratio rationis p̄cedentis, vt gl. dicit, ſed eſt quedam ratio ad partē affirmatiuā. Et videtur quod actor repellatur exceptione, q2 victi emp[…]res reuerſuri ſunt ad eū q̄ diſtraxit. Ne ergo ille bone fidei […]ſeſſor conueniatur vltra quam ſit locupletior contra mente[…]natuſconſulti, repellitur exceptione. ⁊ hoc vult dicere ver[…]lus, quanquam. Sequitur verſicul. ⁊ puto. ⁊ iſta pars […]tatur. Habes ergo ſm vtranq; lec. ⁊ ſm omnium opi[…] hic emptor non poteſt ſe tueri illa exceptione, ne fiat p[…]cium petitiōi hereditatis, ſed illa ne venditor, idem […] dei poſſeſſor conueniat vltra quam ſit locupletior. ¶ C[…]tra hoc opponitur de l. ſi quis libertatem. ſ. eo. Sol. qu[…] iudicium particulare poteſt ferri aliquod preiudiciuʒ p[…]nis hereditatis mouende, vel iam mote, tunc debet in eo […]ſederi, vt in l. contraria. Sʒ ħ petitio hereditatis nō ſpe[…] moueri, ergo illa exceptio non obſtat, q̄ autem non ſperet […]ueri, contingit altero de duobus modis. Primo ſecund[…] q2 ab ipſo initio moueri non poſſet, ideo q2 poſſeſſor e[…] non erat locupletior. Secundo modo ſm opinionem Ba[…]tri. q2 per exactionem factam in iſto iudicio, particulari[…]tio hereditatis conſumitur. Et hoc modo ſummauit […] iſtam, ⁊ hoc vult dicere iſte ver. quanquam. ſecundum le[…] quod tene menti. Sed tunc inſtatur, licet petitio here[…] non poſſit proponi pro pretio, poterit proponi inter a[…] ⁊ poſſeſſorē pro alijs rebus, vnde ꝺʒ obſtare dicta ex[…] d. l. ſi quis libertatē. in gl. magna, hic in fi. ⁊ in d. l. ſi qu[…]tatē. in ſ. glo. magna. videtur dicere q̄ emptor hoc n[…] opponere, q2 non opponit ad ſui vtilitatem. Sʒ hoc […]baui per multas leges. Dicendum eſt ergo quod h[…]ſor, qui vendiderat illas res nō poſſidebat, vnde n[…] moueri petitio hr̄ditatis aliquo mō, alias obſta[…]ceptio, ne fieret p̄iudicium, ⁊c. Venio ad verſic. ⁊ […] hic quod quando habituri ſunt regreſſum, nō po[…]ri. Contra ſcđm hoc emergit iniquitas, q2 verus here[…] ſuū cōtra ſuā voluntatem, contra. l. id quod noſtrum […]iur. Huius timore eſt facta hic quedam gl. ⁊ puto quo[…]ditio. ⁊ incipit, ſed nōne eſt iniquitas, ⁊c. ⁊ ſoluit qđ [...] iniquitas, tamen etiam iniquitas eſſet, quod bone fide p[…] teneatur vltra quaʒ ſit locupletior, ⁊ ideo in pari cauſa […]lior conditio conuenti. ¶ Opponitur ⁊ videtur quod n[…]ſtante quod poſſit haberi regreſſus ad venditorem, bon[…] poſſeſſor poſſit conueniri, vt ſ. eod. §. quid ſi quis. l. etiā […] dicunt quidam, hec debet intelligi ſecūdum illā, vt […]

aut res fuit vendita iuſto pretio, aut modico, ꝛ aut vēditor re-
peritur, aut non, vt ibi patet. Alij dicūt, aut fuit vendita res ſin
gularis, ꝛ loquitur hic: aut hereditas, ꝛ loquitur lex ↄria. ꝛ hāc
tenet gloſſa in contrario. Alij dicunt ꝙ hic agebatur rei vendi-
catione, ibi petitione hereditatis. Iſtas duas reprobat gloſſa.
Quia ponunt diuerſitatem caſuum, cum nō ſit diuerſitas in ra
tione. Nam ita habet regreſſus ↄ vēditorem, ſi euincitur here-
ditas, quādo hereditas eſt vendita, ſicut habetur contra vēdi-
torē rei ſingularis, quādo res ſingularis euincitur. ꝛ ideo gloſ
ſa tenet primam, ꝙ hec intelligitur ſecundum illam, quādo res
fuit vendita iuſto pretio, ꝛ vēditor apparet. Iſtam tenet Iaco.
de Aretio, Iacob. Butri. ꝛ Cy. Cuius ratio poteſt eſſe: q2 quā
do res vēditur modico pretio, videtur donari, ꝛ dicit titulus
quaſi lucratiuus, vt l. apud Celſum. §. ſi cū legitima. ꝛ §. ſequē. ꝛ
ibi no. j. de doli exceptiōe. Unde erit iſte caſus, in quo bonefi-
dei poſſeſſor damnificabitur. Simile ↄ. eadem l. §. ſi qs re ſua.
Et ſi tu oppōis de §. conſuluit. Reſpōdeo, ꝙ bonefidei poſſeſ-
ſor, q donat, nō pōt cōueniri petitione hereditatis ꝓ re dona-
ta: ſed ibi nō negatur, qn poſſit cōueniri rei vēdicatiōe, ꝛ qn do
natarius poſſit habere regreſſum ↄ donantē, in caſibus, in qui-
bus lex permittit: ita hic de illo, q emit modico ꝓtio. ¶ Pro hu
ius declaratione quero, qd ſi bonefidei poſſeſſor eſt locupletior
ex ꝓtio, an emptor poſſit conueniri rei vēdicatione? Iſtam q̄-
ſtionem ponit gl. j. iſtius §. in fi. ꝛ ſunt opinio. Tu breuiter dic,
Aut emptor eſt habiturus regreſſum ad illud tantū, in quo vē
ditor eſt locupletior, ꝛ pōt cōueniri. Nec obſtat, an exceptione
fiat preiudicium, q2 per exactionē factā in hoc iudicio particu-
lari petitio hereditatis cōſumitur, vt dixi. Nec obſtat exceptio
ne poſſeſſor teneat vltra quā ſit locupletior, q2 nec directo, nec
ꝑ obliquum in plus, quam ſit locupletior, conuenitur iſto caſu.
Si vero eſſet habiturus regreſſum in plus, tunc haberet exce-
ptionē ex perſona vēditoris, vt hic in ver. ꝛ puto. Reaſſume er
1 go † quādo poſſeſſor cōuenitur rei vēdicatiōe, aut q̄ris, an poſ-
ſit opponere exceptionem, Ne fiat preiudiciū, ꝛc. Aut queris, an
poſſit opponere exceptionem, Ne poſſeſſor conueniat vltra quā
ſit locupletior? Primo caſu dic: aut petitio hereditatis nō ſpe-
ratur moueri, aut conſumetur petitio hereditatis ꝑ actionem
factam in hoc iudicio particulari, aut nō, vt patet ex predictis.
Secūdo caſu, quando vult opponere exceptionem. Ne poſſeſ-
ſor conueniatur vltra quam ſit locupletior, ꝛ tunc aut iſte, qui
conuenitur, poſſidebat titulo lucratiuo aut quaſi lucratiuo, ſci
licet, quando minori pretio emerit, aut titulo oneroſo. Primo
caſu indiſtincte non competit ei: q2 ſi non competit, ei qui poſſi-
det titulo quaſi lucratiuo, vt ſtatim dicam, ꝛ dixi: multo minus
ei, qui poſſidet mero titulo lucratiuo. Secūdo caſu, quādo poſ-
ſidet titulo quaſi lucratiuo, vt q2 modice emit, tunc non poteſt
iſtam exceptionem opponere. §. quid ſi quis. l. etiam. ↄ. eo. ꝛ hoc
notatur in gloſſa. Tertio caſu, quādo poſſidet titulo oneroſo,
vt q2 emit iuſto pretio, tunc aut bonefidei poſſeſſor vendens ex
pretio non eſt locupletior, ꝛ poteſt iſtam exceptionem obijcere,
vt hic in ver. ꝛ puto. ſi eſt habiturus regreſſum contra eū, alias
ſecus. Aut eſt effectus locupletior, ꝛ tunc, aut eſt habiturus re-
greſſum contra eum in tantum, in quantum factus eſt locuple-
tior, aut in plus. Primo caſu non poteſt opponere exceptionē
iſtam, vt dixi ꝛ notatur in ſine prime glo. magne. Secundo caſu
iſtam exceptionem poſſet opponere, argumento iſtius textus.
2 ¶ † Quero, quid ſi emptor cecidit a poſſeſſione, ꝛ poſſeſſio re-
uerſa eſt ad verum dominum, vtrum poſſit agere publiciana cō
tra verum dominum? videtur quod non, l. penultima, infra de
public. Pro hoc facit ratio, quia cum ex vtraqꝫ parte ſit iniq-
tas, melior eſt conditio poſſeſſoris vt dixi ſupra in primo contra
rio tertie partis. Illa gloſſ. noua que eſt additio, format hanc q̄
ſtionem neque declarat, ꝛ in ea dubito pro modo, ideo omitto.
¶ Quero que eſt ratio quod venditor ad pretium nō tenetur?
dicit quedam gloſſ. parua que eſt hic, ꝛ eſt additio, quod qua-
tuor ſunt rationes. ſed in veritate diuerſi ſunt caſus. Aut enim
ponit venditorem eſſe locupletiorem ex pretio, ꝛ rem peti ab em
ptore, ꝛ tunc poſſunt eſſe tres rationes ſecundum gloſſ. vna que
ponitur in textu ibi, quanquam victi, ꝛc. Alia quia petendo rem
reprobauit contractum: ergo non poteſt petere pretium. Ter-
tia, quia non debet habere rem ꝛ pretium, ꝛ iſte due ponūtur in
gloſſa. ſuper verbo, victi: ſed ſi ponis quod venditor ex pretio
nō ſit effectus locupletior tunc eſt vna ratio tantum ſcilicet ne
venditor teneatur vltra quam ſit locupletior. ꝛ in ver. quāquā.
3 ponitur iſta ratio ſecundum lecturam, quam dedi. ↄ. ¶ † Que
ro, vtrū hoc ſit ſemper verum qđ emptor poſſit vti exceptione
ex perſona venditoris, ſi eſt habiturus regreſſum cōtra eū? Re
ſpondeo ſi quidem eſt exceptio rei coherens, que non datur pri
uilegio perſone, certe tūc eā pōt opponere emptor, vt hic. alias
ipſe nō poſſet opponere, ſed deberet denūtiari vēditori vt ipſe
veniat ꝛ opponat, vt l. idemqꝫ. §. generaliter. j. mandati. ꝛ ibi no-
tat. l. ſi fideiuſſor. §. quedam, eodem titulo. ꝛ iſtud facit ad que-
ſtionem quam diſputaui de qua dixi tibi in l. venditor. ſupra de
4 iudicijs. † Uenio ad verſiculum, quid tamē. ex hoc verſiculo ha
bes notare: quod quando venditor offert ſe defenſioni, quod ex
hoc paratur exceptio emptori, vt hic patet. Aduertendū tamē
eſt, aut venditor venit, ꝛ dicit ſe paratum defendere emptorem,
ꝛ ſuſcipere iudicium animo nouandi, ꝛ tunc an actor ad hoc co-
gatur, gloſſa tangit ſupra de negotijs geſtis. l. liberto. ꝛ docto-
res in l. prima. C. vbi in rem actio. dicam in dicta l. liberto. Quā
doque non dicit ſe velle defendere venditorem, ſed dicit ſe para
tuꝫ ſuſcipere iudicium ſuo nomine, ac ſi poſſideret: tūc actor ad
hoc cogitur ope exceptionis ab emptore opponente, vt hic, ꝛ l.
de illo, in fine infra de noxa. facit ſupra. de alienatiōe iudicij mu
tandi cauſa facta. l. ſecunda. in fine. vbi glo. ꝛ ibi dixi quod talis
offerens debet promittere rei reſtitutionem ſub magna pena, a
lias non excuſatur.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Itē ſi rē. Iſtū textum ſtricte intellige in hoc iudicio
vt notat gloſſ. ꝛ ibi Bald. in l. familie. C. famil. erciſcun. ꝛ decla-
ra vt per Baldum in l. prima. C. de ſentētijs. vbi no. limitat iſtū
textum. ꝛ vide per Bar. in l. ſolutionem. infra de ſolutio.
b ANTO. ALEXAN. ¶ Uenio. Quomodo ſuccurratur he-
redi contra emptores rerum, vel contra bonefidei poſſeſſorem.
vide Antonium conſi. xxv.

§. Certe ſi minore. Iuriſconſultus in ꝓcedē-
ti §. poſuit de triplici exce
ptione: que cōpetit emptori. Hic ponit quartam, ꝛ breuiter hoc
intendit. Si petitor pretium rei vēdite a poſſeſſore recipit: a vē
dicatione repellitur, etiam ſi receperit quod a debitoribus eſt
exactum, etiam ſi poſſeſſor fuerit malefidei. hoc dicit. No. quod
hac exceptione, non potes agere quia pretium a venditore rece
piſti, obſtat vero heredi vendicanti ab emptore. Et differt hec a
precedentibus, quia iſta habet locum, ſiue poſſeſſor fuerit male
fidei, ſiue bonefidei. Secus in precedentibus, quia nō habet lo
cum in malefidei poſſeſſore vendente.
1 ☞ Hereditatis petitio eſt in rem, habet tamen quaſdam ꝓſta-
tiones perſonales.

§. Petitio. Expedita expoſitione ſenatuſconſulti, ꝛ
queſtionibus circa literam. Iuriſconſul-
tus hic venit ad materiam, ꝛ tractat vſqꝫ ad finem tituli queſtio
nes que congrue ad literam non poterant applicari, ꝛ breuiter
hoc intendit, Hereditatis petitio habet miſtam naturam rea-
lium, ꝛ perſonalium. hoc dicit. ¶ Nota dicit gloſſa, quod hec a-
ctio eſt miſta in rem ꝛ in perſonam, vt hic, ꝛ C. eodem. l. heredita
tis petitio. Dices tu quod hoc eſt impoſſibile, quod vna actio
ſit miſta in rē, ꝛ in perſonam, q2 due ſpecies differentes non ca-
dunt in eodem indiuiduo, vt puta quod vna perſona eſſet homo
a ꝛ aſinus. Sed veritas a † eſt, ꝑut textus hic iacet, quod petitio
1 hereditatis eſt in rem, quod apparet quia ſicut cetere reales dā
tur ad declarādum, ita ꝛ iſta: vt l. licet. ſupra eodem. ſic in rei vē
dicatione l. Pomponis. §. ſed ꝛ is. ſupra de procuratoribus, in
fra de rei vendicatione. l. ex diuerſo. ſic negatoria ꝛ confeſſoria.
l. ſicuti. §. ſed ſi queratur. ſi ſerui. vendi. ꝛ ſic eſt in rem. habet ta-
mē quaſdam ꝑſonales ꝓſtationes, que ſiūt officio iudicis, quod
deſeruit huic actioni. Quandoqꝫ enim deſeruit ſecundum natu
ram realium, vt q2 cogit reum condemnatum ad reſtituendum,
vt d. l. licet. ꝛ l. non tantum. ſupra eodem. Quandoqꝫ deſeruit ſe
cundum naturam perſonalium actionum, vt quia cogit reum cō
demnatum ad dandum, vt in pecunia exacta ex pretio rerum vē
ditarum, vt hic vides. Nam in perſonalibus ad dandum agita
tur, vt inſtitu. de acti. §. ſic itaque.

ADDITIO.

a IOAN. FR V. R V. ¶ Sed veritas eſt. Adde contrarium, ꝛ ſic
quod petitio hereditatis ſit actio miſta, tenet Dynus in §. que
dam. verſiculo, qua ratione. inſtitut. de actio. ꝛ Bal. in l. heredi-
tatis. C. eodem titulo. ſentiunt Alexan. ꝛ Paul. de Caſtro in ru
brica infra, ſi certuꝫ petatur. Sed opinio Bartoli ſequitur Sa
ly. ꝛ Iaſo. ibi, ꝛ in §. quedam. inſtitut. de actio. ꝛ Ange. de Aret.
in §. ſed iſte quidam. inſtitut. eodeꝫ titulo. vbi dicit hanc opinio
nem eſſe communem quod ſit in rem, ꝛ non mixta, ꝛ reſpondet ad
motiua Bald. que in contrarium adducit in dicta l. heredita-
tis. Adde etiam quod Bartol. videtur ſibi contrarius in hoc.
nam in dicta l. finali. C. de executione rei iudicate. dicit quod pe
titio hereditatis eſt miſta actio: potes dicere quod eius dictū
intelligatur ꝛ declaretur per illud, quod hic plenius dicit.

§. Hoc ſenatuſconſultum. Quod eſt
dictum in
hac actione, habet locum in iudicio famil. erciſ. h. d.

§. **Augent.** Hereditas augetur propter partus, fru-
ctus, ⁊ alias acceſſiones honeſte perce-
ptas. hoc dicit.

LEX XXXI.

Poſt ſenatuſconſultum.
A quolibet poſſeſſore omne lucrum aufertur. h. d.

LEX XXXIII.

Iulianus. Bonefidei poſſeſſor tenetur re-
ſtituere ſortẽ, ⁊ vſuras quas exe-
git, vel actiones cedere, prout ipſe eligeret, licet Iu-
lianus aliter ſenſerit. hoc dicit.

LEX XXXIIII.

Si quid poſſeſſor. Iſta eſt difficilis lex
⁊ primo loquitur in
poſſeſſore ſoluente creditoribus hereditarijs. Secũ-
do de eo quod ipſi poſſeſſori debebat. Tertio quali-
ter poſſeſſori negligẽtia imputetur. Quarto de eo quod poſſeſ
ſori eſt ſolutũ. Scda ibi, ſed ⁊ ſi. Tertia ibi, ſicut autẽ. Quarta
ibi, quod autem. Et prima pars breuiter hoc intendit, qđ poſ-
ſeſſor ſoluit creditoribus hereditarijs imputat petitori, vt ca-
ueat de defendẽdo, ſi fuerit bonefidei poſſeſſor, alias ſecus. h. d.
Et iſta pars primo ponit vnum dictum. Secũdo, recitat dictũ
in lege. Tertio, illud examinat. Secũda ibi, ⁊ ideo. Tertia ibi,
ſed an ⁊ bonefidei. Opponitur hic dicitur quod poſſeſſor habet
condictionem, ⁊ verus heres liberatur ope exceptionis. Cõtra
eadẽ ſolutio non põt parere liberationem ⁊ repetitionem. l. cum
is. §. j. de condic. indeb. Solutio. Huius timore ſunt hic in gloſ
ſa plures opiniones. Prima quod hoc eſt verũ, quando poſſeſ-
ſor conſtituit ſe ſoluturũ nomine veri heredis, ſecũdũ Placen.
quod gloſſa non approbat. Alij dicunt quod hic ſoluit de pecu
nia hereditatis. Petrus repetit iſtam legem. Cyn. examinat
hũc paſſum. C. de cõdict. indeb. l. ſi a patre. in vltima queſtione.
⁊ ibi dicit, quod poſſeſſor repreſentat duplicẽ perſonã. Soluit
enim vt Titius, ⁊ vt heres. vnde ex ea parte qua ſoluit vt heres,
eo volente, prodeſt vero heredi, vt habeat exceptionẽ. ¶ Op-
ponitur quod iſta cautio ſit ſuperuacua, ergo non debet inter-
poni, vt l. hec ſtipulat. o. §. diuus. vt leg. nomi. cauea. Solue vt
in gl. qꝛ ꝑ hoc malefidei poſſeſſor cogitur ſemper probare ſe ſol
uiſſe. Quero circa iſtã partẽ, quid ſi dubitetur an nomine pro-
prio an appellatiuo? Glo. hic mirabiliter diſtinguit, aut ſoluit
ante litem motam, aut poſtea: licet aliter dixerit in l. ſi pene. §. j.
⁊ ibi dixi j. de condi. inde. Vide iſtam glo. ⁊ nota.

§. **Sed ⁊ ſi ipſi.** Malefidei poſſeſſor quod ſibi de-
betur nõ deducit, niſi hoc petitori
expediat: ſecus in bonefidei poſſeſſore. h. d. Nota iſtum caſum
qđ malefidei poſſeſſor nõ deducit, niſi petitori expediat. ¶ No-
ta ꝙ bonefidei poſſeſſor deducit etiam debitum naturale.

§. **Sicut autem.** Malefidei poſſeſſor deducit
ſumptus factos in hereditate,
⁊ contra eum habetur ratio negligẽtie preterquam in actioni-
bus exercendis, ſed bonefidei poſſeſſori non poteſt negligentia
imputari. hoc dicit. ¶ Opponitur de l. non ſolum. j. de rei vẽdi-
catio. Sol. ibi erat malefidei poſſeſſor. ¶ Opponitur de l. ſed ⁊
ſi lege. §. quod autem. ſupra eodem. Sol. vt ibi. gloſſa vult que-
rere quos ſumptꝰ deducit poſſeſſor, Dic vt in gloſſa ſuper ver-
bo, ſumptum.

§. **Quod autem.** Quod poſſeſſori eſt ſolutum, in
diſtincte reſtituitur ⁊ debito-
res liberantur. hoc dicit. Circa legem iſtam omnia ſunt recita-
ta, excepta gl. magna q̃ querit ⁊ reuocat in dubiũ, vtrũ illud qđ
eſt poſſeſſori ſolutum imputetur vero heredi. Gl. diſtinguit ꝑ
multa verba, quam vide ⁊ ſigna, ⁊ in nullo ſuppletur ꝑ doc. pre-
terquam in vno, quando malefidei poſſeſſor ſoluit ſcienter,
quo caſu dicit gloſſa, quod non repetit. Pet. contra vt refert
Cyn. C. de cõdictio. indebi. l. ſi a patre. in ij. q̃ſtio. ¶ Querit gl.
qđ ſi bonefidei poſſeſſor ſoluit debitum naturale, ⁊ in petitione
hereditatis non deduxit. Arguit pro ⁊ contra, ⁊ non determi-
nat. Finaliter magis videtur inclinare quod non repetat, quia
huiuſmodi eſt retentio, non repetitio.

LEX XXXV.

Per ſeruum. Queſita per ſeruum heredi
tarium extra rem poſſeſſo-
ris veniunt in hanc actionem. h. d.

LEX XXXVI.

Niſi ex re heredis. §. Iulianus ſcribit. Si venditur res non neceſſa
ria hereditatis, poſſeſſor ma
lefidei tenetur ad pretium: ſi neceſſaria, ſi non extat, ad pretium
alias ad rem, ſi extat. hoc dicit.

LEX XXXVII.

Filij familias. Filiuſfamilias ex teſta-
mento habet heredem
ideo eius poteſt peti hereditas. h. d.

§. **Si ſeruus.** Si filius vel ſeruus teneat heredi-
tem, vel eius pater, vel dominus po-
teſt conueniri hac actione. h. d.

LEX XXXIX.

Si a patre vel a domino. Pe[...]
hereditatis, que datur contra patrem vel dom[...]
non habet naturam actionis de peculio, niſi qua[...]
datur ad perſonales preſtationes. h. d.

§. **Sed ⁊ a filiofamilias.** Hac a[...]
poteſt [...]
milias conueniri, ⁊ per tranſlationem in paternam pot[...]
hereditatis petitionis ceptam inſtantiam non extingui[...]

§. **Si poſſeſſor.** Pro ſeruo occiſo a malefi[...]
leſſore daṫ hec actio, ⁊ legis
ſed altera debet eſſe contentus, ſed ſi poſt aditam heredi[...]
fuerit occiſus, legis Aquil. actio tantum competit. h. d. ¶ [...]
pon. quod poſſeſſori nõ imputetur ſi occidit, vt ſ. eo. l. ſi q[...]
cut. Sol. hic in malefidei poſſeſſore, ibi in bonefidei. ¶ Oppo[...]
tur qđ etiam ſeruo occiſo poſt aditam hereditatẽ teneatur ma[...]
lefidei poſſeſſor, vt j. de verb. obl. l. ſi ſeruum. ⁊ l. ſi ex legati. So[...]
lutio, ſeruus bene, venit in petitiõe hereditatis, ſed ſi velit c[...]
uenire poſſeſſorem tanquam debitorem, ad eſtimationem ſer[...]
occiſo, poſt aditam hereditatem non veniet in petitione he[...]
tatis, vt hic.

§. **Si predo.** Re a predone vendita perempta, ex
electione actoris vtrum pretiũ [...]
vel conuentum exigat. h. d. ¶ Opponitur quod predo indiſti[...]
cte de interitu teneatur, vt l. illud. in principio. j. eo. Huius ti[...]
more legitur hec lex duobus modis in glo. tene ſecundam lect.
quam glo. tenet, ⁊ nihil obſtat. h. d.

1 ☞ Locupletior effectus vt quis dicatur, quod tempus inſpi-
ciatur.

§. **Quo tempore.** An quis ſit locupletior, tẽpꝰ
rei iudicate, iſpiciṫ. h. d. ¶ Op-
a ponitur j. de excep. [a] l. in pupillo. ⁊ j. de ſolutioni. l. in pupillo
gl. ſoluit ſatis bene. Dico quod inſpiciṫ vtrunq; tempꝰ ſcilicet
litis conteſtate ⁊ rei iudicate. ⁊ vera eſt iſta, qꝛ ſi tempore li[...]
cõteſtate eſt locupletior, licet poſtea deſinat, nihilominus [...]
eius periculum, qꝛ incipit eſſe predo, niſi res naturaliter [...]
1 reat. l. illud. j. eod. Vel dic † breuiter vt alias dixi. Quãdoq; [...]
aliqs ſit locupletior, eſt cauſa actiõis concedende, ⁊ tunc [...]
citur tempus litis conteſtate, vt in contrario. Quãdoq; [...]
quis ſit locupletior, eſt cauſa moderande condemnationis, [...]
inſpicitur tempus rei iudicate, vt hic. Et hoc apparet ex [...]
bis ſenatuſconſulti dicentis, inquantum facti ſunt locuple[...]
res condemnandos. ¶ Nota condemnandos, dixi in l. rei iu[...]
te. j. ſoluto matrimonio.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ De exceptio. Adde Bar. ⁊ ibi no. in l. rei iudicat[...]
in. matri. ⁊ quod dixi in l. litis. ſ. de neg. geſt.

§. **Fructus.** Omnis poſſeſſor deducit ſumptus
ctos cauſa fructuum. h. d. ⁊ nota. in l.
ſi ſumptus. j. eodem.

LEX XLI.

1 ☞ Malefidei poſſeſſori pro expenſis conſuliṫ officio iu[...]
2 Poſſeſſori malefidei quare non conſulatur pro expenſis [...]
li exceptionem.
3 Exceptio ⁊ officium iudicis differunt.
4 Statutum prohibens non poſſe opponi contra inſtru[...]
aliquam exceptionem, non prohibet officium iudicis.
5 Statutum vt excludat officium iudicis, debet dicere [...]
qua non poſſit opponi exceptio, nec defenſio.

Plane. Expẽſas vtiles ⁊ neceſſarias [...]
perpetuam rei vtilitatem [...]
ſeſſor re extãte deducit, ſed re perẽpta bo[...]
ſeſſor neceſſarias tãtum omnino deducit, volu[...]
vero bonefidei poſſeſſor deducit. Secus in malefidei [...]
ferre poſſet que ſine detrimẽto rei poſſent auferri. h. d. [...]
a lex. ¶ Nota tex. ibi officio iudicis, ⁊c. Venio ad gl. [a] ſup[...]
1 deſideratur. ¶ † Quero vtrũ [b] malefidei poſſeſſori pro ex[...]
b ſis conſulatur per doli exceptionem? Dic quod non, ſed [...]
curriṫ officio iudicis. Et iſta differentia eſt quantũ ad ſub[...]
tẽ, non quãtũ ad vtilitatem. Idem dicit in l. fundo. j. de re[...]
dicatio. Sed certe ſecundũ docto. Modern. aliqua vtilitas [...]

poteſt in modo practicandi. Nam malefidei poſſeſſor pro expenſis poteſt iudicis officium implorare, ſed ſi exciperet, ſuccūberet, per hunc textū. Ita dicit Dyn. in l. domum. C. de rei vend.
3 ¶ †Quero de ratione. ^g dicit Pe. exceptio doli in predone non
g habet materiam preexiſtentem ſeu ſufficientem ex qua oriatur, non dicit plus. Declaro, exceptio doli nititur equitate. l. prima. in prin. de excu. mu. ⁊ l. qui etate. infra de doli exceptio. Item debes ſcire quod iſta equitas exceptionis inſpicit ex parte opponētis. l. qui ex liberis. in fine, infra de bonorū poſſeſſio. ſecundum tabulas. Sed hic ex parte malefidei poſſeſſoris opponentis nō eſt equitas, quia eſt quod ſibi imputetur, ideo ſibi doli exceptio non competit, vt hic, ſed competit officium iudicis, ideo quia iudex ex officio ſuo reſpicit equitatem, que eſt ex vtraque parte. l. quod ſi Epheſi. infra de eo quod certo loco. ideo officium iudicis ad hoc ſe extendit. Et hoc vult iſte textus dum dicit quod iſta eſt equitas, nō enim debet petitor ex aliena iactura, ⁊c. ⁊ ſic oritur ex equitate, ex parte eius contra quem opponitur. ſic de
b claro dicta doc. Sed certe iſta videntur contra d l. militis codicillis. §. veteranus. ſ. de teſtamen. militis. Reſpondeo ex equitate oritur exceptio doli, que equitas eſt ex parte eius cōtra quē opponitur, licet non ſit ex parte opponentis. Unde ꝓpter hoc recedo ab opinio. glo. noſtre: ⁊ teneo opinio. Marti. antiqui gl. in hoc quod dicit predoni doli exceptionem competere. Uult ergo iſte textꝰ dicere, In perſona predonis habetur ratio ſumptuum per officium iudicis, licet non opponatur doli exceptio. Non enim eſt neceſſe quod illa opponatur. l. finali. in fine. infra eod. Hoc ꝓbatur in textu ibi dum dicit, ſed benignius, ⁊ c. ponitur enim dictio ſed, ſine copula, ⁊ ſic aduerſatur ad ꝓcedentia. Hoc etiam probatur ex dictione plane, que ſequitur. vbi innuit quod inter predonem ⁊ poſſeſſorem ſolum eſt differentia re ex
3 tāte. Quicquid †tamen ſit, nota mirabilem differētiam inter exceptionē ⁊ iudicis officium. Simile in l. iij. §. fin. ſ. nau. cau. ſta. ⁊
4 infra eodē. l. finali. in fine. Propter quod †ego dico ^c quod ſi
c in ſtatuto dicat quod cōtra inſtrumentum non poſſit opponi, niſi exceptio ſolutiōis, de qua apparet publicum inſtrumentū, vel falſitas, ⁊c. quod ſi eſt aliqua alia exceptio, que ſi non opponat, actor locupletaretur cum aliena iactura, quod licet non poſſit opponi doli exceptio, tamen poterit officium iudicis implorari quod nota. Ad quod faciunt notata in l. fi. ſ. eodē. Ut igitur
5 hoc †tollatur quando dictas ſtatutum, facias qđ dicat qđ non poſſit opponi aliqua exceptio, nec aliqua alia defenſio, vt etiam officiū iudicis cōprehendatur. De quo dixi in l. j. qđ vi aut clā.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Uenio ad gl. Uide Bar. in l. ſi vnus. §. pactus. ſ. de pactis. ⁊ ideo dicit notab. Barto. in l. in 3ctibus. in principio. de nō numerata pecunia. qđ vbi ꝑ calūniā implorat officiū iudicis, iudex poteſt denegare. Secus ſi ꝑ viā exceptiōis. Et hic adde Bal. in l. peremptorias. in ver. q̄ro quomodo intelligatur. C. ſen. ten. reſcind. non poſſ.

b P. PAV P. ¶ Quero vtrū: Uide Iaſ. in l. j. ⁊ ibi Ray. iij. de iuriſd. omni iudic.

c POMA. ¶ De ratiōe. Uide Barb. cōſi. trigeſimo ſeptimo. primo volumine. ⁊ conſi. ſequē. ⁊ cōſi. quadrageſimoſecundo, eodem volu. Fely. capitulo, quod ad cōſultationē. de re iudicata. Barba. cōſi. ſeptimo. in ſecūdo volum. ⁊ cōſil. xvj. eodē volu. Roma. cōſi. trecenteſimo vigeſimo qnto. Abb. c. dilecti filij. in fi. de iudi. ⁊ c. nouit. eod. tit. Car. cōſi. xxix. Imo. conſi. xiij. alias cxxxvj. ad fi. ⁊ cxlij. ⁊ cxliiij. cum duobus ſequentibus.

d ALEX. ¶ Uidentur cōtra. Ad materiā horum vide Bart. ⁊ q̄ ibi dixi in l. cū q̄reret. §. ꝓdijs. de leg. iij. vide qđ no. ꝑ Bart. poſt glo. in l. in fundo. ſ. de rei vend. vbi late. ⁊ vide quod dixi ibi.

e ALEX. ¶ Ego dico. Adde Bart. in l. ⁊ ita. §. nouiſſime. ſ. nau. cau. ſta. Itē adde ſm Bal. hic, quod licet ſtatutū vteret verbo defenſiōis, tamē poſſet officiū iudicis impartiri, vbi factū eſſet ita notoriū, qđ iudex ſuppleret ex ſeipſo nō ad petitionem partis. Ponit exemplum, cū eſt euidens calumnia, vel prauitas facti: facit qđ no. C. de accu. l. reos. ⁊ Inn. in c. ij. de offi. vica. facit qđ no. in l. j. C. q. ⁊ aduer. quos. ⁊ l. ⁊ ſi forte. §. Labeo. ſ. ſi ſer. vendi. ⁊ qđ no. Bar. in l. poſt legatum. ſ. de his quib. vt indi. Et iſtis in materia adde quod no. Bal. poſt Bar. in l. cū mulier. ſol. matri. Idē Bar. i extraua. ad reprimēdū. in ver. ad denūtiationē. ⁊ dt Bar. in l. domū. C. de rei vēdi. qđ poſt terminū datū ad excipiēdū, pōt implorari iudicis officiū. Itē adde q̄ verbū defenſiōis, refertur tā ad actorē q̄ ad reū. l. j. ſecūdū vnā lec. gl. ⁊ ibi Bald. C. de teſt. ⁊ Bar. i l. j. C. de exce. Adde dictis ꝑ Bar. hic, qđ imo iudex poterit ſupplere ex officio, vt notat Bal. in rub. de iud. li. videtur ſ. eo. l. fi. Itē adde qđ ſi q̄s nō pōt agere vel excipere vigore ſtatuti, poteſt tamen negare, ſecundū Bal. in l. peremptorias. C. ...

rias. Idem dicit in exceptiōe facti, vel intentionis. Adde tamē quod in notorijs implorare iudicis officium non dicitur defenſio ſecundū Imo. in l. pe. §. ad crimen. de publi. iudi. Si ſtatutū dicit quod alicui nō reddatur ius, an poterit ſe defendere, vide ꝑ Bal. in l. quoniam. C. de adul. ⁊ adde his dictis per Bart. qđ no. Inn. in c. cū olim. de cenſi. quod ſequitur Bal. in rubr. de manu. ⁊ Ang. poſt Rich. Malū. in l. quos ꝓhibet. de poſtulā. vbi ſtante ſtatuto quod quis nō debeat audiri per viā actiōis, vel exceptionis, poterit tamen iudicis officiū implorare, ⁊ qđ not. gl. in l. in fundo. ad fi. gl. magne. ſ. de rei vendicatione. ⁊ Inno. de reſcrip. c. dilectus. imo videtur quod etiam ſi dicatur nulla defenſio, ſi iudici notoriū eſt, ſuccurritur officio iudicis, etiā nō implorato, l. j. C. qui ⁊ aduer. quos. l. vbi pactū. C. de trāſac. in gl. vide Bal. in l. j. C. de condi. inde. Adde quod dicit Bal. in l. non tātum. §. quod ſi pro emptore. in gl. nimis. ibi, reſtringere, ⁊ c. ſ. e. quod quandoque iſta vniuerſalis negatiua, nulla exceptio, ⁊c. ponitur in reſcripto quod emanat ad iuris obſeruantiam, ⁊ tūc non intelligitur remouere, niſi friuolas exceptiones, vt no. Archi. ij. queſtio. vij. lator. Quādoq; apponitur in iure communi, tunc non dicitur remouere exceptiōes permiſſas ꝑ aliam lect. l. ita pudor. C. de adul. ⁊ quod no. in c. ſine exceptiōe. xij. q. ij. Quādoque iſta clauſula apponitur in ſtatuto diſponēte contra, vel preter ius commune, ⁊ tunc videtur quod iſta clauſula ſit ꝓciſe ſeruanda: arg. l. proſpexit. qui ⁊ a qui. Alij dicunt quod ſtatutū vel conſuetudo debet interpretari ſane vt non inducat iniquitatem. c. cum dilectus. de conſue. l. ij. C. de noxa. ⁊ ſecūdum iſtos exceptio odioſa non poteſt opponi, ſed exceptio fauorabilis ſic: niſi ſtatutum ſpecialiter quaſdam exceptiōes enumeraret, q: tūc omnes alie videntur reſecate, qualeſcunq; eſſent. ar. l. tribunus. in fi. de teſt. mil. De hoc etiam vide Bar. in l. j. quod vi aut clā. ⁊ in extrauag. ad reprimendum. in verſi. non obſtantib. ⁊ per eum in fi. in l. j. §. nuntiatio. de ope. no. nun. ⁊ quod no. in c. ex parte. de offi. dele. ⁊ quid iuris ſi in certis caſibꝰ exceptis apponatur dictio taxatiua, vide per Dyn. in regula, in argumentum facit l. j. C. de patrib. q fil. diſt. ¶ Adde an ſtatutū ꝓhibēs quē audiri, impediat, quin poſſit iudex ex officio ſuo ſupplere, late Roma. conſi. ccxiij. ⁊ vide eundem Rom. conſi. xlij. quando ſtatutum remouet omnem exceptionem.

LEX XLIII.

Illud. Mala fides que per lit. cōteſt. inducit, nō nocet bone fidei poſſeſſori re naturaliter perēpta, ſecus in eo qui fuit male fidei. hoc dicit. ¶ Opp. ſ. eo. l. ſed ⁊ ſi lege. §. ſi ante litē. Solu. hic eſt male fidei poſſeſſor quo ad omnia, preterquā quo ad interitū. Aduerte bone fidei poſſeſſor eſt, quando quis poſſidet cōtemplatione domini. l. apud antiquos. C. de fur. ⁊ l. item veniunt. ſ. eo. male fidei poſſeſſor eſt, qui ſcit ſe nō eſſe dominū, l. itē veniūt. §. item placere. ſ. eodem. Item eſt quedam mala fides ficta, que inducitur per lit. conteſt. vel controuerſiam motam in petitiōe hereditatis. ⁊ quod iſta ſit ficta, not. in dicto §. ſi ante litem. Tamen bene dico, quod tempore litis conteſta. poſſet vere eſſe malefidei, ſi vere ſcire poſſet ad ſe non pertinere. Modo iſta mala fides ficta non habet locum niſi equitate ceſſante. l. ſciendum. ⁊ l. denique ex quibus cauſis maior. Dixi plene in l. ſi is qui ꝓ emptore. de vſucap. Sed quantum ad fructus ſubeſt equitas, quia tempore litis conteſtate vel controuerſie mote incipit vel incipere debet ſcire vtrū res ſpectat, vel ſpectare, debeat ad eum, ⁊ ideo debeat curare vt rē ⁊ eius fructꝰ poſſit reſeruare, ſed quā
a tū ad interitum ceſſat equitas, ^a q: non debet propter hoc ius ſuum indefenſum relinquere, ideo quantum ad interitum non cenſetur male fidei: ſecus ſi tempore litis conteſtate eſſet vere male fidei.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Ceſſat equitas. Adde Bal. in d. l. j. in fin. C. de vſuca. transfor. ⁊ quod ipſe notat in l. j. de fruc. ⁊ lit. expen.

§. Actiones. Poſſeſſor tenetur cedere actiones hereditarias, ſi quas habet, ⁊ ſibi debet caueri in eo quod obeſt. h. d.

§. Ad officium. Si ſeruus poſſeſſoris dedit dānum liberatur, eum dando pro noxa. hoc dicit.

LEX XLIIII.

Si quo tempore. Poſſeſſio ſuperueniēs poſt lit. cōte. venit in hoc iudicium. h. d.

LEX XLV.

1 ☞ Debitor conuentus tanquam poſſeſſor iuris, quomodo interrogari debet.
2 Litis conteſtatio fit per confeſſionem, per negationem, ⁊ per dubitationem,

SI debitor. Debitor hereditatis non tenetur hac actione, niſi ſe heredeʒ contendat h.d. quam legem notat, q2 gloſſat totum iſtum tit. ¶ Not. ꝙ lʒ poſſeſſori rerum non ſit neceſſe, quod contendat ſe heredem, tamen in poſſeſſore iuris requiritur, vt hic, notatur in l. etiam. §. j. ſ. eod. in fi. gl. magne. ¶ Ex
1 quo nota, † ꝙ qñ agitur contra debitorem, tanquaʒ contra iuris poſſeſſorem, debent alie interrogationes fieri quam ille q̄ ponuntur in l. qui interrogatus. ſ. eo. Et ſi dixerit ꝙ ſic inter-
2 rogabit, quare ceſſat reſtituere, vt hac l. ¶ Item no. † multum
a iſtam l. quod lit. conteſt. [a] poteſt fieri per negationem, per confeſſionem, ꝛ per dubitationem, vt hic. quod no.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Lit. conteſt. poteſt fieri non ſolum per negationē, vel p ꝯfeſſionem, ſʒ per dubitationē, ꝙ eſt contra communem ſententiam doc. in c. j. de lit conteſt ꝛ idem Bar. hic.

LEX XLVI.

POſtquam. Qui legatum accepit, non prohibetur petere hereditateʒ ab inteſtato, ſed tenetur reſtituere legatum cautione ſibi oblata, niſi fuerit in euidenti calumnia. Et ſi legatum non reſtituitur, de hereditate diſputabitur. h.d.

LEX XLVIII.

QUi ſe liti. Qui ſe liti obtulit vt poſſeſſor cōdemnabitur, licet non poſſideat. h.d. In gl. ſuper verb. ab initio in fi. dic, ꝛ q2 in ea neceſſe habet perſiſtere, vt in aut. qui ſemel. C. quomodo ꝛ quando iudex.

LEX XLIX.

PRedonis. Qui tacitam fidem accōmodat, vt predo dicitur poſſidere. hoc dicit.

LEX L.

LUcius. Qui perdit in actione falſi, non prohibetur dicere nullum. h.d.

LEX LI.

IN eſtimationibus. Ficta mala fides per litis conteſt. facit poſſeſſorem teneri ad verum pretium rerū venditarū ex voluntate, ſi ex neceſſitate, ad pretiū conuentum. h.d. ꝛ eſt difficilis lex. ¶ Opponitur, ꝙ nō procedat iſta lex, Aut enim loquitur in bone fidei poſſeſſore, ꝛ ille nō tenetur vltra quaʒ ſit locupletior. Aut male fidei poſſeſſore ꝛ tunc tenetur ad ipſas res, non ad eſtimationem vt l. ſi poſſeſſor. §. ſi. ſ. eo Cui ꝯdicit hec lex, huius timore variatur, ꝛ intelligitur hec lex pluribus modis, vt in gloſſa. Tu tene quod dixi in ſummario. Et ratio huius caſus colligitur ex his q̄ dixi in l. illud. ſ. eodem.

LEX LII.

a **SI bone fidei.** [a] Iudicia particularia n̄ differuntur propter vniuerſalia, ſi res eſt tempore peritura h.d. ¶ Opponitur de l. ſi. C. e Solutio, dicunt quidam ꝙ hec lex p illam corrigitur, alij dicunt quod illa loquitur quando poſſeſſor conuenitur, hic quando agit. Quam ſolut. nota, q2 habui eam de facto. iſtud tenet gl. in l. ſi poſt litem. j. de excep.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Si bone fidei. Adde quod habetur in l. nō diſtinguemus §. ſi is. ſ. de arbi. ꝛ vide Bar. in l. ſi quis libertatem. circa ſi. ſ. eod. ꝛ de hoc etiam vide Bal. in l. emptorem. in verſi. ſʒ pone quedam. C. loca. ꝛ Inn. in c. q2 cunctis. in fine gloſſ. magne. de conceſ. preb.

LEX LVI.

NOn ſolum. Res hereditarie poſſunt alienari ex neceſſitate eris alieni.

LEX LVII.

EI qui. Ei, qui emit hereditatem a fiſco, cōpetit hec actio. hoc dicit.

§. Heres. Pignus datū defuncto poteſt peti hac actione. h.d.

a **§. Cum predia.** [a] Male fidei poſſeſſor tenetur in quātū p̄dia ex negligētia facta ſunt deteriora. h.d. Dixi in l. ſi ſeruum. in principio. de verbo. oblig. Vide legem, ſi quid poſſeſſor §. j. ꝛ §. pe. ꝛ ſi. l. ſi homo. j. de rei vend.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Cū predia. Vide in l. ſi quid poſſeſſor. §. j. de petitione here. ꝛ in l. ſi homo. j. de rei vendicat. per Bar. in l. ſi ſeruuʒ. in prin. de verb. oblig.

LEX LVIII.

EUicta. Etiam bone fidei poſſeſſor tenetur reſtituere totum quod nomine pene exegit. hoc dicit.

LEX LIX.

CUm hereditas. Poſſeſſor tenet reſtituere fruct', quos perceperit, licet petitor percepturus nō fuerit. h.d.

LEX LX.

1 ☞ Tertius ſuperueniens quando impediat executionem ſententie late pro primo.

a **CUm idem.** [a] Vnius petitio nō impedit executionem alterius petitionis eius, qui prius ad ſentētiam peruenit, ſed eſt poſſeſſori cauendum h.d. quam legem nota ꝛ multū. ¶ †
1 Ita quod tertius ſuperueniens non impedit [b] executionem ſententie late pro primo, vt hic ꝛ l. is a quo. infra, de rei vēdicat.
b Ratio huius eſt, quia ius iſtius alteri' petitoris nō fit d[…] ſicut enim poterat auocare a primo poſſidenti, ita ab iſto [...]do. Et licet iſte ſecūdus, qui petit executionē poſſideat, [...]ſidet ille prius cōuēt'. Sed ſi ageretur de transferendo [...] quem poſſeſſionem vacārem, forte ex l. fin. de edicto diui [...]ni tollendo, tunc antequam executio fiat, ſi alius comparet, [...]cit hereditatē ad ſe pertinere, ꝛ dicat ſe mittendum in poſſeſſionem eo iure quo primus, tunc executio differtur, quia per [...]ret preiudiciū ſecundo, quia ibi prima poſſeſſio erat vacāns, [...]do poſſeſſa eſt per alium, de quo eſt text' in c. veniens, ex[...] teſtib. ꝛ ibi per Innocē. de quo dixi in l. ita tamen. §. quoties, [...]fra ad Trebellianū, ꝛ hoc eſt quod voluit dicere, quod execu[...] fiat taliter quod alteri non preiudicet. Et ideo cogitur ca[...] hic primus petitor, quod eum defendat aduerſus alium pe[...]rem. Ratio, quia ſi poſſeſſor non peteret cautionē ipſe abſol[...]retur a petitione ſecundi petitoris, quia non poſſidet neqʒ d[...] deſijt poſſidere, ꝛ ille ſecūdus petitor haberet inchoare nouum iudicium. Et ideo ne iſtud incōueniens ſequatur, cogitur petere cautionē, ꝛ ille preſtare tenetur. qua preſtita ille habebit neceſſitatē proſequi eandem inſtantiam ceptam cum poſſeſſore primo. ꝛ ſic iſta cautio proderit ſecūdo petitori. Et hoc eſt q̄ tex. hu' l. vult in fine. Et propter hoc puto, quod ſi poſſeſſor reſtitueret cautione nō exacta, tenetur quaſi dolo deſijſſet poſſidere. l. dolo. infra ad legem Falcidiam.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Cū idē. hāc l. notabiliter limitat Bar. in l. litib' in [...] C. de agricolis ꝛ cenſi. lib xj. ꝛ Imol. in l. a ſententia. de appel.
b ALEX. ¶ Non impedit. An tertius ſuperueniēs impediat executionem ſententie, adde in l. a diuo §. ſi ſuper rebus. de re iudicata. ꝛ quod ipſe notat in l. ſi proluſorio. de appellationibus, ꝛ aliquid in l. ſi alienam. in fin. j. ſolu. matri. Adde Petr. de Ancha. conſil. cccxxxiij.

LEX LXI.

1 ☞ Pater ſi expendit pro filio habēti bona aduentitia in ſtudio in dubio videtur de bonis filij expendiſſe.
2 Expenſarum deductio quando fiat officio iudicis etiam parte non opponente.

a **FIlius a patre.** [a] Quod pater expendit in honoreʒ filij in dubio videtur expendere de bonis que habet pertinentibus ad filium. h.d. quam l. nota. Ex quo patet † quod [...]
1 quod pater expendit p filio in ſtudio, ſi filius habebat bona aduentitia materna, vel alia, quod ex illis in dubio videtur [...] expenſa. facit l. ne ſennius. ſ. de nego. geſt. dixi in l. j. §. nec [...] ſe. j. de collatione bonorum verſiculo, quero hic loquitur [...] debet intelligi. l. que pater. j. famil. erciſcund. ¶ Item quero [...] intellectu iſtorum verborum poſitorum in l. ſi. Petrus [...]
2 † quod hoc importat quod ſi pars non opponat quod [...] officio ſuo ſuppleat, quod non placet, quia de iure non [...] iudex ſupplere debet. l. j. ſ. vt que deſunt aduocat. [...]
b dicit [b] quod vult dicere, quod poſito quod pater non [...] ceptionē, tamen conſulitur ei per officium iudicis, [...] placet in ſe, vt dixi in l. plane. ſ. eo. Tamen quantum ad [...]tum intelligo l. iſtam aliter. Tu dicas quod exceptio [...]nis excluſio l. j. j. de exceptioni. Modo quod hic dicitur [...] ſis, ponitur ad excludendam actionem, ꝛ ſic ante latam ſententiam ꝛ ſic vere dicitur exceptio. ¶ Quandoqʒ nō opponitur ante ſententiam, ſed poſt ſententiam in executione, tunc q2 executio [...] officium iudicis ſit, ſi poſt ſententiam opponat' nō ſit pp̄ie [...] imploratur officium iudicis, vt vidiſtis in l. j. ſ. de edēdo [...] diceretur fieri iudicis officio iſta deductio, ſemper tamen [...] lige quod pars petat. l. quarta. §. hoc autem iudicium. j. de [...] no infecto. Et hoc eſt quod vult dicere iuriſconſultus, ſi [...]

ſententiam non excipitur,poſt ſententiam fiet in executione per
* officium iudicis.* Et hec nota multum,quia quotidiana ſunt.

AD DITIONES.

a ALEX.¶Filius a patre.De intellectu huius legis vide not.p Bal.in l.domum.C.de rei ven.
b ALEX.¶Unde gloſſa dicit.Uide Barto.in l.ſi vnus.§.pactus ne peteret.ſ.de pactis.
c ALEX.¶Opponat.Salycetus in l.j.C.vt que deſunt aduocat. etiā tranſit cū iſto intellectu Bar.ſed Bal.in d.l.domū.C.de rei vendicatiōe,hoc reprehendit,ꝛ vide etiā Cyn.ꝛ Bart.in d.l.j.ꝛ vide qđ ſingulariter dixit Bar.in l.ſi quo tēpore.in fine.ſ. eod.
* CLAVD.¶Iudicis.Uide Cyn.Bald.ꝛ doc.in l.j.C.vnde.legit. vbi p hoc dicit Bald.vnum valde ſingulare,ꝛ vide Alexā.poſt Bar.in l.ex aſſe.ſ.ad Tre.ꝛ vide tex.vbi Bal.no.in l.fin.in xviij. q.C.de hered.inſti.

Si pars hæreditatis petatur. Rub. iiii.

¶Gloſſa format queſtionem,vide eam.

LX I.

Poſt actionem. Iſta lex ꝯtinuat p̄mo ſe ad p̄cedētia. Scđo ītrat materiā. Scđa ibi,is q. Et p̄ma pars,q̄ cōtinuat,nō indiget ſummario.Et gloſſa in principio q̄rit duo. Primo an hec ſit alia actio a p̄cedēti:ꝛ hec litera innuit,qđ ſic. Ueritas eſt iſta,qđ nō differt ab illa ſpecie,ſed numero:ſicut alia eſt actio,q̄ cōpetit mihi p cētū mutatis:ꝛ alia q̄ ꝯpetit mihi p qnquaginta mutuatis.Sic alia eſt actio,q̄ cōpetit,quādo ſum heres inſtitutus in ſolidū:alia qn̄ p parte:tamē eiuſdem ſunt generis.¶Itē q̄rit gloſſa,an ſit pretoria,vel ciuilis?gloſſa determinat,qđ ciuilis.

§.Is qui. In petitiōe hr̄ditatis cōcluſio ſumit̄ reſpectu iuris agētis,nō reſpectu poſſeſſoris cōuēti.h.d.¶Quero p declaratiōe eius qđ dicit̄,totā hereditatē vendicabit,ꝛc.quidam dicebant,quod propter vnā rem,ꝛc. Tu dic,vt dixi in ſummario:qꝛ concluſio libelli ſumitur ex perſona agentis,non ex perſona poſſeſſoris.

§.Quinimo. Plures heredes debent agere contra plures poſſeſſores:nec poteſt vnus eligere vnum,alius alium.h.d.

1 ☞Duo iudicia vniuerſalia reſpectu eiuſdem hereditatis concurrere poſſunt.
2 Iudiciū familie erciſcūde dat̄ inter eos,q ſe nō diffitent̄ hr̄des,

§.Proinde. Si ſunt plures,ad quos hereditas ptinet p diuiſo,pōt alter ab altero cōueniri hac actione,vel familie erciſcunde,ſi fatētur ſe heredes.h.d.
1 ¶† Nota,qđ duo iudicia vniuerſalia reſpectu eiuſdem he-
2 reditatis poſſunt cōcurrere.Simile in l.j.ſ.tit.j.¶Itē no.† ꝙ iudiciū familie erciſcūde dat̄ inter eos,q ſe nō diffitent̄ hr̄des.h.d.¶Ad p̄mū opp.de l.ſi Titius cū quo.i fine.ſ.p ſocio.Solu.ibi in pecunia,ꝛ ſic pars cū parte recipit cōpenſationē,hic in ſpecie.¶Itē opp.ſ.de rei vēdicatiōe.l.Pōponius ſcribit,ſi ex eqs.ꝛ l.§ primo.Sol.ibi poſſidebat p indiuiſo,hic pro diuiſo.¶Itē ad ſcđm opp.qđ etiā quādo ſe negāt hr̄des,ſit locus fam.erciſcūde.l.j.ſ.familie erciſcūde.Solu.ibi volebat qs agere,nō p eo,qđ ipſe poſſidebat,ſed p eo,ꝙ poſſidebat aduerſarius.

§.Si ego ex parte. Si coheres meus ꝛ extraneus poſſideant hereditatem pro indiuiſo,extraneum tantum conueniam.h.d.

1 ☞Compenſatio de ſpecie ad ſpeciem fit partibus volentibus vel iudicis officio.

§.Item ſicum me. Qui partē poſſidet p indiuiſo,a coherede ꝛ extraneo poſſidētib⁹ reſiduā partē petet,vel inter eū ꝛ coheredē cōpēſatio fiet.h.d.Sed q̄ro,vtrū illi duo poſſeſſores poſſideāt p diuiſo,vel p indiuiſo?Gl.dt,ꝙ p indiuiſo:ꝛ bene,al's nō cōue-
1 niret niſi extraneū,vt ſ.primo.§.¶† Sed tūc oppo.quomodo fiet cōpenſatio ſpeciei ad ſpeciē?Dicit gl.qđ hoc fit partib⁹ volētib⁹,qđ ſatis placet.Uel dic,qđ partiū p indiuiſo fiet cōpenſatio.Uidete,iſtud eſſet verū,qn̄ partes deberent̄ p indiuiſo in eadē re.l.deducta.§.numis.ad Treb.Sed in parte p indiuiſo nō pōt fieri cōpenſatio.Tene ergo qđ fiat cōpenſatio volētib⁹ partib⁹.Uel dic,ꝙ hoc fiat officio iudicis,ſicut qn̄ fit adiudicatio in iudicio diuiſorio,nō autē per modum compenſationis.

§.Interdum. Propter numerū naſcēdorū ex vētre,admittit̄ petitio partis incerte.h.d.Gl.ponit exēplū in ſucceſſiōe collateraliū.¶Oppo.C.de ſuis ꝛ legiti.aut̄.in ſucceſſiōe.ꝛ Inſti.de heredi.q̄ ab inteſt.§.cū filius.ver.ꝛ qꝛ placuit.Gl.dt qđ iſte §.corrigit̄ hodie,qꝛ ſuccedit̄ hodie in ſtirpes,nō in capita.Et ſic nō eſt curādū,q naſcant̄
a ex tribus.Sed aduerte,ᵃ aut loquimur in ſucceſſiōe aſcēdētiū,ꝛ hodie,ꝛ olim ſuccedebat̄ in ſtirpes,vt dicto ver.ꝛ qꝛ placuit.Aut loquimur in ſucceſſiōe colleteraliū.ꝛ tūc ſcđm iura antiqua ſuccedebat̄ in ſtirpes.vt hic,ꝛ l.poſt conſanguineos.§.hr̄ditas.de ſuis ꝛ legiti.An autē ſit hodie correctū?Dicas ſic,ſi loquimur i ſucceſſiōe collateraliū vltra fratres,ꝛ fratrū filios,iura antiqua nō ſunt correcta,qꝛ ēt hodie ſit ſucceſſio ī capita,vt C.de legiti.heredi.aut̄.poſt fratres.Si vero loqmur de ſucceſſiōe fratrū ꝛ filiorꝫ fratrū,ſi qdē filij fratrū ſuccedūt cū patruis,vel auunculis,nō eſt dubiū qđ hodie ſuccedit̄ in ſtirpes ,ꝛ iſta iura Digeſtorū corrigunt̄,vt in authentica,ceſſante.C.de legiti.heredi.Si vero filij fratrū ſuccedūt tātū,ꝛ aliq ex patruis vel auunculis nō ſuperſunt,tūc eſt opinio inter Azo.ex vna parte,ꝛ Accur.ex altera.Et iſta eſt q̄ſtio,q̄ fuit in quodā caſtro huius ciuitatis,ꝛ dicit Azo,qđ in capita,dominus Accur.qđ in ſtirpes,vt not.in dicta aut̄.ceſſante.Ego teneo opinio.Accur.De quo dic vt in l.poſt conſanguineos.§.hereditas.de ſuis ꝛ legit.

ADDITIO.

a ALEX.¶Sed aduerte.Adde quod no.Bar.in l .poſt conſanguineos.§.hereditas.de ſuis ꝛ legi.

LEX II.

a **Si ex pluribus.** ᵃQui ſperat̄ admitti ad partē,facit partē.h.d.Gl.hic format vnā pulchrā queſtionē,ꝛ examinat melius hic,quā alibi.Et iſta q̄ſtio tāgit̄ in multis locis,videlicet in l.ſi marito.§.patri.infra ſoluto matri.ꝛ in l.ſi quis ita ſcripſerit.ꝛ ibi p Dynū,de heredi.inſti.ꝛ l.plane.§.ij.ꝛ ibi dixi,infra de legatis primo,ꝛ l.quid ergo,in princ.eo.tit.

AD DITIO.

a ANTO.ALEXAND.¶Si ex pluribus.De iſta queſtiōe vide dominum Iaſ.in l.plane.hic allegata,de legatis primo.

LEX III.

Antiqui. Poſthumus naſcitur⁹ ex vētre impedit ſequētes in gradu.Eos autē q eiuſdē grad⁹ ſunt,ſtatuit̄ admitti:ꝛ ſi tres naſcituri eſſent,aufert̄,vel cōcedit̄ alteri,ſcđm qđ caſus occurrit.h.d.¶Opp.qđ det̄ petitio partis incerte.l.prima.in fine.ſ.eo.Sol.petit̄ quarta cū adiectiōe partis incerte,ꝛ plus ꝛ minus ſcđm qđ caſus euenerit.¶Itē opp.de l.cū qdā.§ qđ dicit̄.infra de acquirēda hereditate.Solutio.intellige hoc,ſi poſthumus eſſet inſtitutus,vel exheredatus.Nam ſi eſſet preteritus,non poſſet adiri hereditas.

LEX V.

Illud. Incertitudo naſcēdorū nō impedit coheredē adire,lꝫ,q̄ portio cōpetat ſibi,ſit incertū.h.d.Bona lex ꝛ ſubtilis eſt.¶Oppo.de l.ex ſemiſſe.infra de acquirēda hr̄ditate.Solue vt in glo.¶Querit gl.que ſunt illa,que requiruntur ſciri,vt poſſit adiri?vide gl.ꝛ no.ipſam.

LEX VI.

Sorori. Qui ex poſtfacto apparet eſſe heres,a quolibet herede auocat pro rata,ꝛ ſumptus pro rata ſuſtinet.h.d.

LEX VII.

Non poſſumus. Per hanc actionez cōſequitur quis partem pro indiuiſo,que per iudicium familie erciſcunde diuidetur.hoc dicit.quam legem nota.

LEX VIII.

Permittendum. Poteſt quis p parte cedere,ꝛ p parte contendere.h.d.Nota pro eo quod dixi in l.ſi debitor.ſupra titulo primo.

LEX IX.

Cum multi. Qui vt procurator alterius adminiſtrat,petitione hereditatis non tenetur,niſi illius heres extiterit in totum vel in partem.hoc dicit.